

ΤΕΙ ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ Σ.Δ.Ο ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ .

Σ.ΒΑΣΙΛΟΥΔΗ
Α.ΚΑΡΑΚΟΥΣΗ
Ι.ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΡΑΧΑΝΣ ΑΝΤ.

1991

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	970
----------------------	-----

ΤΕΙ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΣΔΟ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΩΝ

Θ Ε Μ Α

" ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ "

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:
ΚΟΡΑΧΑΗΣ ΑΝΤ.

Σ. Βασιλούδη
Α. Καρακούση
Ι. Παπαμιχοήλ

Α. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ

1. Γενικά.

Ο Συνεταιρισμός σαν κοινωνικό φαινόμενο έκανε την εμφάνισή του προς το τέλος της φεουδαρχικής περιόδου, όταν εμφανίστηκαν οι καινούργιες καπιταλιστικές σχέσεις παραγωγής και άρχισε να παίρνει ολοκληρωμένη μορφή στα μέσα του 19ου αιώνα.

Η εμφάνιση του συνεταιρισμού συμπίπτει με τις διαρθρωτικές, οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές που άρχισαν να συντελούνται στα τέλη του 18ου και στις αρχές του 19ου αιώνα. Στην περίοδο αυτή συντελείται μια γρήγορη ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων στον κόσμο και ιδιαίτερα στις πιο αναπτυγμένες τότε χώρες της Ευρώπης. Σαν συνέπεια με τον ίδιο γρήγορο ρυθμό άρχισαν ν'αλλάζουν και οι παραγωγικές σχέσεις.

Στην περίοδο αυτή η βιομηχανική ανάπτυξη παίρνει έναν πρωτοφανή και ταχύ ρυθμό. Τα βιοτεχνικά εργαστήρια αρχίζουν οιγά-οιγά να εξαφανίζονται μπροστά στις καινούργιες φάμπρικες που δημιουργούνται για να αρχίσουν να παραχωρούν κι αυτές τη θέση τους στα μεγάλα εργοστάσια. Οι μικροί βιοτέχνες απαλλοτριώνονται, εξαφανίζονται και μετατρέπονται σε προλετάριους, σε εργάτες στις φάμπρικες και στα εργοστάσια. Οι στρατιές των βιομηχανικών εργατών πληθαίνουν.

Σ'αυτήν την περίοδο εμφανίστηκαν οι ουτοπιστές σοσιαλιστές με τις ανθρωπιστικές τους αντιλήψεις για να διεκτραγωδήσουν τις άθλιες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες της εποχής αυτής, να αποκαλύψουν τα τρωτά και τα μειονεκτήματα του καινούργιου οικονομικο-κοινωνικού καπιταλιστικού συστήματος, και να προτείνουν την ειρηνική μεταρρύθμιση του σε σοσιαλιστικό με μέσο το Συνεταιρισμό.

2. Ειδικά.

Ο Συνεταιρισμός είναι εμπορική εταιρεία υπό μορφή προσωπική γιατί αποτελεί ένωση προσώπων με την ίδια νομική προσωπικότητα και εμπορική ιδιότητα. Ο Συνεταιρισμός διέπεται από τις διατάξεις του Νόμου 602/1915 και έχει σκοπό την προαγωγή της ιδιωτικής οικονομίας των συνεταίρων. Ο Συνεταιρισμός υπόκειται σε διοικητικό έλεγχο από την πολιτεία από τη σύστασή του μέχρι και τη λύση και εκκαθάρισή του. Τα αρμόδια υπουργεία ελέγχουν το καταστατικό του συνεταιρισμού και τις τυχόν τροποποιήσεις του εποπτεύουν τη λειτουργία του και ελέγχουν την διαχείριση, μπορούν ακόμη να πετύχουν τη λύση του είτε μέσω της δικαστικής οδού, είτε ευθέως.

Ο Συνεταιρισμός όμως δεν είναι μόνο μια οικονομική οργάνωση στην στενή της έννοια. Είναι μια κοινωνική οργάνωση με περισσότερες λειτουργίες και με πιο πλατύ περιεχόμενο. Αποτελεί ο συνεταιρισμός ένα από τα κύρια μέσα για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, για την αύξηση της παραγωγικότητας και την ανύψωση του βιοτικού επιπέδου των αστικών και αγροτικών εργαζομένων πληθυσμών.

Ο συνεταιρισμός αποτελεί μια ειδική μορφή οικονομικής οργάνωσης που διαφέρει από τις άλλες κρατικές επιχειρήσεις ως προς την διάρθρωση της ιδιοκτησίας, τον τρόπο άσκησης της διοίκησης, τον τρόπο διανομής των πλεονασμάτων. Ο συνεταιρισμός διαφέρει από τις επιχειρήσεις αυτές γιατί έχει σκοπό την εξυπηρέτηση των μελών του και όχι το κέρδος.

Έχει σκοπό να παράγει και να προσφέρει υπηρεσίες στα μέλη του που να ικανοποιούν τις οικονομικές και κοινωνικές τους ανάγκες. Ποτέ ο συνεταιρισμός δεν αποβλέπει μόνο στην

ικανοποίηση των υλικών και οικονομικών αναγκών των μελών του αλλά και των πνευματικών και κοινωνικών. Ο συνεταιρισμός εξάλλου είναι ταυτόχρονα επιχείριση και ένωση ανθρώπων σε μια απο κοινού εργασία.

Οποιαδήποτε προσπάθεια για να δοθεί ο ορισμός του συνεταιρισμού έχει αποτύχει. Δεκάδες είναι οι ορισμοί που δόθηκαν απο τους θεωρητικούς του συνεταιρισμού, τους συνεταιριστές, οικονομολόγους και νομικούς. Όλοι όμως είναι μονομερής και υποκειμενικοί και εκφράζουν περισσότερο τις απόψεις αυτών που τους διατύπωσαν.

Για τους λόγους αυτούς η επικρατέστερη άποψη είναι αυτή των θεωρητικών του συνεταιρισμού που υποστηρίζουν ότι είναι αδύνατο να δοθεί ένας πλήρης ορισμός και που υπογραμμίζουν μόνο τα βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα του συνεταιρισμού βοηθώντας έτσι στην πληρέστερη κατανόηση του σκοπού και του ρόλου του συνεταιρισμού.

Σύμφωνα με την άποψη αυτή οι συνεταιρισμοί είναι: 1) συλλογικές οικονομικές επιχειρήσεις που λειτουργούν πλάι και παράλληλα με τις ιδιωτικές και κρατικές επιχειρήσεις.

2) Είναι μαζικές ενώσεις των εργαζομένων για την βελτίωση της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής τους κατάστασης.

3) Είναι μέσα πάλης για τις οικονομικές, επαγγελματικές και πολιτιστικές διεκδικήσεις των μελών τους.

4) Είναι οργανώσεις που δημιουργούνται εθελοντικά και λειτουργούν δημοκρατικά.

5) Η αμοιβαία βοήθεια και αλληλεγγύη των μελών τους είναι τα βασικά μέσα για την επίτευξη των σκοπών τους.

6) Στηρίζονται στην προσωπική συμμετοχή και εργασία των μελών τους.

- 7) Τα μέλη είναι ταυτόχρονα ιδιοκτήτες και εξυπηρετούμενοι.
- 8) Ο αριθμός των μελών είναι απεριόριστος και μεταβλητός.
- 9) Τα κεφάλαια προέρχονται από τις προσωπικές εισφορές των μελών.
- 10) Τα πλεονάσματα διανέμονται στα μέλη όχι με βάση το κεφάλαιο αλλά με βάση την προσφορά εργασίας τους.
- 11) Είναι μέσα υπεράσπισης της δημοκρατίας και της ειρήνης.

B. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

1. Αρχές.

Ανεξάρτητα από τον τύπο, τον σκοπό και το αντικείμενό τους όλοι οι συνεταιρισμοί στην οργάνωση, τη λειτουργία και τη δράση τους διέπονται από ορισμένες αρχές, τις λεγόμενες συνεταιριστικές αρχές οι οποίες καθιέρωθηκαν βασικά με το καταστατικό της Rochdale και αποτέλεσαν τη βάση για την εξέλιξη και ανάπτυξη του συνεταιριστικού κινήματος σε όλο τον κόσμο.

Οι αρχές αυτές της Rochdale παρά τη μακρόχρονη εφαρμογή τους άντεξαν και εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι σήμερα. Ήταν φυσικό όμως με την εξέλιξη των παραγωγικών δυνάμεων και τις καινούργιες οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές σχέσεις που δημιουργήθηκαν και εξακολουθούν να δημιουργούνται ορισμένες από τις αρχές αυτές να πάψουν να ισχύουν και άλλες να πρέπει να μεταρρυθμιστούν για να προσαρμοστούν στις σημερινές συνθήκες.

Οι μακρόχρονες συζητήσεις σχετικά με τις συνεταιριστικές αρχές τόσο ανάμεσα στους θεωρητικούς του συνεταιρισμού όσο και μέσα στα διάφορα όργανα της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης πήραν την τελική τους μορφή στο 23ο συνέδριο της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης που έγινε στην Βιέννη το 1966. Το συνέδριο δέχτηκε την εισήγηση της Επιτροπής που είχε οριστεί για το σκοπό αυτό από το 22ο συνέδριο και που πρότεινε

τη μεταρρύθμιση των συνεταιριστικών αρχών.

Το 23ο συνέδριο με σχετική απόφαση του καθόρισε τις εξής βασικές συνεταιριστικές αρχές:

- 1) Ελεύθερη συννεση εισδοχής. Οι θύρες ανοιχτές.
- 2) Δημοκρατική λειτουργία και διοίκηση. Ένα πρόσωπο, μια ψήφος.
- 3) Περιορισμένος τόκος στο κεφάλαιο.
- 4) Διανομή των πλεονεσμάτων.
- 5) Ανάπτυξη της εκπαίδευσης και διαπαιδαγώγησης.
- 6) Δραστήρια συνεργασία των συνεταιρισμών σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Ορισμένες "ροστοντεηλικές" αρχές έπαφαν να ισχύουν ή ατόνισαν ή μπήκαν σε δεύτερο πλάνο. Η αρχή πώλησης τοις μετρητοίς έπαφε να ισχύει στην πράξη γιατί οι λόγοι για τους οποίους την είχαν καθιερώσει οι σκαπανείς της Rochdale έπαφαν να ισχύουν λόγω του έντονου ανταγωνισμού του ιδιωτικού εμπορίου που είχε καθιερώσει σε πλατιά κλίμακα την πώληση με πίστωση. Για τους ίδιους λόγους έπαφαν να ισχύουν και οι δύο άλλες αρχές: πώληση καλής ποιότητας προϊόντων με σωστά μέτρα και σταθμά και πώληση μόνο στα μέλη.

Η αρχή της πολιτικής και θρησκευτικής ουδετερότητας ουσι-αστικά έχει εγκαταλειφθεί απο τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση και δεν παίρνεται πλέον υπ'όψη για την εγγραφή νέων μελών.

Μετά τις συνεταιριστικές προσπάθειες των ουτοπιστών σοσια-λιστών και τις καινούργιες συνθήκες κάτω απο τις οποίες άρχι-σε να εμφανίζεται και να αναπτύσσεται το συνεταιριστικό κίνη-μα άρχισαν να διαμορφώνονται τα διάφορα συνεταιριστικά συστή-ματα επικρατέστερα απο τα οποία είναι της Rochdale, του Schulze-Delitzsch και του Raiffeisen. Το πρώτο αφορά βασικά

τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς, το δεύτερο τους πιστωτικούς συνεταιρισμούς των βιοτεχνών και επαγγελματιών και το τρίτο τους αγροτικούς συνεταιρισμούς και ειδικότερα τους αγροτικούς πιστωτικούς.

2. Αντικείμενο του συνεταιρισμού.

Το αντικείμενο της δράσης του συνεταιρισμού είναι πολύπλευρο. Δεν εξαντλείται μόνο στον οικονομικό τομέα. Επεκτείνεται στον κοινωνικό, στον πολιτιστικό και στον επαγγελματικό. Ο συνεταιρισμός δεν βοηθάει μόνο στη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των μελών του. Ταυτόχρονα παίζει διαπαιδαγωγικό και πολιτιστικό ρόλο στα μέλη και τις πλατιές μάζες του πληθυσμού. Επί πλέον διαπαιδαγωγεί τα μέλη του και τον πληθυσμό στις αρχές της δημοκρατίας, της ελευθερίας, της δικαιοσύνης, της αλληλεγγύης, του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Συντελεί στην ενότητα των λαών και στην υπέρβαση της ειρήνης, βασικές προϋποθέσεις για την προοδευτική εξέλιξη της κοινωνίας. Ο συνεταιρισμός είναι ένα μέσο οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης.

Ιδιαίτερος είναι ο ρόλος που μπορεί να παίζει ο αγροτικός συνεταιρισμός που αποτελεί ένα από τα βασικά μέσα για την ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας, για την άνοδο του βιοτικού και πολιτιστικού επιπέδου των αγροτικών πληθυσμών για την πρόοδο της υπαίθρου.

Ο αγροτικός συνεταιρισμός που αγκαλιάζει όλους τους τομείς της οικονομικής δράσης στο χωριό μπορεί να αποτελέσει το αναντικατάστατο μέσο διαδικασίας της εξέλιξης της αγροτικής οικονομίας. Ο συνεταιρισμός βρίσκει ευρύτερο και πιο άνετο πεδίο δράσης στην αγροτική οικονομία.

Το παγκόσμιο συνεταιριστικό κίνημα απο την απαρχή του, την ίδρυση του συνεταιρισμού της Rochdale ως τις μέρες διόδωσε μια μακρά περίοδο εξέλιξης μέσα απο δυσκολίες, εμπόδια, αντιδράσεις.

3. Πρώτα στάδια του συνεταιρισμού.

Αφού ως τα τέλη του 19ου αιώνα πέρασε το πρώτο του στάδιο, της γέννησης και της διαμόρφωσής του, απο τις αρχές του 20ου αιώνα αρχίζει να παίρνει μια ανοδική ανάπτυξη και να διαμορφώνει οριστικά τις μορφές της οργάνωσής του.

Στην περίοδο του μεσοπολέμου, με την παραπέρα ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων και των καπιταλιστικών σχέσεων παραγωγής, τη λύση του προβλήματος της γης σε ορισμένες χώρες της Ευρώπης καθώς και με τη δραστηριοποίηση της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης δημιουργήθηκαν ευνοϊκές συνθήκες για την δράση και την ανάπτυξη του συνεταιριστικού κινήματος.

Η ανοδική πορεία του διεθνούς συνεταιριστικού κινήματος συνεχίστηκε πιο έντονη μετά τη λήξη του Β' παγκοσμίου πολέμου. Οι βαριές συνέπειες του πολέμου αυτού σε όλο τον κόσμο έδειξαν περισσότερο την αναγκαιότητα του συνεταιρισμού και έγινε πια συνείδηση στις πλατιές μάζες η σημασία της συλλογικής δράσης και ο ρόλος του συνεταιρισμού σαν συλλογικού μέσου για την ανόρθωση των κατεστραμμένων νοικοκυριών, για τη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης, για τη βελτίωση του βιοτικού και πολιτιστικού επιπέδου.

Προς την κατεύθυνση αυτή βοήθησε με όλα τα δυνατά μέσα ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών με τους ειδικευμένους οργανισμούς του, το οργανισμό Τροφών και Γεωργίας (FAO, Food and Agricultural Organization), τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (OIT,

Organization Internationale du travail) και την οργάνωση για την εκπαίδευση, την επιστήμη και τον εκπολιτισμό (UNESCO, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization).

Ιδιαίτερο ρόλο στην ανάπτυξη των εθνικών συνεταιριστικών κινήματων σ'όλο τον κόσμο έπαιξε και παίζει η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση που ήδη έχει εξελιχτεί σε έναν πανίσχυρο διεθνή εξωκυβερνητικό οργανισμό που ασκεί τεράστια επιρροή στην διεθνή, οικονομική, κοινωνική και πολιτική ζωή.

Σήμερα δεν υπάρχει σχεδόν γωνιά στον κόσμο που να μην υπάρχουν, λειτουργούν και δρουν οι συνεταιρισμοί. Υπολογίζεται ότι πάνω από το 1/3 του πληθυσμού της γης είναι οργανωμένο σε συνεταιρισμούς.

Η συνεταιριστική δράση καθημερινά επεκτείνεται όλο και σε περισσότερους τομείς και η συνεταιριστική ιδέα συναρπάζει όλο και πιο πλατιά στρώματα σε όλο τον κόσμο. Το συνεταιριστικό κίνημα έγινε παντού ένα ισχυρό κίνημα που παίζει αποφασιστικό ρόλο στην παγκόσμια οικονομική, κοινωνική και πολιτική ζωή.

Με την τάση του προγραμματισμού της οικονομίας που χαρακτηρίζει μεταπολεμικά όλο τον κόσμο και που συνεχώς εξελίσσεται ο συνεταιρισμός παίρνει μια ιδιαίτερη σημασία στην εφαρμογή της κριτικής πολιτικής. Αυτός ο σοβαρός ρόλος του αναγνωρίζεται όλο και πιο πολύ από τις κυβερνήσεις των κρατών.

Η διάδοση της συνεταιριστικής ιδέας είναι μια αναγκαιότητα και αποτελεί το σύγχρονο καθήκον για τις κυβερνήσεις των κρατών, για τους κυβερνητικούς και εξωκυβερνητικούς οργανι-

σμούς, διεθνείς και εθνικούς, για τις κοινωνικές, επιστημονικές και επαγγελματικές οργανώσεις για τους διανοούμενους, για τους εργαζόμενους, για κάθε άνθρωπο.

Γ. ΕΙΔΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ.

Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί στην Ελλάδα, σύμφωνα με τη επίσημη νομοθεσία διακρίνονται σε δύο γενικές κατηγορίες: στους ελεύθερους και στους αναγκαστικούς συνεταιρισμούς.

Οι ελεύθεροι συνεταιρισμοί δημιουργούνται από τους αγρότες με την ελεύθερη συγκατάθεση και συμμετοχή τους σ' αυτούς.

Ενώ οι αναγκαστικοί συνεταιρισμοί δημιουργούνται με την υποχρεωτική συμμετοχή όλων ή ορισμένου αριθμού των μελών τους.

Την ίδρυση των ελεύθερων αγροτικών συνεταιρισμών προβλέπει ο Νόμος 602/1914 "Περί συνεταιρισμών" όπως τροποποιήθηκε με μεταγενέστερους νόμους. Αργότερα προστέθηκε και στο Σύνταγμα του 1952 το ειδικό άρθρο 109, σύμφωνα με το οποίο "οι συνεταιρισμοί γεωργικοί και αστικοί, τελούσιν υπό την προστασίαν του κράτους μεριμνώντας συστηματικές υπέρ της αναπτύξεως αυτών".

Η διάκριση των αγροτικών συνεταιρισμών σε είδη δεν γίνεται από το Νόμο 602. Καθιερώθηκε στην πράξη με βάση τα γενικότερα δεδομένα της συνεταιριστικής επιστήμης και την πείρα του διεθνούς συνεταιριστικού κινήματος.

Τα είδη των αγροτικών συνεταιρισμών που λειτουργούν στην Ελλάδα είναι τα εξής:

α) Οι πιστωτικοί συνεταιρισμοί, οι οποίοι βασικά δημιουργούνται για την ικανοποίηση των πιστωτικών αναγκών των αγροτών, κυρίως με δάνεια που λαμβάνουν από την Αγροτική Τράπεζα. Επίσης δέχονταν καταθέσεις των μελών τους τις οποίες δανείζουν σε άλλα μέλη τους ή ενεργούν άλλες εργασίες. Οι τέτοιες όμως καταθέσεις είναι πάρα πολύ περιορισμένες και συνεπώς τα δάνεια που χορηγούν στα μέλη τους από την πηγή αυτή είναι ασήμαντα.

Οι πιστωτικοί συνεταιρισμοί εκτός από το βασικό τους αυτό έργο, εκτελούν συνήθως και άλλες εργασίες, όπως προμηθευτικές, από κοινού συγκεντρώσεις και διαθέσεις των προϊόντων των μελών τους, εκμετάλλευσης γεωργικών μηχανημάτων, παραγωγικές κ.λ.π. Οι πιστωτικοί αγροτικοί συνεταιρισμοί, που αποτελούν τη μεγάλη πλειοψηφία στην ουσία είναι συνεταιρισμοί μικτού χαρακτήρα.

β) Οι παραγωγικοί συνεταιρισμοί, οι οποίοι ασχολούνται με την επεξεργασία των αγροτικών προϊόντων και τη μεταποίησή τους σε άλλα έτοιμα και με άλλες παραγωγικές εργασίες, όπως για την από κοινού καλλιέργεια της γης κ.λ.π.

Οι παραγωγικοί συνεταιρισμοί, ανάλογα με το κύριο προϊόν παραγωγής των μελών τους ή την κύρια εργασία που εκτελούν διακρίνονται σε: ελαιοπαραγωγικούς, γαλακτοκομικούς, οινοποιητικούς, στροτροφικούς, μελισσοκομικούς, πηνοτροφικούς, ριζοπαραγωγικούς, κίτροπαραγωγικούς, μαστιχοπαραγωγικούς, εκμετάλλευσης δασών, εκ ετδλλευσης γεωργικών μηχανημάτων και εγκαταστάσεων, από κοινού καλλιέργειας κτημάτων κ.λ.π.

γ) Οι προμηθευτικοί συνεταιρισμοί, οι οποίοι προμηθεύουν στα μέλη τους είδη γεωργικής χρήσης (χημικά, λιπάσματα, θειάφι,

θεριστικό σπάγγο κ.λ.π.) και είδη οικιακής χρήσης (λάδι, σαπούνι, ζάχαρη, ρύζι, αλεύρι). Είναι δηλαδή οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί στην ύπαιθρο.

δ) Οι συνεταιρισμοί πώλησης αγροτικών προϊόντων, οι οποίοι συγκεντρώνουν και πωλούν για λογαριασμό των μελών τους τα προϊόντα τους. Και οι συνεταιρισμοί αυτοί, ανάλογα με το κύριο προϊόν παραγωγής των μελών τους διακρίνονται σε συνεταιρισμούς πώλησης καπνού, σταφίδας, σύκων, φρούτων, κουκουλιών, μετάξης, ντομάτας, βαμβακιού.

ε) Οι διάφοροι συνεταιρισμοί. Στην κατηγορία αυτή κατατάσσονται όλοι οι άλλοι μερικότεροι συνεταιρισμοί, οι οποίοι δεν μπορούν να καταταγούν σε μια από τις προηγούμενες τέσσερις κατηγορίες. Οι συνεταιρισμοί αυτοί είναι: οι εγγειοβελτιωτικοί, οι υγειονομικοί, οι αλληλοασφαλιστικοί, οι ενοικιάσεις και αγορές χωραφιών και λειβαδιών, οι χειροτεχνικοί.

Το κάθε είδος των παραπάνω συνεταιρισμών εκτός από τον κύριο σκοπό τους, με βάση τον οποίο χαρακτηρίζεται και η κατηγορία στην οποία υπάγεται, εκτελεί και άλλες εργασίες που είναι οι κύριοι σκοποί των άλλων ειδών. Μιλήσαμε για τους πιστωτικούς που κάνουν και εργασίες προμηθευτικές, από κοινού πώλησης, παραγωγικές κ.λ.π. Το ίδιο και οι παραγωγικοί, εκτελούν εργασίες πιστωτικές, προμηθευτικές. Το ίδιο και οι συνεταιρισμοί πώλησης και οι άλλοι διάφοροι κάνουν εργασίες πιστωτικές, προμηθευτικές, παραγωγικές. Στην ουσία όλα τα είδη των αγροτικών συνεταιρισμών στην Ελλάδα είναι συνεταιρισμοί μικτής μορφής.

Εκτός από τα παραπάνω είδη ελεύθερων αγροτικών συνεταιρισμών υπάρχουν και οι αλιευτικοί και οι σχολικοί συνεταιρισμοί οι οποίοι δεν υπάγονται στις παραπάνω κατηγορίες

και αποτελούν ξεχωριστές κατηγορίες.

Οι μεν πρώτοι γιατί υπάγονται στο Υπουργείο Εργασίας. Οι δε δεύτεροι λόγω της ιδιομορφίας τους και γιατί η ίδρυση σχολικών συνεταιρισμών προβλέπεται σε όλα τα σχολεία και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας. Φυσικά σήμερα οι σχολικοί συνεταιρισμοί στην πραγματικότητα είναι αγροτικοί συνεταιρισμοί, γιατί στην τεράστια πλειοψηφία τους λειτουργούν στα σχολεία των χωριών.

Οι αναγκαστικοί συνεταιρισμοί

Οι αναγκαστικοί αγροτικοί συνεταιρισμοί δεν προβλέπονται από το Νόμο 602/1914 "Περί συνεταιρισμών" ούτε στο άρθρο 109 του Συντάγματος γίνεται μνεία για την διάκριση των αγροτικών συνεταιρισμών. Στο άρθρο 109 όμως του Συντάγματος (1952) έχει περιληφθεί ερμηνευτική δήλωση, σύμφωνα με την οποία "η κατά νόμον σύστασις αναγκαστικού συνεταιρισμού δεν αντιβαίνει, ως τοιαύτη, εις το Σύνταγμα". Η δήλωση αυτή προστέθηκε γιατί αμφισβητήθηκε η συνταγματικότητα των ειδικών νόμων με βάση τους οποίους καθιερώθηκαν οι συνεταιρισμοί αυτοί.

Οι αναγκαστικοί συνεταιρισμοί πρώτα καθιερώθηκαν σαν συνεταιρισμοί αποκατάστασης των ακτημόνων καλλιεργητών για την εξυπηρέτηση της διαδικασίας της απαλλοτρίωσης κτημάτων και της αποκατάστασης σ' αυτά ακτημόνων καλλιεργητών. Οι συνεταιρισμοί αυτοί σαν τέτοιοι αναφέρονται απλώς για πρώτη φορά στο Νόμο 2521/1920. Εισήχθησαν δε και καθιερώθηκαν με το Ν.Δ. της 15 Φλεβάρη 1923, με βάση το οποίο σε κάθε απαλλοτριωμένο κτήμα δημιουργείται αναγκαστικός συνεταιρισμός

αποκατάστασης ακτημόνων καλλιεργητών με την υποχρεωτική συμμετοχή σ' αυτόν όλων.

Αργότερα με το Ν.Δ. της 11 Ιούλη 1923 καθιερώθηκαν οι "αναγκαστικοί συνεταιρισμοί διαχείρισεως ακινήτου συνιδιοκτησίας και κοινής χορτονομής" σύμφωνα με το οποίο όταν το μισό συν ένα των συνιδιοκτητών μιας συνιδιοκτητης έκτασης, που κατέχουν το 1/3 αυτής, συστήνουν συνεταιρισμό εγγράφοντας υποχρεωτικά σ' αυτόν οι υπόλοιποι συνιδιοκτήτες.

Στα 1924 με το Νόμο 3077 καθιερώθηκαν οι αναγκαστικοί συνεταιρισμοί δασοκτημόνων, οι οποίοι ιδρύονται με βάση την ίδια παραπάνω αρχή που προβλέπει το Ν.Δ. 11-7-1923. Στα 1926 με το Ν.Δ. στις 19 Ιούλη οι αναγκαστικοί συνεταιρισμοί εξευγενισμού δέντρων, στους οποίους εγγράφονται υποχρεωτικά όλοι οι κάτοικοι της κοινότητας που είναι ιδιοκτήτες άγριων καρποφόρων δέντρων, όσα ζητήσουν οι μισοί απ' αυτούς.

Με το Νόμο 3322 του 1925 δημιουργήθηκαν οι αναγκαστικοί οινοποιητικοί συνεταιρισμοί σε κάθε κοινότητα της Λευκάδος, με την υποχρεωτική συμμετοχή όλων των οινοπαραγωγών από το ταμείο Αμύνης Οινοπαραγωγής Λευκάδος σαν ένωση των συνεταιρισμών αυτών.

Στα 1930 με το Νόμο 4639 καθιερώθηκαν οι αναγκαστικοί συνεταιρισμοί εγγείων βελτιώσεων για την κατασκευή διαφόρων τοπικής φύσεως έργων αποξηραντικών, υδραυλικών, διευθετήσεων και αποδασώσεων χειμάρων και άλλων, οι οποίοι ιδρύονται σε κάθε κοινότητα με την υποχρεωτική συμμετοχή των ιδιοκτητών αγροτικών κτημάτων όταν το ζητήσουν τα 2/5 από αυτούς.

Με βάση ανάλογες αρχές δημιουργήθηκαν αργότερα μια σειρά άλλοι αναγκαστικοί αγροτικοί συνεταιρισμοί όπως:

- των προτύπων συνεταιρικών οινοποιείων Κρήτης (Νόμος 4142 του 1929),
- των ελαιοπαραγωγών Λευκάδος (Νόμος 5105 του 1931),
- της Ένωσης Κιτροπαραγωγών Κρήτης και των Συνδέσμων (Νόμος 4873 του 1931),
- των αμπελουργών της περιφέρειας δήμου Χαλκιδαίων (Νόμος 5220 του 1931),
- των ιδιοκτητών αμπελοφυτειών Χαλκίδας κ.λ.π. (Νόμος 5220 του 1932),
- οι αναγκαστικά αμπελουργικοί συνεταιρισμοί και οργανισμοί Αττικοβοιωτίας (Νόμος 5843 του 1933),
- των οινοπαραγωγών Σάρου (Νόμος 6085 του 1934),
- των μαστιχοπαραγωγών Χίου (Αν. Νόμος 1930 του 1938),
- της ένωσης των αναγκαστικών συνεταιρισμών θηραϊκών προϊόντων (Νόμος 359 του 1947) και άλλοι.

Οι συνεταιρισμοί αυτοί, πέρα από τις ειδικές αρχές και διατάξεις που καθορίζονται από ειδικούς νόμους με τους οποίους ιδρύονται στη λειτουργία τους διέπονται από τις γενικές διατάξεις Νόμου 602/1914 "περί συνεταιρισμών" όπως τροποποιήθηκε με μεταγενέστερους νόμους.

Ο Τζωρτζάκης τους αναγκαστικούς συνεταιρισμούς τους χωρίζει σε τρεις κατηγορίες:

- Στους απόλυτα αναγκαστικούς συνεταιρισμούς, που η γνώμη των ενδιαφερομένων δεν παίρνεται υπ' όψη.
- Στους σχετικά αναγκαστικούς συνεταιρισμούς που ιδρύονται με την απόφαση της πλειοψηφίας στην οποία υποτάσσεται η μειοψηφία.
- Και στους συνεταιρισμούς οι οποίοι επιβάλλονται αναγκαστικά

σαν όρος για την απόκτηση ορισμένων δικαιωμάτων.

Ο αναγκαστικός συνεταιρισμός δεν μπορεί να αποτελεί μορφή γνήσιου συνεταιρισμού, γιατί λείπουν από αυτήν βασικά-θεμελιακά συστατικά γνωρίσματα του συνεταιρισμού. Λείπουν κυρίως οι δύο βασικές συνεταιριστικές αρχές:

1) Η δημοκρατική λειτουργία, σύμφωνα με την οποία η γενική συνέλευση είναι η ανώτερη εξουσία, όλα τα μέλη έχουν τα ίδια δικαιώματα "ένας άνθρωπος - μία ψήφος" και η διοίκηση και η διαχείριση του συνεταιρισμού γίνονται από μόνους τους αντιπροσώπους του συνεταιρισμού, και

2) Η εγγραφή και η έξοδος των μελών του συνεταιρισμού είναι εθελοντική - ελεύθερη, σύμφωνα με την αρχή "οι θύρες ανοιχτές". Η σύστασή του "συνεταιρισμού" αυτού και η συμμετοχή των μελών - αγροτών σ' αυτόν δεν γίνεται, με την ελεύθερη συναίνεσή τους, αλλά με τον καταναγκασμό τους από μέρους του κράτους. Υπάρχουν είδη αναγκαστικών συνεταιρισμών, στις διοικήσεις των οποίων συμμετέχουν μέλη τα οποία διορίζονται, ενώ σε άλλους λείπει το εποπτικό συμβούλιο ή διορίζεται. Οι αναγκαστικοί συνεταιρισμοί στη λειτουργία και τη δράση τους εξαρτώνται από τις κρατικές υπηρεσίες, οι οποίες έχουν δικαίωμα να αναστέλουν την εκτέλεση αποφάσεων των οργάνων των συνεταιρισμών αυτών.

Η καθιέρωση της μορφής των αναγκαστικών συνεταιρισμών επιβλήθηκε από το κράτος για την εφαρμογή της πολιτικής του σε ορισμένους τομείς της αγροτικής οικονομίας με τον καταναγκασμό και τη δέσμευση της ελευθερίας των αγροτών. Ή για να αποφασίζει την εκπλήρωση στοιχειωδών υποχρεώσεων του προς τους αγρότες και να ρίξει τα βάρη τους στις πλάτες των αγροτών.

"Δεν πρόκειται για συνεταιρισμό, γράφει ο P. Lambert καθηγητής και μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης, απο τη στιγμή που το κράτος υπαγορεύει στους διοικούντες τον συνεταιρισμό τι πρέπει να κάνουν, διότι σ' αυτή την περίπτωση ο δήθεν συνεταιρισμός είναι ένα κρατικό ίδρυμα. Δεν πρόκειται πολύ περισσότερο για συνεταιρισμό όπου το κράτος άλλαξε την σύνθεση των διοικητικών συμβουλίων, τα οποία είχαν εκλεγεί απο τα μέλη ή απο τους αντιπροσώπους των μελών".

Οι αναγκαστικοί συνεταιρισμοί νοθεύουν το συνεταιριστικό κίνημα και δημιουργούν εμπόδια στην προοδευτική ανάπτυξη του.

Δ. ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Οι περισσότεροι από τους πρώτους συνεταιρισμούς δημιουργήθηκαν από κλωστοϋφαντουργούς δηλαδή από εργάτες των κατ'οίκον βιομηχανιών οι οποίοι δέχτηκαν τα σκληρά χτυπήματα της εξελίξεως της εμπορικής οικονομίας και της βιομηχανικής επανάστασεως. Για ν' ανοίξουν τον δρόμο προς την αγορά οι κλωστοϋφαντουργοί συνέστησαν τους πρώτους συνεταιρισμούς στην Σκωτία (fenwick 1761, Coan 1777, Darvel 1840), στη Γαλλία (Λυών 1835), στην Αγγλία (Rochdale 1844), στην Γερμανία ('Chemnitz 1845). Η εποχή κατά την οποία συνεστήθησαν οι πρώτοι συνεταιρισμοί, το περιβάλλον από το οποίο ξεπήδησαν, οι σκοποί τους οποίους έταξαν, η νοσταλγία της κλειστής οικονομίας χαρακτηρίζουν απολύτως την ανάγκη η οποία του δημιούργησε όπως το σύγχρονο γενικό κοινωνικό πρόβλημα είναι κι αυτοί το προϊόν της εμπορικής οικονομίας τη στιγμή που αυτή υπέβαλλε τις λαϊκές τάξεις σε μία πίεση μάλλον ανυπόφορη.

Το τελευταίο τρίτο του 18ου αιώνα εμφανίστηκαν ομοραδικά συνεταιρισμοί χωρίς ιδεολογικές επιδράσεις απλώς και μόνο σαν προσπάθεια των λαϊκών τάξεων για να επανακτήσουν την οικονομική δραστηριότητα την οποία είχαν στερηθεί και για να κατακτήσουν την απωλεσθείσα ανεξαρτησία. Αλλά από το δεύτερο τέταρτο του 19ου αιώνα ο ρεαλισμός και η πρακτική σκέψη των ιδρυτών των συνεταιρισμών βρέθηκαν ανεμιγμένοι με τις γενικές απόψεις της κοινωνικής μεταρρυθμίσεως.

Οι χαμηλοί μισθοί, η άνοδος του κόστους της ζωής, η νόθευση των τροφίμων, η ανεργία, γενική αυξημένη εξαθλίωση των λαϊκών τάξεων δεν προκάλεσαν μόνο διαταραχές και απεργίες αλλά προκάλεσαν την συγκίνηση και την σκέψη των μελετη-

τών των κοινωνικών ζητημάτων.

Ιδρυτής των γεωργικών πιστωτικών συνεταιρισμών υπήρξε ο Ραϊφφαϊζεν. Την εποχή εκείνη γινότανε η μετάβαση της γερμανικής γεωργίας απο την εκτατική λεγόμενη επιχείρηση στην εντατική, πράγμα το οποίο απαιτούσε τεράστιες δαπάνες σε κεφάλαιο και την ανταλλαγή σε είδος προϊόντων εποχές δηλαδή που ήταν πολύ δύσκολες για τους μικρούς γαιοκτηματίες και τους εργάτες των γεωργικών κτημάτων. Η κατάσταση έλαβε καταστρεπτικές διαστάσεις κατά τα έτη 1846 - 1847 με την πρωτοφανή αφορία που παρουσίασαν ώστε άνοιξε ο δρόμος για την εκμετάλλευση του μικροαγροτικού πληθυσμού απο μέρους των διαφόρων τοκογλύφων και εκμεταλλευτών της υπαίθρου.

Ο Ραϊφφαϊζεν παρακολουθεί στο Weyerbuson απο κοντά την κατάσταση και προσπαθεί να βρεί διέξοδο για την βελτίωση της θέσεως του καταδυναστευομένου αγρότη. Γι' αυτό κινεί το ενδιαφέρον λίγων ευπόρων κατοίκων της περιφέρειας να ενωθούν έτσι ώστε να προμηθευτούν αλεύρι για τους άπορους γεωργούς.

Ο πρωτόγονος αυτός γεωργικός συνεταιρισμός αποτελεί κατά τον Ραϊφφαϊζεν τον τόπο γεννήσεως της συνεταιρικής ιδέας απο την οποία δημιουργήθηκαν αργότερα οι γεωργικοί πιστωτικοί συνεταιρισμοί.

Ο Ραϊφφαϊζεν υπήρξε ο ιδρυτής δύο ακόμη γεωργικών συνεταιρισμών στο Flammersfeld και στο Heddesdorf. Οι πρώτες αυτές οργανώσεις δεν μπορούν να ονομαστούν συνεταιρισμοί με την σημερινή έννοια, πρόκειται περισσότερο για φιλανθρωπικούς συλλόγους έστω κι αν οι παροχές δεν δινόταν δωρεάν αλλά σε μικρές τιμές και μικρό τόκο.

Λόγω κακού χειρισμού ο συνεταιρισμός του Heddesdorf διαλύθηκε για να ιδρύσει στην θέση του ο Ραϊφφάιζεν έναν πιστωτικό συνεταιρισμό επηρεασμένος από τις αρχές του Schulze. Η επίδραση αυτή δεν κράτησε πολύ γιατί το 1862 ιδρύθηκε ο πιστωτικός του Auhausen με περιορισμένη περιφέρεια χωρίς συνεταιριστικές μερίδες και δικαιώματα εγγραφής διανομής κερδών και αποζημιώσεως διοικητικών συμβούλων των οποίων το αξίωμα ήταν τιμητικό.

Ο Ραϊφφάιζεν παρά την επιτυχή δράση του αναγκάστηκε να παραιτηθεί λόγω ασθένειας (τύφος και τύφλωση). Η δράση του και μετά την παραίτησή του υπήρξε πλούσια. Εξέδωσε το βιβλίο "οι πιστωτικοί συνεταιρισμοί σαν μέσο βελτίωσης της θέσεως του αγροτικού πληθυσμού". Ιδρύει την πρώτη ένωση γεωργικών συνεταιρισμών στο Ρήνο. Ιδρύει την Συνομοσπονδία των γεωργικών συνεταιρισμών.

Ο Ραϊφφάιζεν δεν υπήρξε ο εφευρέτης των συνεταιριστικών θεσμών. Προηγήθηκαν οι θεωρητικοί της Γερμανίας και του εξωτερικού.

ΑΛΜΥΡΟΣ - ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΙΧΟΠΟΥΛΟΣ

Στον Αλμυρό έστησε το λίκνο του συνεργατισμού ένας άσημος δάσκαλος ο Νικόλαος Μιχόπουλος. Εδώ δοκιμάστηκε στην πράξη ο συνεταιριστικός θεσμός και βρέθηκε κατάλληλος να διαδοθεί στα χωριά μας.

Ο Συνεταιρισμός του Αλμυρού υπήρξε ο πρώτος επίσημος συνεταιρισμός στην Ελλάδα και είναι σήμερα ένας από τους πιο προοδευτικούς.

Ο Μιχόπουλος υπήρξε ο διαδότης της συνεταιριστικής

ιδέας σ' όλο τον Ελληνικό χώρο μαζί με την βοήθεια των στενών συνεργατών του. Ο Μιχόπουλος δεν σταμάτησε σε γενικότερες απόψεις δηλαδή ότι ο συνεταιρισμός έχει σαν σκοπό την οικονομική καλητέρευση του ατόμου αλλά έγινε στον συνεταιρισμό πλατύτερο περιεχόμενο, την προσπάθεια για ηθική εξύψωση του ατόμου.

Ε. ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η εμφάνιση των συνεταιρισμών στην Ελλάδα έγινε με καθυστέρηση. Απαρχή του ελληνικού συνεταιριστικού κινήματος θεωρείται ο "Μετοχικός Γεωργικός Σύλλογος" Αλμυρού, που ιδρύθηκε το 1900 πάνω σε συνεταιριστικές αρχές. Ιδρύθηκε σαν σωματείο, γιατί τότε δεν υπήρχε ειδικός νόμος για συνεταιρισμούς.

Πριν από το συνεταιρισμό του Αλμυρού είχαν γίνει ορισμένες άλλες προσπάθειες για την ίδρυση συνεταιρισμών. Η πρώτη προσπάθεια για την διάδοση των συνεταιριστικών ιδεών στην Ελλάδα έγινε από τον νομικό Δημήτριο Στ. Μαυροκορδάτο (1821-1875), όταν το 1848 επέστρεψε στην Ελλάδα διορίστηκε καθηγητής στο Πανεπιστήμιο. Ύστερα από αυτά, από το 1870, άρχισαν να προπαγανδίζουν τις συνεταιριστικές ιδέες οι διανοούμενοι Ιωάννης Βλασσόπουλος και Αριστείδης Οικονόμου και να προσπαθούν να ιδρύσουν συνεταιρισμούς.

Τον ίδιο χρόνο ιδρύθηκαν στην Αθήνα οι πρώτοι συνεταιρισμοί, ο προμηθευτικός "Εταιρεία του Εργατικού Λαού - Αυτοβοήθεια" και η "Ένωση των τίμιων τεχνικών". Στα 1877 δημιουργήθηκε ο άλλος συνεταιρισμός από μικροτεχνίτες "η Εταιρεία του Λαού η Ένωσις". Στα 1879 στην Κύμη ιδρύθηκε το σωματείο "ο Εργάτης" σαν ταμείο αποταμίευσης και αλληλοβοήθειας. Στα 1893 ιδρύθηκε "ο Γεωργικός Προμηθευτικός Σύλλογος Βυτίνης". Και στα 1899 "η Εταιρεία Συνδέσμου Γεωργοκτηματοκτηπουρών φυλής".

Όλοι αυτοί οι συνεταιρισμοί, έπαψαν να λειτουργούν κι όλες οι συνεταιριστικές προσπάθειες που έγιναν μέσα

στο 19ο αιώνα απέτυχαν. Και απέτυχαν γιατί δεν είχαν δημιουργηθεί ακόμα στην Ελλάδα οι κατάλληλες συνθήκες για την εμφάνιση και ανάπτυξη του συνεταιριστικού κινήματος.

Με την απελευθέρωση της Ελλάδας από τον τουρκικό ζυγό δεν έγινε καμιά ουσιαστική αλλαγή στο τουρκικό φεουδαρχικό καθεστώς. Για πολλές δεκαετίες μετά το διώξιμο του κατακτητή οι σχέσεις ιδιοκτησίας και εκμετάλλευσης της γης έμειναν ίδιες. Οι "εθνικές γαίες" πέρασαν στα χέρια του Ελληνικού κράτους και των Ελλήνων τσιφλικάδων. Η αγροτική οικονομία στο σύνολο της εξακολουθούσε να είναι εξαθρωμένη. Η εμπορευματική παραγωγή στο χωριό ήταν σχεδόν άγνωστη. Το μορφωτικό και πολιτιστικό επίπεδο του Έλληνα αγρότη βρισκόταν στο μηδέν. Για υγειονομική περίθαλψη και κοινωνική πρόνοια δεν γινόταν λόγος. Οι συνθήκες ζωής στο χωριό ήταν άθλιες.

Οι ίδιες σχεδόν συνθήκες επικρατούσαν στη βιοτεχνία, στο εμπόριο και στις άλλες υπηρεσίες για πολλές δεκαετίες.

Το νεοδημιουργημένο ελληνικό κράτος δεν μπόρεσε να δώσει λύση σε βασικά προβλήματα που προέκυπταν από την Επανάσταση του 1821 και τις ανάγκες του λαού και του Έθνους ούτε να βοηθήσει στην ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων. Το βασικό πρόβλημα της γης παρέμενε άλυτο. Η ελληνική οικονομία, από την αρχή με τα εξωτερικά δάνεια ήταν κάτω από τον έλεγχο των ξένων.

Οι συνθήκες αυτές κράτησαν ως τις τελευταίες δεκαετίες του 19ου αιώνα και τις αρχές του 20ου. Με την μερική απαλλοτρίωση στο 1871 κάπου 3 εκατομμύρια στρέμματα γης και

τη διανομή τους στους ακτήμονες αγρότες, δημιουργήθηκε βασικά στην Πελοπόννησο ένα μικρό στρώμα ανεξάρτητων αγροτικών νοικοκυριών. Έτσι αρχίζει μια κάποια διερεύνηση της εσωτερικής αγοράς, η βιοτεχνία αρχίζει να αναπνέει και το εμπόριο δυναμώνει.

Η νεοδημιουργημένη αστική τάξη ισχυροποιείται οικονομικά. Το ίδιο και η εργατική. Η αγροτιά αρχίζει να αφυπνίζεται και να διεκδικεί τη λύση του προβλήματος της γης. Η πρώτη δεκαετία του 20ου αιώνα στην Ελλάδα συγκλονίζεται από τις αγροτικές εξεγέρσεις για την απαλλοτρίωση της γης.

Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες που επικρατούσαν στον ελλαδικό χώρο δεν μπορούσε να αναπτυχθεί το συνεταιριστικό κίνημα.

Με τις αλλαγές που άρχισαν να συντελούνται στην περίοδο αυτή άρχισαν να κάνουν δειλά την εμφάνισή τους οι πρώτοι συνεταιρισμοί στη χώρα μας. Μετά το συνεταιρισμό του Αλμυρού δημιουργήθηκαν αρκετοί συνεταιρισμοί σε ορισμένες περιφέρειες της χώρας. Όπως ο Σύλλογος Τεχνοεργατών Λαμίας, συνεταιρισμοί στα καπνικά χωριά του Αγρινίου, ορισμένοι συνεταιρισμοί σε χωριά της Θεσσαλίας, Πελοποννήσου, Εύβοιας, Αττικής, Κεφαλληνίας κ.ά. Ως το 1913 είχαν ιδρυθεί 87 αγροτικοί συνεταιρισμοί. Αστικοί δεν είχαν δημιουργηθεί παρά ελάχιστοι μόνο.

Στην πρώτη περίοδο της εμφάνισής του συνεταιριστικού κινήματος η εξέλιξή του είναι πολύ αργή. Οι συνθήκες δεν επιτρέπουν την άνθισή του και σ' αυτό συντελεί η έλλειψη της σχετικής νομοθεσίας που θα βοηθούσε την ίδρυση συνεταιρισμών.

Ο Νόμος 602 ήταν καρπός των οικονομικο-κοινωνικο-πολιτικών αλλαγών που έγιναν στην Ελλάδα μετά την επανάσταση στο Γουδί και των αγροτικών εξεγέρσεων.

Ο Νόμος 602 ήταν ένας από τους πιο δημοκρατικούς και προοδευτικούς νόμους της εποχής εκείνης. Είναι ο πρώτος νόμος για τους συνεταιρισμούς που ψηφίστηκε στη χώρα μας, και δημιούργησε τις νόμιμες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του συνεταιριστικού κινήματος στη χώρα.

Σ' όλα αυτά πρέπει να προστεθεί η προσπάθεια που κατέβαλε το κράτος και ιδιαίτερα η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος. Η ΕΤΕ βοηθάει στην δημιουργία αγροτικών συνεταιρισμών με παροχή δανείων στους αγρότες. Η άσκηση της αγροτικής πίστης γίνεται από την ΕΤΕ μέχρι το 1930 οπότε μεταβιβάζεται στην Α.Τ.Ε.

Μετά την εφαρμογή του Νόμου 602 αρχίζει να αυξάνει προοδευτικά ο αριθμός των συνεταιρισμών. Οι συνεταιρισμοί αυτοί είναι πιστωτικοί. Ελάχιστοι είναι οι συνεταιρισμοί που πέρα από τις πιστωτικές τους εργασίες ασχολούνται με παραγωγικές, προμηθευτικές εργασίες.

Στην περίοδο αυτή δημιουργήθηκαν οι πρώτες ενώσεις συνεταιρισμών. Η πρώτη ιδρύθηκε στη Λευκάδα. Στο τέλος του 1922 υπήρχαν 4.

Μετά την Μικρασιατική καταστροφή η ανάπτυξη του συνεταιριστικού κινήματος γίνεται πιο γρήγορη. Τώρα οι συνθήκες είναι πιο κατάλληλες. Η Μικρασιατική καταστροφή συσσωρεύσε πολλά προβλήματα για το Έθνος, για το λαό και ιδιαίτερα για τους αγρότες. Η μεγάλη αγροτική μεταρρύθμιση του 1923-37 με την απαλλοτρίωση 18/29263 στρεμμάτων γης και την

διανομή τους σε 303127 ακτήμονες αποτέλεσε την ευνοϊκή προϋπόθεση για την ανάπτυξη του συνεταιριστικού κινήματος.

Ως το 1939 που λήγει η περίοδος του μεσοπολέμου, είχαν δημιουργηθεί 6503 συνεταιρισμοί. Οι υφιστάμενοι τότε συνεταιρισμοί ήταν κατά 67,8% πιστωτικοί, κατά 12,6% παραγωγικοί, κατά 7,9% απο κοινού πώλησης, κατά 0,2% προμηθευτικοί και το υπόλοιπο ποσοστό διάφοροι άλλοι.

Στην περίοδο αυτή παρατηρείται μια έντονη προσπάθεια για την ένωση των συνεταιρισμών κατά περιφέρειες σε δευτεροβάθμιες οργανώσεις. Έτσι ως το τέλος του 1928 είχαν δημιουργηθεί 41 περιφερειακές ενώσεις.

Στην ίδια περίοδο έγιναν προσπάθειες για την δημιουργία του κεντρικού - ανώτερου οργάνου του συνεταιριστικού κινήματος και τελικά ιδρύθηκε το 1935 η Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών.

Παρά τη μεγάλη αυτή αριθμητική αύξηση που παρουσίασε το συνεταιριστικό κίνημα η δράση του ήταν περιορισμένη. Οι δραστηριότητες του εξακολουθούν να είναι στην πλειοψηφία τους πιστωτικές και να υπερισχύουν έναντι των άλλων.

Κατά την διάρκεια του μεσοπολέμου το συνεταιριστικό κίνημα αντιμετώπισε μια σειρά απο δυσκολίες και εμπόδια στην ανάπτυξή του και κυρίως την οικονομική του δράση. Η ΕΤΕ με επιμονή περιόριζε τη δράση των συνεταιρισμών μόνο σε πιστωτική, έτσι εξυπηρετούσε τα συμφέροντά της και αυτά των εμπόρων. Η Αγροτική Τράπεζα που ιδρύθηκε το 1929 μετά απο αγώνες των αγροτών ανέλαβε την άσκηση της αγροτικής πίστης και τον έλεγχο των συνεταιρισμών. Αλλά και η ΑΤΕ ακολούθησε σχεδόν την ίδια πολιτική με της Ε.Τ.Ε.

Το κράτος αυτή την περίοδο δεν ευνοεί την ανάπτυξη των συνεταιρισμών. Απόδειξη μια σειρά νόμων που περιόριζαν τη δράση των συνεταιρισμών.

Η αντισυνεταιριστική αυτή κρατική πολιτική ολοκληρώθηκε με την δικτατορία του Μεταξά που κατήργησε κάθε δικαίωμα ελευθερίας και αυτοδιοίκησης.

Ακολουθεί η γερμανοϊταλική και βουλγαρική κατοχή που έδωσε καινούργιο χτύπημα στο συνεταιριστικό κίνημα της χώρας. Η περίοδος αυτή όμως δεν κράτησε πολύ. Με την ανάπτυξη του εθνικοαπελευθερωτικού κινήματος οι συνεταιριστικές οργανώσεις άρχισαν να αντιδρούν και έτσι να προσφέρουν ανεκτίμητες υπηρεσίες στον ελληνικό λαό για την αντιμετώπιση του επισιτιστικού προβλήματος και του εθνικο-απελευθερωτικού αγώνα.

Στην μεταπελευθερωτική περίοδο το συνεταιριστικό κίνημα, παρά τις δυσκολίες που αντιμετώπισε, έπαιξε σοβαρό ρόλο στην ανασυγκρότηση της κατεστραμμένης αγροτικής οικονομίας και γενικότερα της εθνικής. Γύρω στα 1950 αποκαταστάθηκε η αγροτική οικονομία και άρχισε να επιταχύνεται μετά το 1960.

Μετά τη μεταπολεμική περίοδο το αγροτικό συνεταιριστικό κίνημα παρουσιάζει ανάπτυξη σε όλους τους τομείς δράσης του. Αυξήθηκε ο αριθμός των συνεταιρισμών, βελτιώνεται η σύνθεσή τους, δημιουργούνται καινούργιοι τύποι συνεταιρισμών. Διευρύνεται ο κύκλος των εργασιών των συνεταιριστικών οργανώσεων. Αυξήθηκε ο τεχνικός εξοπλισμός τους και αξιοποιείται προς όφελος των αγροτών.

Δυστυχώς η προοδευτική ανάπτυξη του συνεταιριστικού κινήματος ανακόπηκε στην περίοδο της στρατιωτικής δικτατορίας

1967 - 1974. Η καθαίρεση από τη Χούντα των εκλεγμένων διοικήσεων των συνεταιριστικών οργανώσεων είχε άμεσες αρνητικές συνέπειες στη συνεταιριστική δράση σε όλους τους τομείς. Με την πτώση της δικτατορίας το 1974 η συνεταιριστική δραστηριότητα αρχίζει και πάλι την ανοδική της πορεία.

ΣΤ. ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

Ιστορικά αυτή η περίοδος αρχίζει με την ίδρυση του "Μετοχικού Γεωργικού Συλλόγου Αλμυρού" το 1900 και λήγει με την ψήφιση του Νόμου 602/1914 "περί συνεταιρισμών". Σ' αυτή την περίοδο το ελληνικό συνεταιριστικό κίνημα κάνει την παρουσία του αισθητή σε όλο τον Ελλαδικό χώρο και διαμορφώνει σταδιακά τη σύγχρονη μορφή συνεταιρισμού.

Αναπτύσσεται παράλληλα με το αγροτικό κίνημα, με κορυφαίες του την θυσία του Μαρίνου Αντύπα (1907) και την εξέγερση του Κιλελέρ (1910) και πιέζει για την διανομή της γης στους καλλιεργητές της και διεκδικεί "απο τα κάτω" μια ολοκληρωμένη αγροτική μεταρρύθμιση.

Μέσα σ' αυτά τα 15 χρόνια (1900-1914) η εμφάνιση και ανάπτυξη των συνεταιρισμών συγκροτεί κιάλας ένα συνεταιριστικό κίνημα που προβάλλει αποφασιστικά σαν η άλλη εναλλακτική λύση τοπικής, περιφερειακής και συνολικής οικονομικής ανάπτυξης.

Αυτή την περίοδο το συνεταιριστικό και αγροτικό κίνημα δεν θέτει σε αμφισβήτηση μόνο το μόντέλο της στρεβλής, εξαρτημένης και συμπληρωματικής ανάπτυξης της χώρας, αλλά σπειλεί τόσο τον υφιστάμενο συσχετισμό των κοινωνικών δυνάμεων όσο και τα συμφέροντα που αυτό εκφράζει. Απο αυτή την άποψη η Πολιτεία δεν μπορούσε πια ν' αδιαφορεί ή να καταστέλλει την ανάπτυξη του αγροτικού και συνεταιριστικού κινήματος. Αντίθετα ήταν αναγκασμένη να οργανώσει την ιδεολογική, οργανωτική, λειτουργική και οικονομική υποταγή του

στα κυρίαρχα συμφέροντα του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες ψηφίστηκε ο Νόμος 602/1914 "Περί Συνεταιρισμών". Ο Νόμος που σχεδόν αντέγραφε την σχετική γερμανική νομοθεσία και είχε σαν πρότυπο συνεταιρισμό, τον συνεταιρισμό Ραϊφφαϊζεν και επίσης του SCHULZE - DELITSCHE, κατάφερε να συνθέσει τόσο την απαίτηση της αγροτιάς για την θεσμική κατοχύρωση των συνεταιρισμών, όσο και την πρόθεση του κράτους να εντάξει το συνεταιριστικό κίνημα στο σύστημα των δίκων του επιλογών που βρίσκονταν ακόμα - κι αυτό δεν πρέπει να το ξεχνάμε όταν κρίνουμε το Νόμο 602/1914 - κάτω από τον έλεγχο της πιο συντηρητικής ολιγαρχίας, της ολιγαρχίας των μεγαλογαιοκτημόνων, παρά τις κάποιες ρωγμές στο μπλοκ του κυρίαρχου συσχετισμού των κοινωνικών δυνάμεων, που προκάλεσε η ρήξη που έμεινε γνωστή σαν "το κίνημα του 1909".

Έτσι και ανεξάρτητα από τις όποιες ανεπάρκειες του Νόμου 602/1914, αυτός ο Νόμος θεωρήθηκε σαν (και ήταν) μια κατάκτηση της φτωχής αγροτιάς γιατί άνοιξε καινούργιες προοπτικές για την ανάπτυξη του συνεταιριστικού κινήματος.

Όμως υπήρχε ακόμα το βασικό εμπόδιο για την ανάπτυξη του συνεταιριστικού κινήματος και την εφαρμογή του Νόμου 602/1914 και αυτό ήταν η διατήρηση της μεγαλογαιοκτησίας.

Παρ' όλα αυτά το Αγροτικό Συνεταιριστικό Κίνημα αναπτύχθηκε σχετικά γρήγορα όπου και στο βαθμό που υπήρχαν διαμορφωμένες σχέσεις μικρογαιοκτησίας.

Έτσι ενώ το 1915 προσαρμόστηκαν στις επι-

ταγές του Νόμου 602/1914 και εγκρίθηκε η λειτουργία 152 συνεταιρισμών, το 1918 ο αριθμός τους έφτασε τους 649 και το 1921 τους 1301.

Εκείνο όμως που θα συνέβαλε αποφασιστικά στην ανάπτυξη των συνεταιρισμών και της εθνικής οικονομίας ήταν η αγροτική μεταρρύθμιση δηλαδή η απαλλοτρίωση των μεγαλογαϊοκτησιών, υπόθεση για την οποία ο ελληνικός λαός πάλευε πριν κατά και μετά το 1821 και μέχρι το 1922.

Όμως ο ελληνικός περιφερειακός καπιταλισμός, εξαρτημένος, συμπληρωματικός και καθυστερημένος όπως ήταν, δεν είχε τη δύναμη να επιβάλει στην ολιγαρχία των μεγαλογαϊοκτημόνων την αστική αγροτική μεταρρύθμιση, όπως αυτή έλαβε χώρα στην κεντρική και βόρεια Ευρώπη και λειτούργησε όχι μόνο σαν κίνητρο για την αύξηση της παραγωγής και την παραγωγικότητας αλλά και σαν εκτροπέας της ροής και της γαιοπροσόδου και του αγροτικού πλεονάσματος από την αγροτική ολιγαρχία προς την νέα, την κεφαλαιοκρατική τάξη, διαμορφώνοντας έτσι τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την απογείωση της οικονομίας αυτών των χωρών.

Η αστική αγροτική μεταρρύθμιση δεν μπορούσε να βγει μέσα από την δυναμική του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού, γιατί απλούστατα αυτός δεν είχε έναν εθνικό αστικό χαρακτήρα, μια εθνική αστική συγκρότηση, αλλά είχε εκφυλιστεί σ' ένα νοθοαστικό, κοσμοπολίτικο και μεταπρακτικό σχηματισμό.

Γι' αυτό και όταν οι συνέπειες της μικρασιατικής περιπέτειας (1922) στην οποία μας έριξε "η προστασία, απείλησαν συνολικά το σύστημα χρησιμοποίησε την αστική

αγροτική μεταρρύθμιση σαν καταπραϋντικό για την άμυνά του και όχι σαν διεγερτικό για την ανάπτυξή του.

Έτσι φτάσαμε στην απόφαση 3473/23 της "επαναστατικής κυβέρνησης Πλαστήρα" με την οποία αναστάλθηκε η ισχύς του άρθρου 17 του συντάγματος του 1911 που απαγόρευε την απαλλοτρίωση των μεγαλογαιοκτησιών δίχως προηγούμενη αποζημίωση.

Αν και την αγροτική μεταρρύθμιση στην Ελλάδα την επέβαλαν έμμεσα οι πρόσφυγες της Μικράς Ασίας, αυτό δεν την εμπόδισε στο βαθμό που προχωρούσε στην απαλλοτρίωση των τσιφλικιών να διαμορφώνει την πανοραφία των αγροτών που αργά ή γρήγορα θα κατέφευγαν σε τούτη ή εκείνη τη μορφή συνεταιρισμού.

Αν θελήσουμε τώρα να εξηγήσουμε αυτή τη στρέβλωση του συνεταιριστικού κινήματος θα πρέπει να δεχθούμε πως αυτή οφείλεται τόσο στην προσπάθεια της φτωχής αγροτιάς ν' αποφύγει τους τοκογλύφους και να εξασφαλίσει φτηνά και επαρκή δάνεια, όσο και στην αδυναμία ή απροθυμία της πολιτείας να καθοδηγήσει και να στηρίξει το συνεταιριστικό κίνημα σε μια άλλη πορεία ανάπτυξης που θα το έκανε ανταγωνιστικό στα συμφέροντα του κεφαλαίου.

Η ανάγκη για την ίδρυση της Αγροτικής Τράπεζας γίνεται κάτω από αυτές τις συνθήκες περισσότερο επιτακτική. Στην απαίτηση του συνεταιριστικού κινήματος και της φτωχής αγροτιάς για μια "Αγροτική Τράπεζα", δημιουργήθηκε με το Νόμο 4332/1929 μια "Αγροτική Τράπεζα από τα πάνω" δηλαδή η κρατική "Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος" με το επιχείρημα πως το συνεταιριστικό κίνημα δεν ήταν ακόμα ώριμο για να

αναλάβει την ευθύνη της αυτόνομης άσκησης της αγροτικής πίστης.

Βέβαια ο χαρακτήρας της ΑΤΕ προσδιορίστηκε απο το συμβιβασμό μεταξύ των δυνάμεων της συντήρησης που δεν ήθελε την ύπαρξη ξεχωριστού για την γεωργία πιστωτικού ιδρύματος, των δυνάμεων του εκσυγχρονισμού που αρκούσαν σε μια κρατική Αγροτική Τράπεζα και των δυνάμεων της προόδου που διεκδίκούσαν μια Συνεταιριστική Αγροτική Τράπεζα.

Σ' αυτό το συμβιβασμό το συνεταιριστικό μνήμε σύρθηκε εξαιτίας της ατελούς, της ανοκλήρωτης συγκρότησής του, κατάσταση που δεν του επέτρεπε ν' ανορθώσει το δικό του ενιαίο συνεταιριστικό λόγο.

Δίχως κορυφαία και ενιαία κεντρική καθοδηγητική έκφραση το συνεταιριστικό κίνημα οδηγήθηκε σε μια διπλή ήττα το 1929.

Αντί να επιβάλει μια ελεγχόμενη απο το συνεταιριστικό κίνημα αγροτική τράπεζα, όπως άλλωστε είχε συμβεί στις περισσότερες Ευρωπαϊκές Χώρες, αναγκάστηκε να δεχθεί το καθεστώς της κηδεμόνευσης και του ελέγχου του συνεταιριστικού κινήματος απο την Κρατική Αγροτική Τράπεζα.

Έτσι η ΑΤΕ σαν ένα αποφασιστικό όργανο άσκησης της αγροτικής πολιτικής του κράτους μέσω της άσκησης της αγροτικής πίστης, χρεώνεται με τα άρθρα 16 - 19 του Νόμου 4332/1929 για λογαριασμό του κράτους την εποπτεία και τον έλεγχο του συνεταιριστικού κινήματος.

Αναμφισβήτητα μια κρατική Αγροτική Τράπεζα είναι ασύγκριτα καλύτερη απο κάποια Αγροτική Τράπεζα, όταν μάλιστα το συνεταιριστικό κίνημα αντιμετωπίζεται εχθρικά απο

τα κυρίαρχα οικονομικά συμφέοντα και η τοκογλυφία αποθαρρύνει κάθε παραγωγική δραστηριότητα και σφετερίζεται σπάταλα και αντιπαραγωγικά το μεγαλύτερο μέρος του παραγόμενου αγροτικού πλεονόσματος.

Απ' αυτή την άποψη η ίδρυση της ΑΤΕ ήταν ακόμα ένα βήμα προς τα εμπρός. Σίγουρα η ΑΤΕ συνέβαλε αποφασιστικά στην ανάπτυξη της γεωργίας και του συνεταιριστικού κινήματος, στα πλαίσια πάντα των επιλογών της στρατηγικής της εξαρτημένης, απο και της συμπληρωματικής, στα συμφέροντα της καπιταλιστικής μητρόπολης, ανάπτυξης, επιλογές που δεν τις προσδιόριζε η ΑΤΕ, αλλά ο συγκεκριμένος συσχετισμός των κοινωνικών δυνάμεων.

Γι' αυτό και οι όποιες ανεπάρκειες της ΑΤΕ δεν μπορούν και δεν πρέπει να χρεωθούν στην ΑΤΕ αλλά στις δυνάμεις εκείνες που καθόριζαν την πολιτική της.

Τα τελευταία χρόνια, μετά τον αναπτυξιακό προσανατολισμό της χώρας, ο αναπτυξιακός ρόλος της ΑΤΕ αναβαθμίστηκε ουσιαστικά και μετεξελίσσεται σταδιακά με απόφαση της πολιτείας και της Διοίκησης της σε κοινωνικοποιημένο συνεταιριστικό ίδρυμα.

Ο κρατικός παρεμβατισμός στο Αγροτικό Συνεταιριστικό Κίνημα, που εκφράστηκε μέσα απο το Νόμο 602/1914, κύρια με τις ουσιαστικές παραλείψεις του και τις αλλεπάλληλες "τροποποιήσεις" και "συμπληρώσεις" του, αλλά και με την κρατική κηδεμόνευση του Αγροτικού Συνεταιριστικού Κινήματος μέσω της ΑΤΕ, ολοκληρώθηκε με το διάταγμα του Υπουργείου Γεωργίας της 12/2/1935 που συγκροτούσε την ΠΑΣΕΓΕΣ όχι με βάση το συνεταιριστικό δίκαιο που ίσχυε δηλαδή με βάση το

Νόμο 602/1914, αλλά με βάση το δίκαιο περί Σωματείων .

Έτσι και η ΠΑΣΕΓΕΣ το κορυφαίο όργανο στήριξης και προώθησής των συμφερόντων του Αγροτικού Συνεταιριστικού Κινήματος στήθηκε σαν μια "οργάνωση απο τα πάνω" και όχι σαν έκφραση της κεντρικής, της συνολικής δύναμης του Αγροτικού Συνεταιριστικού Κινήματος.

Αποτέλεσμα αυτής της αντίφασης ήταν η απουσία οργανικής σύνδεσης της ΠΑΣΕΓΕΣ με τις τοπικές συνεταιριστικές οργανώσεις και η απουσία πνευματικής επικοινωνίας με τον αγροτικό πληθυσμό που δεν επέτρεπαν την μελέτη των προβλημάτων του συνεταιριστικού κινήματος και ειδικά των συνεταιριστικών οργάνωσεων, που έκαναν δυνατή την επεξεργασία και την εφαρμογή ενός ρεαλιστικού συνεταιριστικού προγράμματος για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του συνεταιριστικού κινήματος.

Σ' αυτό το σημείο θα πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα η μεγάλη συμβολή της "Ομάδας των Κοινωνιολόγων" με επικεφαλής τον Αλέξανδρο Παπαναστασίου που στάθηκε πάντα στην πρωτοπορία για το Νόμο 602/1914, την αγροτική μεταρρύθμιση και την ίδρυση της ΑΤΕ.

Ακολούθησαν η Μεταξική δικτατορία, ο πόλεμος και ο εμφύλιος σπαραγμός, που διάλυσαν κυριολεκτικά το συνεταιριστικό κίνημα, με φτωχή εξαίρεση τις ορεινές και ημιορεινές περιοχές της χώρας, που έλεγχε το Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο κατά των δυνάμεων της κατοχής, όπου το Αγροτικό Συνεταιριστικό Κίνημα μπόρεσε ν' αναπτυχθεί και να συμβάλλει αποφασιστικά στην διατροφή του σκληρά δοκιμαζόμενου ελληνικού λαού.

Η περίοδος 1950 - 1960 χαρακτηρίζεται από την προσπάθεια οργανωτικής και λειτουργικής ανασυγκρότησης του Αγροτικού Συνεταιριστικού Κινήματος, προσπάθεια που δυσκολεύτηκε πολύ από το μετεμφύλιο πολεμικό κλίμα που κυριάρχησε στην πολιτική, κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας αυτή την περίοδο.

Στην περίοδο 1961 - 1966 το Αγροτικό Συνεταιριστικό Κίνημα καταφέρνει να ανασυγκροτηθεί και να κάνει έντονη την παρουσία του στην ελληνική ύπαιθρο και στην οικονομική ζωή του τόπου.

Ήρθε όμως η δικτατορία των συνταγματαρχών για να ανακόψει αυτή την πορεία του Αγροτικού Συνεταιριστικού Κινήματος με τη βίαια απομάκρυνση των εκλεγμένων διοικήσεων των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων και την αντικατάστασή τους από πιστούς στην δικτατορία αγροπατέρες.

Για την πλήρη υποταγή του Αγροτικού Συνεταιριστικού Κινήματος η δικτατορία προχώρησε στην ψήφιση του Νόμου 227/73 με τον οποίο καταργούσε το Νόμο 602/1914.

Αυτός ο Νόμος βέβαια δεν εφαρμόστηκε ποτέ, γιατί η Χούντα του Ιωαννίδη τον κατήργησε, κάτω από την μεγάλη αντίδραση της αγροτιάς, με το νομοθετικό διάταγμα 357/74.

Με την κατάρρευση της δικτατορίας το Αγροτικό Συνεταιριστικό Κίνημα προσπαθεί να αξιοποιήσει κάθε δυνατότητα ανασυγκρότησης και ανάπτυξης.

Διεκδικεί έντονα τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού του πλαισίου και αναπροσανατολίζεται επαναπροσδιορίζοντας τους στόχους του, για να μπορέσει να προσπείσει τα συμφέροντα της φτωχής αγροτιάς και να συμβάλει στην ανάπτυξη της

ελληνικής υπαίθρου αλλά και της εθνικής οικονομίας.

Όμως ο κρατικός παρεμβατισμός "απ'έξω" αλλά και απο "μέσα" με την κόστα των κομματικών αγροτοπατέρων στέκεται εμπόδιο και προσπαθεί να κρατήσει το Αγροτικό Συνεταιριστικό Κίνημα υποταγμένο στις κυρίαρχες επιλογές του συντηρητικού συσχετισμού των κοινωνικών δυνάμεων.

Αυτές οι επιλογές που ήθελαν την περιορισμένη ανάπτυξη και τη συμπληρωματική στα συμφέροντα του εμποροβιομηχανικού κεφαλαίου λειτουργία και δράση του Αγροτικού Συνεταιριστικού κινήματος αποτυπώθηκαν με σαφήνεια στο νόμο 921/1979 που αποτελεί μια προσπάθεια εκσυγχρονισμού του θεσμικού πλαισίου χωρίς ουσιαστικά να θίγεται η σχέση υποταγής του Αγροτικού Συνεταιριστικού Κινήματος στα κυρίαρχα συμφέροντα, αφού ούτε το αγροτικό επάγγελμα κατοχύρωνε, αλλά ούτε και το Αγροτικό Συνεταιριστικό Κίνημα προτάτευε απο εξω-αγροτικά και εξωσυνεταιριστικά συμφέροντα.

Σ' αυτή ακριβώς την περίοδο το Αγροτικό Συνεταιριστικό Κίνημα ριζοσπαστικοποιείται και συμπαρατάσσεται με το συνολικό λαϊκό κίνημα που διεκδικεί λύσεις για τα επιμέρους προβλήματα μέσα απο την αλλαγή της στρατηγικής ανάπτυξης της χώρας, που μπορεί σταδιακά να εφαρμοστεί με την αναβάθμιση του συσχετισμού των κοινωνικών δυνάμεων απο το συντηρητικό στο προοδευτικό επίπεδο.

Αυτή η αναβάθμιση συντελέστηκε τον Οκτώβριο του 1981. Οι πολιτικές επιλογές του ελληνικού λαού, με πρωτοπόρα την αγροτιά, άνοιξαν το δρόμο για μια τέτοια εξέλιξη. Μια εξέλιξη που σηματοδοτείται απο τους νόμους 1257/1982 και 1361/1983 που αφορούσαν τον ειδικοκρατισμό των Αγροτικών

Συνεταιριστικών Οργανώσεων για να φτάσουμε στο νόμο 1541/1985 που δεν είναι ένας απλά νέος νόμος αλλά κάτι πολύ περισσότερο.

Ο Νόμος 1541/1985 είναι το τέλος της περιόδου της κρατικής παρέμβασης στο Αγροτικό Συνεταιριστικό Κίνημα γιατί αποτελεί μία άλλη φιλοσοφία στα πλαίσια της στρατηγικής για μια εθνικά αδέσμευτη ανάπτυξη.

Ι. ΑΓΡΟΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ

1. ΕΝΝΟΙΑ ΑΓΡΟΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Σαν αγροτοβιομηχανικό Συνεταιρισμό ορίζουμε την συστηματική, δημοκρατικά προγραμματισμένη και δημοκρατικά καθοδηγούμενη κοινή προσπάθεια εθελοντικά ενωμένων και ισότιμων αγροτών με στόχο τον αποτελεσματικότερο για τα μέλη του και τον κοινωνικά χρησιμότερο συνδυασμό της πρωτογενούς, της δευτερογενούς και της τρίτογενούς οικονομικής δραστηριότητας. Πιο σύντομα θα μπορούσαμε να ορίσουμε τον αγροτοβιομηχανικό συνεταιρισμό σαν την αυτοδιαχειριζόμενη αγροτική συνεταιριστική οικονομική μονάδα που παράγει επεξεργάζεται και διακινεί μόνη τα προϊόντα της.

2. Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Οι λόγοι που κάνουν κοινωνικά αναγκαία και χρήσιμη την συγκρότηση και ανάπτυξη των αγροτοβιομηχανικών συνεταιρισμών θα μπορούσαν να διακριθούν σε οικονομικούς, κοινωνικούς, πολιτικούς και πολιτιστικούς.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

Κατ' αρχήν είναι η αύξηση της παραγωγικότητας και του εισοδήματος των αγροτών:

τα οποία δεν είναι εφικτά να πραγματοποιηθούν τουλάχιστον όσο υπάρχουν τα μικρά οικογενειακά αγροτικά νοικοκυριά (που

στην Ελλάδα αποτελούν το 95% του συνόλου) και που λειτουργούν αντισοικονομικά εξαιτίας του μικρού μεγέθους τους. Κατά δεύτερο λόγο είναι η αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης. Η απασχόληση στην ύπαιθρο έχει ένα έντονο εποχιακό χαρακτήρα.

Παρατηρείται δηλαδή το φαινόμενο ολόκληρη η αγροτική οικογένεια να εξαντλείται στην υπεραπασχόληση για μια σύντομη περίοδο (σπορά ή συγκομιδή) και τον υπόλοιπο χρόνο να είναι υποαπασχολούμενη ή ακόμα και δίχως καμιά απασχόληση.

Στα πλαίσια του αγροτοβιομηχανικού Συνεταιρισμού, όμως, όπου ο προγραμματισμός της παραγωγής είναι δυνατός μπορεί να συνδυάζεται και να προωθείται παράλληλα μια μεγάλη ποικιλία καλλιεργειών και οικονομικών δραστηριοτήτων, που θα εξασφαλίζουν μια φυσιολογική απασχόληση για όλο το χρόνο και για όλους τους αγρότες.

Επίσης άλλοι δύο συνδυασμοί παραγωγής, γεωργική - κτηνοτροφική και αγροτική - βιομηχανική, είναι ικανοί να εξασφαλίσουν μεγαλύτερη απασχόληση και πρόσθετα εισοδήματα για τους αγρότες, στα πλαίσια βέβαια του Αγροτοβιομηχανικού Συνεταιρισμού.

Η προώθηση της ισομερούς περιφερειακής ανάπτυξης: είναι επίσης ένα αποτέλεσμα της ύπαρξης των συνεταιρισμών. Ο αγροτοβιομηχανικός Συνεταιρισμός συγκεντρώνοντας γύρω του μια σειρά από οικονομικές, κοινωνικές, και διοικητικές δραστηριότητες, αποκεντρώνει ολόκληρη την ζωή της χώρας και λειτουργεί σαν ένας δυναμικός παράγοντας ισομερούς περιφερειακής ανάπτυξης, απαραίτητη προϋπόθεση για το ξαναζωντάνεμα της υπαίθρου μας.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

Με τον αγροτοβιομηχανικό Συνεταιρισμό και την οικονομική εισοδηματική ανάπτυξη της υπαίθρου ο αγροτικός πληθυσμός δεν θα έχει λόγο να εγκαταλείψει τις εστίες του.

Είναι λογικό λοιπόν να περιμένουμε σε πρώτη φάση, ανακοπή της πληθυσμιακής μετακίνησης από την ύπαιθρο προς τις πόλεις και το εξωτερικό.

Σε μια δεύτερη φάση, είναι επίσης λογικό να περιμένουμε τη μετακίνηση πληθυσμού από τις πόλεις προς την ύπαιθρο.

Με την πρόοδο και την ολοκλήρωση αυτής της διαδικασίας θα αναπτύσσεται και θα ολοκληρώνεται η συγκρότηση της ελληνικής κοινωνίας και θα γεφυρωθούν οι κοινωνικά και εθνικά επιζήμιες τεχνικές αντιθέσεις, όπως "πρωτευουσιάνοι και επαρχιώτες" κ.λ.π. που λειτούργησαν μέχρι τώρα θαυμάσια για την διακίνηση των συμφερόντων της ολιγαρχίας έβλαψαν όμως τα εθνικά και λαϊκά συμφέροντα.

ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

Η οικονομική πολυδιάσπαση της ελληνικής αγροτιάς είτε σαν άμεση συνέπεια, την πολιτική αποδυνάμωση και την διάσπαση της. Έτσι κατάφερε η οικονομική ολιγαρχία και εκμεταλλεύεται την ελληνική αγροτιά ότι μόνο οικονομικά αλλά και πολιτικά.

Η μικρή αγροτική μονάδα και ο τρόπος που το σύστημα της επέβαλε να λειτουργεί, διευκόλυνε το πέρασμα της Ιδεολογίας της παραίτησης από την διεκδίκηση πολιτικών δικαιωμάτων

και ελευθεριών, γεγονός που έκανε ανεκτές και δυνατές φασιστικές και πατριδοκάπηλες λύσεις.

Αντίθετα, στα πλαίσια του αγροτοβιομηχανικού συνεταιρισμού η αγρότισσα και ο αγρότης παίρνουν την τύχη στα χέρια τους γιατί μετέχουν άμεσα και ενεργά στην λήψη αποφάσεων που τους αφορούν.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

Είναι γνωστό πως η οικονομική, κοινωνική και πολιτική εξάρτηση, στο χώρο της υπαίθρου στηρίχτηκε στην μικρή αγροτική μονάδα, έφερε μαζί της και την πολιτιστική εξάρτηση της πατρίδας μας.

Ο αγροτοβιομηχανικός συνεταιρισμός δεν περιορίζει την δράση των αγροτών στο χωράφι. Αντίθετα αυτή την δράση την αναπτύσσει σε όλες της τις διαστάσεις, την δένει με τις λαϊκές πολιτιστικές παραδόσεις του έθνους και την ταυτίζει με το όραμα του λαού μας να προστατέψει, να αναπτύξει και να ολοκληρώσει την δική του πολιτιστική ταυτότητα, δίχως την οποία η ζωή του ανθρώπου δεν μπορεί να βρεί πλήρωση, ευτυχία, δικαίωση.

3. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΑΓΡΟΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

α) ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ:

Πρέπει δηλαδή οι αγροτοβιομηχανικοί συνεταιρισμοί να εξασφαλίζουν την ελεύθερη ένταξη και αποχώρηση των αγροτών.

β) ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ:

Οι συντελεστές παραγωγής που ο κάθε αγρότης έφερε στον αγροτοβιομηχανικό συνεταιρισμό (χωράφια, μηχανήματα κ.λ.π.) μπορούν να είναι και να παραμείνουν ατομική ιδιοκτησία του. Πρέπει όμως να χρησιμοποιούνται στα πλαίσια του προγράμματος.

γ) ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΙΣΟΔΥΝΑΜΙΑΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΩΝ:

Στον αγροτοβιομηχανικό Συνεταιρισμό οι συνεταιρισμένοι αγρότες εκπροσωπούνται με την προσωπικότητά τους και την μια και μοναδική προσωπική ψήφο τους.

Η αρχή της πλειοψηφίας των συνεταίρων και όχι του κεφαλαίου εγγυάται την μεγαλύτερη οικονομική αποτελεσματικότητα και την εξαφάνιση της κοινωνικής αδικίας.

δ) ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΔΟΜΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ:

Ο αγροτοβιομηχανικός Συνεταιρισμός μπορεί να είναι μόνο η μέσα απο αυστηρά καθορισμένες δομές και διαδικασίες, ελεύθερα και δημοκρατικά εκφρασμένη συλλογική θέληση των μελών του.

ε) ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΚΑΘΕΤΗΣ ΚΑΙ ΟΡΙΖΟΝΤΙΑΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ:

Που σημαίνει δημιουργία αμοιβαίων και αλληλέγγυων δεσμών μεταξύ των αγροτοβιομηχανικών συνεταιρισμών.

στ) ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑΣ:

Δεν πρέπει να είναι μόνο οι σχέσεις μεταξύ των συνεταιρισμών αρμονικές και αλληλέγγυες αλλά και μεταξύ των συνεταιρισμών με το υπόλοιπο κοινωνικό περιβάλλον.

Αυτή η κοινωνική ευαισθησία εκφράζεται και μέσα απο την

συμμετοχή στα αντίστοιχα επίπεδα, εκπροσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης, του νόμου, του κλάδου και τέλος της πολιτείας στα όργανα λήψης αποφάσεων και αγροτοβιομηχανικών συνεταιρισμών.

ζ) ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ:

Οι αγροτοβιομηχανικοί συνεταιρισμοί χρειάζονται ένα δημοκρατικό και κοινωνικά αποκεντρωμένο προγραμματισμό επειδή η αποτελεσματικότητα αφορά το σύνολο των μελών του και όχι ένα άτομο.

4. ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΓΡΟΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ:

- α) Μια κυβέρνηση που δεν στηρίζεται από την ολιγαρχία αλλά τις πλατιές λαϊκές μάζες.
- β) Μια αντίστοιχη αναπτυξιακή φιλοσοφία που όμως έχει εκφραστεί ήδη με τον νόμο 1262/82 όπου για πρώτη φορά η πολιτεία θεσπίζει ισχυρά οικονομικά κίνητρα και δίνει σοβαρές οικονομικές παροχές στις αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις για να πάρουν στα χέρια τους την οικονομική ζωή της υπαίθρου.
- γ) Ένα θεσμικό πλαίσιο που και αυτό υπάρχει και δεν είναι άλλο από τον νόμο 1541/85 και
- δ) Οι ίδιοι οι αγρότες.

Στην σημερινή Ελλάδα πιστεύω πως συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις για την εμφάνιση και την ανάπτυξη των αγροτοβιομηχανικών συνεταιρισμών σε όλη την χώρα.

Η ευκαιρία είναι ιστορική και δεν πρέπει να χαθεί.

ΝΟΜΟΣ 1667/1986 ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΣΤΙΚΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ

Με τον παραπάνω νόμο με το οποίο καταργήθηκε ο Ν.602/1915 δημιουργήθηκαν θεσμικά πλαίσια για την ίδρυση μικρομεσαίων και μεγάλων συνεταιριστικών επιχειρήσεων.

Σ' αυτές μπορούν να συμμετέχουν, εκτός από τα φυσικά ενήλικα πρόσωπα, και νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου όπως Δήμοι, Κοινότητες, Ανώνυμες Εταιρείες.

Επίσης επιχειρήσεις ή οργανισμοί κοινωφελούς χαρακτήρα.

Η ευρύτητα αυτή της συμμετοχής δίνει μεγάλες δυνατότητες για την συνένωση μέσων και παραγωγικών δυνάμεων για ίδρυση ανταγωνιστικών επιχειρήσεων συνεταιριστικής μορφής στην παραγωγή αγαθών, στην διάθεση προϊόντων και στην προσφορά υπηρεσιών.

Ειδικότερα το άρθρο 1 του Νόμου ορίζει τα εξής σχετικά:

" 1. Αστικό συνεταιρισμός είναι εκούσια ένωση προσώπων με οικονομικό σκοπό, η οποία χωρίς να αναπτύσει δραστηριότητες αγροτικής οικονομίας, αποβλέπει - ιδίως με την συνεργασία των μελών του - στην οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική ανάπτυξη των μελών του και την βελτίωση της ποιότητας ζωής τους γενικά μέσα σε μια κοινή επιχείρηση.

2. Οι συνεταιρισμοί είναι ιδίως παραγωγικοί, καταναλωτικοί, προμηθευτικοί, πιστωτικοί, μεταφορικοί και τουριστικοί.

Στις δραστηριότητες των συνεταιρισμών περιλαμβάνονται ιδίως:

- α) Η κοινή οργάνωση παραγωγής.
 - β) Η προμήθεια αγαθών για την κάλυψη επαγγελματικών, βιο-
τικών και άλλων αναγκών των μελών τους.
 - γ) Η παροχή στα μέλη τεχνικής ή οργανωτικής βοήθειας για
την αύξηση ή βελτίωση της παραγωγής τους.
 - δ) Η μεταποίηση ή διάθεση προϊόντων των μελών τους.
 - ε) Η παροχή δανείων, εγγυήσεων, ασφαλειών ή άλλων οικονο-
μικών διευκολύνσεων στα μέλη τους.
 - στ) Η επαγγελματική συνεταιριστική και πολιτιστική εκπαί-
δευση.
- 3) Για την σύσταση συνεταιρισμού απαιτείται η σύνταξη κατα-
στατικού, που υπογράφεται αποδεκαπέντε τουλάχιστον
πρόσωπα και η καταχώρηση του καταστατικού στο Μητρώο
Συνεταιρισμών του Ειρηνοδικείου στην περιφέρεια του ο-
ποίου εδρεύει ο συνεταιρισμός.
- Αν πρόκειται για καταναλωτικό συνεταιρισμό το καταστα-
τικό υπογράφεται απο εκατό τουλάχιστον μέλη."

Το δε άρθρο 2 παρ. 1 και 2 σχετικά με τα μέλη του συνεται-
ρισμού ορίζει ότι:

" 1. Μέλη του συνεταιρισμού μπορούν να γίνουν ενήλικοι,
εφόσον δεν τελούν υπό απαγόρευση ή δικαστική αντίληψη
και συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις του καταστατικού."

Επίσης η παρ. 2 σχετικά με την συμμετοχή νομικών προσώπων
στους αστικούς συνεταιρισμούς ορίζει τα εξής:

" Δήμοι, Κοινότητες ή άλλα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου ή Ιδιω-
τικού Δικαίου δεν μπορούν να γίνουν μέλη του συνεταιρισμού,
αντ'ο προβλέπει το καταστατικό."

1. "Η συνεταιριστική μερίδα δεν κληρονομείται ούτε κληροδοτείται εκτός αν το καταστατικό ορίζει διαφορετικά. Ο συνεταίρος που πέθανε διαγράφεται στο τέλος της χρήσης.
2. Ο συνεταίρος συμμετέχει στη Γενική Συνέλευση με μια μόνο ψήφο, ανεξάρτητα από τον αριθμό των συνεταιριστικών μερίδων που διαθέτει."

4. Ο Συνεταίρος ευθύνεται εις ολόκληρον για χρέη του συνεταιρισμού έναντι τρίτων, είτε απεριόριστα είτε ως ένα ορισμένο χρηματικό ποσό που ορίζεται από το καταστατικό.

Άρθρο 5 παρ. 1. Η Γενική Συνέλευση του συνεταιρισμού απαρτίζεται από όλα τα μέλη του που συνέρχονται σε τακτική ή έκτακτη συνεδρίαση όπως ορίζει ο νόμος αυτός.

Ειδικότερα στην παράγραφο 4 του άρθρου 5 του νόμου ορίζεται ότι:

Για την λήψη αποφάσεων που αφορούν την μεταβολή του σκοπού ή της έδρας του συνεταιρισμού τη μεταβολή του ποσού της συνεταιριστικής μερίδας ή της ευθύνης των συνεταίρων, τον αποκλεισμό συνεταίρου.

Η συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία όταν παρίστανται σε αυτή τα δύο τρίτα των μελών.

Οι αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία του αριθμού των ψηφισάντων μελών.

Στους συνεταιρισμούς που έχουν πάνω από εκατό μέλη η εκλογή των μελών του Διοικητικού και του Εποπτικού Συμβουλίου γίνεται με βάση συνδυασμούς υποψηφίων και μεμονωμένες υποψηφιότητες και με το σύστημα της απλής αναλογικής.

Η Γενική Συνέλευση είναι το ανώτατο όργανο και αποφασίζει για όλα τα θέματα του συνδυασμού.

Στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Γενικής Συνέλευσης υπάγονται ιδίως:

- α) Η τροποποίηση του καταστατικού.
- β) Η συγχώνευση, η παράταση της διάρκειας η διάλυση και η αναβίωση του συνεταιρισμού.
- γ) Η έγκριση των ειδικών κανονισμών εργασίας και προσωπικοί.
- δ) Η συμμετοχή σε εταιρεία και η αποχώρηση από αυτή.
- ε) Οι γενικοί όροι της δραστηριότητας του συνεταιρισμού ανάλογα με τους σκοπούς του, ιδίως της συγκέντρωσης και της από κοινού πώλησης των προϊόντων τους.
- στ) Η έγκριση του Ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσης.

Το Διοικητικό Συμβούλιο αποτελείται από πέντε τουλάχιστον μέλη που εκλέγονται από την Γενική Συνέλευση.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνεταιρισμού συνέρχεται σε μια τακτική συνεδρίαση τουλάχιστον κάθε μήνα και σε έκτακτη όταν το συγκαλέσει ο Πρόεδρος ή το ζητήσει το 1/3 των μελών και ότι λιγότερα από 4 μέλη. Επίσης ότι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου δεν συμμετέχει στις συνεδριάσεις ούτε έχει δικαίωμα φήφου, όταν συζητείται θέμα που αφορά άμεσα αυτό, σύζυγο ή συγγενή α' βαθμού και ότι το Διοικητικό Συμβούλιο διοικεί και εκπροσωπεί το συνεταιρισμό σύμφωνα με το καταστατικό και μπορεί να μεταβιβάζει αρμοδιότητες σε μέλη του, στο διευθυντή ή σε υπαλλήλους του.

Με το άρθρο 8 ορίζεται ότι το Εποπτικό Συμβούλιο του Συνεταιρισμού αποτελείται από 3 τουλάχιστον μέλη, που εκλέγει η Γενική Συνέλευση.

Ενώ με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι το Εποπτικό Συμβούλιο ελέγχει τις πράξεις του Διοικητικού Συμβουλίου και την τήρηση των διατάξεων του νόμου, των προκειμένου να υπαχθούν στο νέο νόμο.

Παρέχεται προσωρινή απώλεια στις εισαγωγές πρώτων υλών που πραγματοποιούνται από συνεταιρισμούς επαγγελματοβιοτεχνών εφόσον πρόκειται να μεταποιηθούν σε έτοιμα προϊόντα στα εργοστάσια μελών τους, με σκοπό την εξαγωγή σύμφωνα με τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις για τις βιομηχανικές επιχειρήσεις. Οι παραπάνω απαλλαγές και ατέλειες εφαρμόζονται και στις ενώσεις συνεταιρισμών.

Οι προηγούμενες διατάξεις ενθαρρύνουν και ενισχύουν το συνεταιριστικό κίνημα για να αυξήσει και να αναπτύξει παραπέρα τις επιχειρηματικές δραστηριότητες και να τις επεκτείνει και στον εξαγωγικό τομέα για ενίσχυση του ισοζυγίου των εξωτερικών μας συναλλαγών.

Τέλος ο νέος νόμος παρέχει τα θεσμικά πλαίσια για την συνέχιση των μικρών επιχειρήσεων όπως παντοπωλείων, επιπλοποιείων, κατασκευής ενδυμάτων κ.λ.π., να συστήσουν βιώσιμες και ανταγωνιστικές συνεταιριστικές μονάδες της χώρας μας όσο και σε ξένες αγορές, αφού παρέχονται τόσες διευκολύνσεις και με το νέο νόμο αλλά και με τους νόμους που ενισχύουν κατά προτεραιότητα τους συνεταιρισμούς, όπως οι Νόμοι 1262/1982, 1416/1984 κ.λ.π.

ΝΟΜΟΣ 1541/85

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΟΝ
ΝΟΜΟ:

Απο τους 7.100 περίπου πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς μόνο 400 έχουν κάποια αξιόλογη δραστηριότητα ως ικανοποιητική λειτουργία.

Πολλές ενώσεις γεωργικών Συνεταιρισμών περιορίζονται να μεταπωλούν αγροτικά προϊόντα για λογαριασμό των μελών τους και αναλαμβάνουν επιχειρηματικές πρωτοβουλίες κατά κανόνα μόνο όταν έχουν εξασφαλίσει με κρατικές ενισχύσεις την κάλυψη μιας τυχόν ζημιάς.

Η καχεξία όμως του Συνεταιριστικού Κινήματος αφείλεται και στην τότε Ισχύουσα νομοθεσία, η οποία συνέτεινε στην πολυδιάσπαση του συνεταιριστικού Κινήματος με την δημιουργία συνεταιριστικών οργανώσεων διαφόρων μορφών.

Και η ανάπτυξη όμως των συνεταιρισμών παρεμποδίστηκε μιας και έλειπαν παντελώς σχεδόν οι προϋποθέσεις σωστής λειτουργίας τους, ενώ και η συμμετοχή των συνεταιριστικών οργανώσεων στην εμπορία των αγροτικών προϊόντων παρέμεινε μικρή και κυμάνθηκε γύρω στο 5% της συνολικής εθνικής παραγωγής. Όσον αφορά το νόμο 921/79 ήταν αδύνατο να δώσει κάποια ώθηση στο Συνεταιριστικό Κίνημα γιατί

- α) Επέτρεπε την πολυμορφία του Συνεταιριστικού Κινήματος ως την άναρχη δόμησή του με αποτέλεσμα την αποδυνάμωση των Συνεταιριστικών οργανώσεων.
- β) Καθιέρωνε την άμεση Κρατική εποπτεία στις συνεταιριστικές

οργανώσεις.

- γ) Δεν προσδιόριζε σαφώς την έννοια του δευτερεύοντος επαγγέλματος με αποτέλεσμα να γίνονται μέλη άσχετα με το γεωργικό επάγγελμα.
 - δ) Παρείχε την δυνατότητα απόκτησης από το ίδιο πρόσωπο περισσότερων από μια συνεταιριστικών μερίδων με δικαίωμα περισσότερων από μια ψήφων.
 - ε) Παρείχε την δυνατότητα της μη αυτόπρόσωπης συμμετοχής του μέλους στην γενική Συνέλευση με αποτέλεσμα την νόθευση της πραγματικής θέλησης των συνεταιίρων.
 - στ) Δεν καθιέρωνε σύστημα εκλογής των οργάνων των Συνεταιρισμών, ενώ οι διαδικασίες εκλογής των εκπροσώπων στις ανωτέρου βαθμού συνεταιριστικές οργανώσεις νόθευσαν την πραγματική θέληση των αγροτών.
- Παράλληλα επέτρεπε την συμμετοχή στην διαδικασία εκλογής αντιπροσώπων για την γενική Συνέλευση της ΠΑΣΕΓΕΣ των κεντρικών ενώσεων Συνεταιρισμών, των Κοινοπραξιών και των Εταιριών, δημιουργώντας έτσι προϋποθέσεις, πολλαπλής εκπροσώπησης.
- ζ) Εξομοίωνε το συνεταιρισμό με την εταιρία, έτσι που αποδυνάμωνε την συνεταιριστική αρχή της αλληλεγγύης.
 - η) Διαστρέβλωνε την έννοια του συνεταιρισμού ως εκούσιας ένωσης αγροτών μετατρέποντας το συνεταιρισμό σε άβουλο σχεδόν όργανο της κυβερνητικής πολιτικής με τις διατάξεις για ανάθεση εργασιών στους συνεταιρισμούς με απόφαση του Υπουργού Γεωργία.

Σήμερα η αγροτική πολιτική που ασκείται ακολουθεί μια νέα πορεία αντίθετη με την προηγούμενη. Η πολιτεία βάζει την

βάση για την αναβάθμιση του αγροτικού τομέα και αναγνωρίζει πέρα από τον οικονομικό και τον κοινωνικό του ρόλο. Στόχοι της είναι η αύξηση της παραγωγικότητας, η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών προϊόντων, η αναδιάρθρωση και ποιοτική βελτίωση των δομών επεξεργασίας τυποποίησης - εμπορίας, η αύξηση του αγροτικού εισοδήματος και η κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της υπαίθρου.

1) Στόχοι και επιδιώξεις του νέου νομικού πλαισίου.

Ο νέος νόμος για τις αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις επιδιώκει να οργανώσει τον αγροτικό τομέα με βάση τις αρχές της αυτοδιαχείρισης, της αποκέντρωσης και της ανάπτυξης της ατομικής πρωτοβουλίας και ευθύνης του αγρότη. Επιδιώκει οι αγρότες να καρπώνονται το πλεόνασμα το οποίο παράγουν οι ίδιοι.

Στοχεύει στην ανάπτυξη του χωριού και της υπαίθρου. Μέσα για την εφαρμογή των παραπάνω αρχών είναι ο συνεταιρισμός. Ο Συνεταιρισμός στηρίζεται στην οικογενειακή εκμετάλλευση με τον αγρότη, κύριο της γης και των μέσων παραγωγής και όχι στις φόρμες των μεγαλοαγροτών. ΕΤΣΙ ΚΑΤΟΧΥΡΩΝΕΤΑΙ Η ΑΤΟΜΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΗ.

Οργανώνει τις οικογενειακές εκμεταλλεύσεις που εθελοντικά συμμετέχουν σε κοινή προσπάθεια. Επιδιώκει την μείωση του κόστους παραγωγής με την κοινή προμήθεια των εφοδίων, την αύξηση του εισοδήματος με την οργάνωση της παραγωγής σε τρόπο ώστε να παράγονται προϊόντα σε ποσότητες και ποιότητες που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς, την αύξηση του εισοδήματος με συμμετοχή στην εμπορία και επεξερ-

γασία του προϊόντος, καλύτερους όρους χρηματοδότησης για τον αγρότη, την καλύτερη εκπαίδευση και πληροφόρηση και την εισαγωγή νέας τεχνολογίας, την διερεύνηση της απασχόλησής του, την ανάπτυξη πολιτιστικής ζωής στο χωριό.

Ο αγρότης γίνεται μέσω του συνεταιρισμού έμπορος, βιοτέχνης, βιομήχανος κατανέμει τους κινδύνους σε πιο πολλές δραστηριότητες, αυξάνει τις δυνατότητες κέρδους και εξασφαλίζει συνολικά επίπεδο εισοδήματος το οποίο η παραδοσιακή εκμετάλλευση δεν θα μπορούσε να εξασφαλίσει.

Η συλλογική προσπάθεια πρέπει να αποτελεί επίκεντρο των προσπαθειών του αγρότη ώστε η κοινή επιχείρησή να αποτελέσει τον μοχλό για την βελτίωση της εισοδηματικής του θέσης.

Ο συνεταιρισμός πρέπει να διαθέτει ικανοποιητικά κεφάλαια και να συσπειρώνει όσο το δυνατόν περισσότερα πρόσωπα.

Έτσι αποκτά το απαραίτητο μέγεθος για να μεγιστοποιήσει την διαπραγματευτική του ικανότητα και να διαχειρίζεται τέτοιο όγκο και ποιότητα παραγωγής ώστε να είναι υπολογίσιμος συναλασσόμενος και να επιβάλλει τους όρους του.

Πρέπει να οργανώνει την παραγωγή ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της αγοράς.

Πρέπει να είναι ελεύθερος να εκμεταλλεύεται όποιες επιχειρηματικές δυνατότητες του προσφέρονται είτε με την ατομική είτε με την συλλογική προσπάθεια των μελών.

Πρέπει αναπλάθοντας την λειτουργία του συνεταιρισμού να εξασφαλιστούν οι όροι επιτυχούς δραστηριότητας του.

Πρότυπο πρέπει να είναι ο συνεταιρισμός με πολύπλευρη δραστηριότητα, ο αγροτοβιομηχανικός συνεταιρισμός.

Ο συνεταιρισμός δεν είναι όμως μια κοινή επιχείρηση, μια κοινή προσπάθεια, είναι μέσο για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην ύπαιθρο, για την απελευθέρωση των πρωτοβουλιών στο χωριό, είναι μέσο για να αναπτυχθεί ακόμη περισσότερο το άτομο δρώντας συλλογικά, για να αξιοποιήσει ο αγρότης όλες τις δυνατότητες που του παρέχει η δύναμη, την οποία χαρίζει η συνένωση των πρωτοβουλιών.

Βασικό στοιχείο της πολιτικής που καθιερώνει ο νέος νόμος είναι η ελευθερία του αγρότη να επιλέξει αν και πως θα συμμετάσχει στην ανάπτυξη του συνεταιρισμού η ελευθερία του να καθορίσει πως θα δραστηροποιηθεί ο ίδιος και τι άλλα μέλη του συνεταιρισμού για την αυτοδιαχείριση των προβλημάτων τους, για αυτοδύναμη επιδίωξη της εξέλιξης τους για δημοκρατική διοργάνωση της κοινής προσπάθειας.

2. ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΝΟΜΟΥ.

Για να πραγματοποιήσουν οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί τους παραπάνω στόχους και να ενισχυθεί η ανάπτυξή τους στο νέο Νόμο προβλέπονται οι παρακάτω καινοτομίες:

- α) Καθιερώνεται η ενιαία δομή των Α.Σ.Ο.
- β) Καθιερώνεται η κρατική κηδεμονία.
- γ) Καθιερώνεται ο διαχωρισμός των μελών σε τακτικά και ειδικά.
- δ) Καθιερώνεται η αρχή "κάθε μέλος μια ψήφος".
- ε) Για την ανάδειξη των οργάνων διοίκησης και των αντιπροσώπων προβλέπεται ένα σύστημα απλής αναλογικής.
- στ) Καθιερώνεται ένα πλέγμα οικονομικών και άλλων κινήτρων

- και ενισχύσεων, φορολογικών αλλαγών.
- ζ) Διευρύνονται οι δραστηριότητες των συνεταιριστικών οργανώσεων και κύρια των πρωτοβάθμιων.
 - η) Προβλέπεται η εμπορία και μεταποίηση της παραγωγής των συνεταιίρων στο συνεταιρισμό.
 - θ) Καθιερώνεται η υποχρέωση υποβολής απο το Διοικητικό Συμβούλιο στη γενική Συνέλευση προγράμματος δράσης και ανάπτυξης του Συνεταιρισμού.
 - ι) Προβλέπεται η δημιουργία κλαδικών οργανώσεων παραγωγής κατά κλάδο παραγωγής ή βασικό προϊόν.
 - κ) Προβλέπεται η δημιουργία εθελοντικά, ομάδων κοινής εκμετάλλευσης.
 - λ) Καθιερώνεται η κατ' αρχήν απαγόρευση ίδρυσης συνεταιριστικών εταιριών του εμπορικού και αστικού κώδικα.
 - μ) Προβλέπεται η δυνατότητα σύστασης συνεταιριστικών οργανισμών.
 - ν) Προβλέπεται η συμμετοχή του προσωπικού στην διοίκηση.
 - ξ) Καθιερώνεται η προτίμηση των συνεταιίρων έναντι των τρίτων για παροχή εργασίας στο συνεταιρισμό.
 - ο) Προβλέπεται η τήρηση κανόνων ποιότητας και εμπορίας για την ποιοτική άνοδο και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των αγροτικών μας προϊόντων.

3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 1541/85:

Ο νομοθέτης διατυπώνει με άριστη σαφήνεια στην "εισηγητική έκθεση στο σχέδιο νόμου για τις Α.Σ.Ο." την φιλοσοφία του για την κοινωνία, όσο και την φιλοσοφία του για την

διαδικασία οικοδόμησης αυτής της κοινωνίας:

"Η ανάπτυξη της κοινωνίας πρέπει να πραγματοποιηθεί μέσα σε σχήματα συλλογικής συνεργασίας που περιορίζουν και κατά το δυνατόν αποκλείουν την εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, την ιδιοποίηση από ιδιώτες του πλεονάσματος που παράγεται χάρη στη συμβολή και προσπάθεια των αγροτών και του κοινωνικού συνόλου, την αλλοτρίωση και καταπίεση του ατόμου. Ο συνεταιρισμός, όπως, διαμορφώνεται, θα συντίνει στην επίτευξη αυτών των στόχων και έτσι στο σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της κοινωνίας. Κι αυτό γιατί "ο Συνεταιρισμός είναι ένα σχήμα συλλογικής οικονομικής συνεργασίας που επιτρέπει την κοινή και αλληλέγγυα αντιμετώπιση των προβλημάτων, την αυτοδιαχείριση, την κοινή εκμετάλλευση ή αξιοποίηση παραγωγικών μέσων και την αύξηση του εισοδήματος χάρη στη συλλογική προσπάθεια.

Πέρα όμως από όλα ο νομοθέτης θεωρεί και θέλει το συνεταιρισμό σαν "το μέσο εκείνο που μπορεί (σήμερα) να μετατρέψει την οικογενειακή εκμετάλλευση σε βιώσιμη αποδοτική και ανταγωνιστική οικονομική μονάδα".

Γι' αυτό και αποφαίνεται πως "ο νέος νόμος δεν πρόκειται να εφαρμοστεί ως αρχή εκ του μηδενός".

Υπάρχει ήδη μια κατάσταση στο συνεταιριστικό κίνημα στην οποία ο νόμος οφείλει να προσαρμοστεί. Το ζήτημα της προσαρμογής αντιμετωπίζεται από τις μεταβατικές διατάξεις.

Στόχος των διατάξεων αυτών είναι η χωρίς κληδονισμούς μετάβαση από το σύστημα της άναρχης ανάπτυξης στην ενιαία δόμηση του αγροτικού συνεταιριστικού κινήματος".

Ο κάθε καλοπροαίρετος αντιλαμβάνεται πως πρόκειται για μια φιλοσοφία, στη βάση της αρχής της Ιστορικής συνέχειας, που πέρα από δογματισμούς συνθέτει δημιουργικά και δυναμικά το χθές, το σήμερα και το αύριο του τόπου και του λαού μας.

4. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ

1541/85:

Με το άρθρο 3 του Νόμου 1541/85 που αναφέρεται στις δραστηριότητες των Α.Σ.Ο. "ορίζεται πως η Α.Σ.Ο. αναπτύσσει οποιαδήποτε δραστηριότητα για την επίτευξη των σκοπών της".

Ειδικότερα "η Α.Σ.Ο, με τις δραστηριότητες της καλύπτει ολόκληρο το φάσμα: της παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας των αγροτικών προϊόντων επίσης της παραγωγής και προμήθειας γεωργικών εφοδίων καθώς και της κατασκευής και προμήθειας των μέσων αγροτικής παραγωγής".

Όμως οι διατάξεις του Νόμου 1541/85 δεν είναι περιοριστικές, είναι μόνο ενδεικτικές, γιατί ο νομοθέτης ήθελε να διαμορφώσει ένα θεσμικό πλαίσιο που να επιτρέπει την ανάπτυξη του συνεταιριστικού κινήματος απ' τις πιο απλούστερες παραδοσιακές μορφές μέχρι την πιο σύγχρονη, σύνθετη και δυναμική μορφή του, τον Αγροτοβιομηχανικό Συνεταιρισμό. Είναι σαφές πως ο συνεταιρισμός του 1541/85 είναι ένας συνεταιρισμός χωρίς σύνορα, όπως τον οραματίστηκαν πάντα οι αγρότες και παλεύουν συγκεκριμένα γι' αυτόν, όλοι οι άνθρωποι του μόχθου, απ' τους κολλήγους της Άνδρου (1823) που μας δίνουν μια πλήρη εικόνα μιας άμεσης αγροτο-

σοσιαλιστικής δημοκρατίας και τους Δίκαιους Σκαπανείς του OSCHDALE (1844 που οραματίζονται την παγκόσμια Συνεταιριστική Δημοκρατία μέχρι και το τελευταίο αριθμητικό, ταξικά συνειδητό αγρότη των ημερών μας, που μπορεί να υλοποιεί το δράμα του με την βοήθεια του νόμου, δηλαδή με την συμπαράσταση της πολιτείας.

Η προσεχτική μελέτη του Νόμου 1541/85 δίνει την αίσθηση και ανεξάρτητα από τις όποιες βάσιμες ή αβάσιμες διαφωνίες, που από διάφορες σκοπιές και για διάφορες σκοπιμότητες διατυπώθηκαν, πως για πρώτη φορά το συνεταιριστικό Κίνημα κατακτά την κατά θεσμικά διατυπωμένη, πλήρη ταυτότητά του. Στο βαθμό που οι πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες της χώρας θα συντρέχουν στον ίδιο βαθμό θα υλοποιείται και ο Αγροτοβιομηχανικός Συνεταιρισμός. Αλλά και στο βαθμό που θα υλοποιείται ο Αγροτοβιομηχανικός Συνεταιρισμός στον ίδιο βαθμό δεν θα διασφαλίζονται μόνο οι πολιτικοκοινωνικές εξελίξεις, αλλά θα προωθείται και η περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας, θα επανασυγκολεείται οικονομικά και θα επανασυμφιλιώνεται κοινωνικά και πολιτικά το έθνος.

Η προσωπική μας άποψη είναι πως ο Νόμος 1541/85 σημαδεύει το πέρασμα σε μια νέα Ιστορική περίοδο του συνεταιρισμού.

5. ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 1451/85.

Με μια σειρά άρθρων του Νόμου 1541/85 καθιερώνονται η ενιαία οργανωτική συγκρότηση και ανόθευτη δημοκρατική λειτουργία των Α.Σ.Ο., προϋποθέσεις απαραίτητες για την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητάς τους.

Παράλληλα, με σειρά μεταβατικών διατάξεων διαμορφώνονται οι προϋποθέσεις για την άρση της πολυδιάσπασης κατι του επαναπροσανατολισμού του Αγροτικού Συνεταιριστικού Κινήματος. Κατοχυρώνεται για πρώτη φορά το αγροτικό επάγγελμα και διασφαλίζεται η οικονομική δραστηριότητα των Α.Σ.Ο. απο εξω-αγροτικά συμφέροντα.

Διασφαλίζεται η πολυφωνία μέσα στο συνεταιριστικό Κίνημα σ' όλα του τα επίπεδα, με την καθιέρωση του συστήματος της απλής αναλογικής για την ανάδειξη των οργάνων του.

Επιστέγασμα, τέλος της εμπιστοσύνης του νομοθέτη προς το Συνεταιριστικό Κίνημα, είναι η βούλησή του να καταργήσει, με το άρθρο 32 για πρώτη φορά, το καθεστώς της κρατικής κηδεμονίας που κυριαρχούσε μέχρι σήμερα και που άφηνε περιθώρια αυθαίρετων παρεμβάσεων, με καταστροφικές γι' αυτό συνέπειες στη δομή και λειτουργία του.

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

I. ΓΕΝΙΚΑ

Η εξέλιξη της σημερινής αγροτικής οικονομίας έγινε σε πέντε περιόδους οι οποίες βέβαια δεν είναι ισόχρονες. Οι περίοδοι αυτοί επιγραμματικά είναι:

- i) Συλλεκτική περίοδος,
- ii) Θηρευτική ή και αλιευτική
- iii) Νομαδική ή κτηνοτροφική,
- iv) Καλλιεργητική
- v) Αγροτική.

Τα στάδια αυτά δίνουν την εξέλιξη της σημερινής αγροτικής οικονομίας αλλά και δείχνουν την πορεία του ανθρώπου ο οποίος ξεκίνησε από απλός συλλογέας χόρτων ή φυτών ή καρπών, έγινε αργότερα κυνηγός ή ψαράς, κατόπιν νομάδας ή ποιμένας (κτηνοτρόφος), ύστερα καλλιεργητής αγρών και τέλος έφτασε στον σημερινό έμπειρο αγρότη - γεωργό που καλλιεργεί συστηματικά τη γη και συγχρόνως εκτρέφει παραγωγικά ζώα, ενώ εφαρμόζει και επιστημονικές γνώσεις.

II) ΟΡΙΣΜΟΣ

Με τον όρο σύγχρονη αγροτική οικονομία εννοούμε την καλλιεργητική δραστηριότητα της γης που συνδυάστηκε και με την ανάπτυξη των ζώων (συνδυασμός γεωργίας και κτηνοτροφίας) και ήδη εφαρμόζει και επιστημονικές γνώσεις των ζώων όπως προδιαγράφουν οι επιστήμες της γεωπονίας του MANAGEMENT των εκμεταλλεύσεων κ.λ.π.

3. Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΩΣ ΚΛΑΔΟΣ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ
Ή ΓΕΩΠΟΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Επειδή η αγροτική δραστηριότητα έχει ζωτική σημασία για τον άνθρωπο και παρουσιάζει πολλές διαστάσεις σχετικά πολύ νωρίς έγινε αντικείμενο έρευνας και μελέτης μιας πολυσύνθετης ομάδας επιστημών που διαρκώς αναπτύσσονται και εμφανίζονται στην Επιστημολογία με τον συλλογικό τίτλο:

Αγροτικές Επιστήμες ή Γεωπονικές Επιστήμες.

Οι Αγροτικές ή Γεωπονικές Επιστήμες συστηματικά με όλα τα φαινόμενα και προβλήματα που αναφέρονται στην γνώση, την έρευνα και την αξιοποίηση όλων των αγροτικών πόρων για την αντιμετώπιση των αναγκών του ανθρώπου (αγροτική παραγωγή, ζωοκομική παραγωγή κ.λ.π.).

Απο τον παραπάνω ορισμό φαίνεται ότι ο ευρύτερος αυτός επιστημονικός κλάδος είναι πολυσύνθετος με την έννοια ότι στο περιεχόμενο του συνδυάζει:

- α) Κλάδους των φυσικών και θετικών Επιστημών (όπως η Γεωλογία, η Βιολογία κ.α. σε σχέση πάντα με την αγροτική δραστηριότητα) και
- β) Κλάδους των Κοινωνικών Επιστημών (όπως τα Οικονομικά, η Λογιστική, η Διοίκηση των Επιχειρήσεων κ.α.)

Πράγματι για να μελετηθούν συστηματικά τα πολυσύνθετα φαινόμενα, προβλήματα, γεγονότα κ.λ.π. που αναφέρονται στην αγροτική δραστηριότητα του ανθρώπου χρειάζονται επιστημονικές γνώσεις απο πολλούς και διάφορους άλλους επιστημονικούς

κλάδους.

Κατά μια λειτουργική επισήμανση και εξειδίκευση των επιμέρους επιστημονικών κλάδων, που ανήκουν στις Αγροτικές ή Γεωπονικές Επιστήμες, διακρίνουμε τις εξής πέντε ομάδες επιστημονικών κλάδων:

- 1) Τις Επιστήμες Εδαφολογίας.
- 2) Τις Επιστήμες Φυτικής παραγωγής.
- 3) Τις Επιστήμες Ζωϊκής παραγωγής.
- 4) Τις Επιστήμες της Αγροτικής Μηχανικής.
- 5) Τις Αγροτικές Οικονομικές Επιστήμες που ασχολούνται με την συστηματική μελέτη και έρευνα των οικονομικών απόψεων όλων των φαινομένων της αγροτικής δραστηριότητας του ανθρώπου (διαθέσιμοι πόροι, ανακατανομή πόρων, μεγέθυνση πόρων, αγροτική πολιτική, διοίκηση - διαχείριση εκμεταλλεύσεων) και περιλαμβάνουν τους εξής υποκλάδους:
 - α) Την Αγροτική Οικονομική
 - β) Την Αγροτική Πολιτική
 - γ) Την Αγροτική Ανάπτυξη
 - δ) Την Αγροτική Κοινωνιολογία
 - ε) Την Έρευνα αγοράς Αγροτικών Προϊόντων
 - στ) Το Μάρκετινγκ των Αγροτικών Προϊόντων
 - ζ) Το Μάνατζμεντ Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων
 - η) Συστηματική ώθηση στην Αγροτική Οικονομική έδωσε και η ανάπτυξη της Συνεταιριστικής Κίνησης που δημιουργήθηκε κυρίως για: να αντιμετωπίσει τήν έλλειψη

κεφαλαίων κινήσεως των μικρών και φτωχών γεωργών, να προφυλάξει τους γεωργούς από την χρεωκοπία, να εξασφαλίσει τη διάθεση των προϊόντων τους ώστε να μην γίνονται αντικείμενο εκμετάλλευσης από ορισμένους μεσάζοντες και να πετύχει ένα ικανοποιητικό και σταθερό εισόδημα στους αγρότες.

Με την Συνεταιριστική κίνηση, όπως θα δούμε αργότερα, δημιουργείται μια ιδιαίτερη ιδεολογία ή ένα ιδιαίτερο οικονομικό σύστημα αγροτικής οικονομίας το οποίο αποκρούει τόσο το καπιταλιστικό όσο και το κομμουνιστικό σύστημα οικονομικής οργάνωσης στον αγροτικό τομέα.

4. ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ Η ΓΕΝΙΚΗ ΜΕΘΟ-
ΔΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΟΥΣ.

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η αγροτική Οικονομία αποτελεί ένα μέρος της συνολι-
κής οικονομίας. Γι' αυτό, η Αγροτική Οικονομική, αν και έ-
χει πολλά επιμέρους εξειδικευμένα προβλήματα, τα βασικά
προβλήματα, τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζει είναι
τα ίδια με αυτά της ευρύτερης Οικονομικής Επιστήμης και συ-
νοψίζονται στο εξής βασικό ερώτημα - πρόβλημα.

Πως θα χρησιμοποιήσουμε τους περιορισμένους αγροτικούς πό-
ρους (ανθρώπινους, φυσικούς, και υλικούς) για να επιτύχουμε
την αποτελεσματικότερη παραγωγή των αγροτικών προϊόντων ώστε
να ικανοποιήσουμε τις ανάγκες μας σε τρόφιμα (ψωμί, κρέας,
κρασί κ.λ.π.) και πρώτες ύλες (ξυλεία, βαμβάκι κ.τ.λ.)

Τα επιμέρους βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζουμε
και εδώ είναι τα εξής:

1. Πως θα επιτύχουμε την άριστη κατανομή ή χρήση των αγρο-
τικών πόρων (φυσικών, υλικών και ανθρώπινων ώστε να αυξη-
σουμε την παραγωγή των αγροτικών προϊόντων (τι, πού, πότε
και πώς θα παραχθεί;)
2. Ποιός απολαμβάνει το προϊόν της αγροτικής παραγωγής,
δηλαδή πως θα γίνει η διανομή του; (Για ποιόν ή ποιός απο-
λαμβάνει την παραγωγή των αγροτικών προϊόντων;)
3. Πως θα μπορέσουμε να διατηρήσουμε διαδοχικά σταθερή την
επιθυμητή αγροτική παραγωγή, δηλαδή πως θα αποφύγουμε τις

ανεπιθύμητες δισκυμάνσεις (που αποτελούν συνηθισμένο φαινόμενο) στην αγροτική παραγωγή.

4. Πώς θα μπορέσουμε να διερευνήσουμε την παραγωγική βάση της αγροτικής οικονομίας (αύξηση αγροτικών πόρων), εφόσον ως σύνολο χρειαζόμαστε περισσότερο αγαθά στα είδη, την ποιότητα που είναι κοινωνικά επιθυμητά. Πρόκειται για το γνωστό γενικό πρόβλημα της αγροτικής ανάπτυξης, δηλαδή της διαχρονικής αύξησης της αγροτικής παραγωγής.

5. ΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.

1. Τι είναι οικονομικό σύστημα. Η αγροτική δραστηριότητα μέσα στα πλαίσια του οικονομικού συστήματος.

Το θεμελιώδες Οικονομικό Πρόβλημα που αντιμετωπίζουν όλες οι χώρες και κοινωνίες (καπιταλιστικές, σοσιαλιστικές, καμμουνιστικές), έχει δύο όρους:

- α) Πώς ο άνθρωπος θα ικανοποιήσει τις άπειρες ανάγκες του,
- β) με τους περιορισμένους πόρους ή τα περιορισμένα μέσα παραγωγής που διαθέτει;

Απο το Πρόβλημα αυτό προκύπτουν πολλά επιμέρους οικονομικά προβλήματα (ύψωση τιμών, έλλειψη πόρων στην παιδεία, κρίσεις κ.τ.λ.).

Το σύνολο των θεσμών, αρχών και κανόνων λειτουργίας, με τους οποίους λύνονται οργανωτικά και διαδικαστικά τα παραπάνω βασικά οικονομικά προβλήματα αποτελεί το οικονομικό σύστημα.

Επομένως το οικονομικό σύστημα είναι το σύνολο των θεσμών οργάνωσης και λειτουργίας της οικονομίας (αρχές, κανόνες, μεθόδους κ.τ.λ.) με τους οποίους γίνεται η κατανομή των πόρων για την παραγωγή των αγαθών και την διανομή τους στους διάφορους φορείς (καταναλωτές κ.τ.λ.) για την ικανοποίηση των αναγκών τους.

Η αγροτική οικονομική δραστηριότητα, όπως άλλωστε κάθε άλλη δραστηριότητα, διεξάγεται και λειτουργεί μέσα στα δεδομένα, ή μεταβαλλόμενα πλαίσια του οικονομικού συστήματος κάθε χώρας.

- Τι είναι όμως αναλυτικότερα το οικονομικό σύστημα; Το οικονομικό σύστημα στην δομή του αποτελείται από τρία (3) κυρίως συστατικά στοιχεία:

- α) Τις εισροές
- β) Το καθ' αυτό σύστημα και
- γ) Τις εκροές.

Οι εισροές που υπεισέρχονται σε ένα οικονομικό σύστημα είναι δύο ειδών:

- i) οι πόροι ή τα μέσα παραγωγής, ως υλικά στοιχεία του συστήματος, όπως η ανθρώπινη εργασία, οι φυσικοί πόροι, το κεφάλαιο, η τεχνολογία, οι γνώσεις κ.τ.λ. και ii) οι αξίες δηλαδή οι γενικά αποδεκτές έννοιες υψηλής στάθμης στις οποίες πιστεύουν οι άνθρωποι, ως τα πνευματικά ή άυλα στοιχεία του συστήματος, όπως είναι π.χ. η αξιοπρέπεια του ανθρώπου, η παιδεία, η ηθική κ.τ.λ.

Το σύστημα είναι οι επιμέρους οικονομικοί και άλλοι θεσμοί, οι αρχές και οι κανόνες με τους οποίους λειτουργούν και συνδυάζονται οι παραπάνω εισροές δηλαδή οι αξίες και οι

πρόροι για να λύσουν τα βασικά οικονομικά προβλήματα και να αποδώσουν κάποιο "έργο" (παραγωγή αγαθών και άλλα επιτεύγματα).

Μεταξύ των επιμέρους οικονομικών θεσμών αναφέρουμε τον καταμερισμό των έργων, την ιδιοκτησία, την ατομική ελευθερία, την αγορά, το Κεντρικό Γραφείο Προγραμματισμού, το Εθνικό Συμβούλιο Οικονομικής Πολιτικής, το χρήμα, τις τράπεζες, τα δάνεια, την κρατική επιχείρηση, την ιδιωτική επιχείρηση του συνεταιρισμού, το μάντζεμντ, την οικονομική ενημέρωση, το ΙΚΑ, τον ΟΓΑ κ.τ.λ.

Το σύνολο των Οικονομικών θεσμών αποτελεί το "θεσμικό πλαίσιο" του συστήματος. Το θεσμικό πλαίσιο της οικονομίας καθορίζει τον τρόπο οργάνωσης των διαδικασιών με τις οποίες λειτουργεί η οικονομία και λύνονται τα οικονομικά προβλήματα.

Οι εκροές είναι το αποτέλεσμα ή η επίδοση του συνδυασμού των εισροών με βάση τη λειτουργία των θεσμών. Οι εκροές συνιστούν την απόδοση του έργου του συστήματος. Το αποτέλεσμα ή η απόδοση ενός οικονομικού συστήματος είναι κυρίως το μέγεθος της παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών και τα άλλα επιτεύγματα υλικής και πνευματικής φύσεως.

Το αν ένα οικονομικό σύστημα είναι "πετυχημένο" ή "αποτυχημένο", θα εξαρτηθεί από το μέγεθος των επιδόσεων του σε παραγωγή αγαθών και άλλων επιτευγμάτων (τα οποία είναι ορατά και πολλές φορές μετρήσιμα) σε συνάρτηση προς το μέγεθος των εισροών του.

Με βάση τη δομή αυτή, το σύστημα λειτουργεί ως εξής:

- A) Δέχεται τις εισροές των πόρων και αξιών του κοινωνικού συνόλου.
- B) "Επεξεργάζεται" τους πόρους και αξίες κατάλληλα με βάση τους υφιστάμενους θεσμούς.
- Γ) Αποδίδει αποτελέσματα στοκοινωνικό σύνολο, δηλαδή παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών και άλλα επιτεύγματα με τα οποία "λύνονται" τα προβλήματα ή ικανοποιούνται οι ανάγκες του κοινωνικού συνόλου: να, ο τελικός σκοπός των συστημάτων.

Κατά την λειτουργία του, κάθε σύστημα εκδηλώνει και μίαν άλλη δραστηριότητα, την ανατροφοδότηση δηλαδή την επιστροφή μέρους των εκροών - επιτευγμάτων προς ενίσχυση των εισροών του συστήματος. Έτσι π.χ. όταν με το θεσμό (το σύστημα) των μεταπτυχιακών σπουδών δημιουργούμε νέους επιστήμονες (η εκροή) και τους θέτουμε και πάλι στη διάθεση του κοινωνικού συνόλου ως πόρους του (εισροή), ανατροφοδοτούμε το σύστημα.

Τα συστήματα είναι στατικά και δυναμικά. Ένα στατικό οικονομικό σύστημα έχει μόνιμους και σταθερούς θεσμούς, δηλαδή δεν τους "αλλάζει" ή δεν κάνει "αλλαγές", "μεταρρυθμίσεις", "μετασχηματισμούς". Λέγεται ότι το οικονομικό σύστημα της Αλβανίας τα τελευταία 20-30 χρόνια ήταν στατικό.

Ένα δυναμικό οικονομικό σύστημα έχει την τάση να αλλάζει το θεσμικό του πλαίσιο εισάγοντας "νέους θεσμούς" ή "μεταρρυθμίσεις" ή "αλλαγές" κ.τ.λ. με τις οποίες προσπαθεί να προσαρμοστεί στις μεταβαλλόμενες οικονομικές, πολιτικές

και κοινωνικές συνθήκες για να επιτύχει καλύτερες επιδόσεις και να εξυπηρετήσει αποτελεσματικότερα τις ανάγκες του κοινωνικού συνόλου.

Η Κίνα κατά την περίοδο του Μάο Τσε Τούγκ είχε ένα αυστηρό κομμουνιστικό οικονομικό σύστημα στην δεκαετία του 1970 και στις αρχές της δεκαετίας του 1980 οι απόγονοι του Μεγάλου Τιμουιέρη άρχισαν να υιοθετούν περισσότερο φιλελεύθερους οικονομικούς θεσμούς, όπως η μικρή ατομική ιδιοκτησία, η ελεύθερη άσκηση ορισμένων επαγγελμάτων, η εισαγωγή ξένου κεφαλαίου, η εγκατάσταση ξένων επιχειρήσεων κ.λ.π. Κάθε σύστημα που αλλάζει ή δοκιμάζει νέους θεσμούς είναι δυναμικό.

ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Με βάση τα στοιχεία και τους σχετικούς θεσμούς που επικρατούν σε όλες τις χώρες του κόσμου έχουν διαμορφωθεί πολλά εναλλακτικά οικονομικά συστήματα.

Τα βασικά απο αυτά είναι τα εξής τρία:

- α) Το ελεύθερο (καπιταλιστικό) οικονομικό σύστημα, στο οποίο επικρατεί η ιδιωτική ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής, η λήψη αποφάσεων απο κάθε άτομο επιχειρηματία και το κίνητρο του ατομικού κέρδους.
- β) Το σοσιαλιστικό ή μικτό οικονομικό σύστημα, στο οποίο επικρατεί κυρίως η ατομική ιδιοκτησία και η συλλογική ή συνεταιριστική ιδιοκτησία, η λήψη αποφάσεων με αυξημένη συμμετοχή των πολιτών στην κεντρική εξουσία και κίνητρο αποφάσεων κυρίως το κοινωνικό συμφέρον

ή το συμφέρον του συνεταιρισμού ή του κοινωνικοποιημένου φορέα.

γ) Το κομμουνιστικό σύστημα στο οποίο επικρατεί η κρατική ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής, η λήψη αποφάσεων από την κεντρική κρατική εργασία (ένα κεντρικό γραφείο προγραμματισμού) και κίνητρο των αποφάσεων είναι μόνο το κρατικό συμφέρον.

Επομένως για να διακρίνουμε τα διάφορα οικονομικά συστήματα στον τομέα της αγροτικής οικονομίας πρέπει:

- α) Να γνωρίζουμε σε ποιον ανήκει η ιδιοκτησία των μέσων της αγροτικής παραγωγής, δηλαδή ποιος ελέγχει τα μέσα παραγωγής; τη γη, την εργατική δύναμη, το εργατικό κεφάλαιο, την τεχνολογία, τις πληροφορίες και γνώσεις κ.τ.λ.
- β) Να γνωρίζουμε ποια είναι η διαδικασία και ποιος είναι ο πρωταγωνιστής στην λήψη αποφάσεων δηλαδή ποιος παίρνει τις αποφάσεις για την αγροτική δραστηριότητα. Ο μηχανισμός της αγοράς; Μικτός μηχανισμός της αγοράς και των κοινωνικών ή συλλογικών φορέων με επιλεκτικές επεμβάσεις του Κράτους; Ή ένα Κεντρικό Γραφείο Προγραμματισμού που εκφράζει την κρατική εξουσία;
- γ) Να γνωρίζουμε ποια κίνητρα κατευθύνουν τα άτομα ή τους φορείς στην αγροτική τους δραστηριότητα. Το ατομικό κέρδος, το συλλογικό συμφέρον, ή το κρατικό συμφέρον; Στην ιστορική τους διαδρομή οι ανθρώπινες κοινωνίες έχουν εφαρμόσει στην πράξη μια ποικιλία τύπων οικονομικών συστημάτων ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις εμπειρίες τους.

Σήμερα, αν και επικρατεί η άποψη ότι υπάρχουν μόνον τρία τυποποιημένα οικονομικά συστήματα (το καπιταλιστικό, το σοσιαλιστικό και το κομμουνιστικό) στην πράξη κάθε χώρα έχει το δικό της οικονομικό σύστημα, με τις δικές του ιδιομορφίες και ιδιαιτερότητες.

Η ΣΧΕΤΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ
ΕΘΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Δεδομένου ότι η αγροτική οικονομία προσφέρει τα τρόφιμα που χρειάζεται ο πληθυσμός για να επιβιώσει όπως επίσης και πολλές πρώτες ύλες ακόμα και για την παραγωγή ενέργειας (π.χ. βιομάζα) έχει μεγάλη ζωτική σημασία για κάθε χώρα στην εθνική οικονομία. (Διατροφική Ανεξαρτησία)

Ποιοί όμως παράγοντες προσδιορίζουν τη σχετική θέση της αγροτικής οικονομίας στην εθνική οικονομία μιας χώρας; Οι παράγοντες αυτοί πρέπει να αναζητηθούν κυρίως στα φυσικά χαρακτηριστικά (δηλ. την ποιότητα και ποσότητα των φυσικών πόρων) την Ιστορία του χαρακτηριστικού πληθυσμού τις καταναλωτικές του συνήθειες και κυρίως τον βαθμό και την πολιτική ανάπτυξη της οικονομίας της χώρας.

1. Ιδιαίτερη όμως σημασία για την θέση της αγροτικής οικονομίας σε μια χώρα έχει σήμερα ο βαθμός και το στάδιο της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας.

Επειδή συνήθως η σημασία της αγροτικής οικονομίας σε σχέση με τους άλλους κλάδους μειώνεται με την οικονομική ανάπτυξη εξαιτίας της ταχύτερης ανάπτυξης των άλλων κλάδων, όσο περισσότερο αναπτυγμένη είναι μια χώρα τόσο χαμηλότερη είναι η συμμετοχή του αγροτικού τομέα στην εθνική οικονομία;

2. Επίσης όσο μεγαλύτερο είναι το μέρος της δαπάνης του πληθυσμού που διατίθεται για τρόφιμα τόσο υψηλότερη θα είναι και η ζήτηση αγροτικών προϊόντων.

Αν υποτεθεί ότι τα τρόφιμα αυτά, που έχουν ζωτική

σημασία για την ζωή του πληθυσμού, παράγονται από την εγχώρια αγροτική παραγωγή, ο αγροτικός τομέας θα τείνει να είναι ισχυρότερος.

3. Ιδιαίτερο ρόλο παίζει επίσης η ακολουθητέα μακροχρόνια εθνική οικονομική πολιτική κυρίως αναφορικά με την στρατηγική για την προμήθεια τροφίμων του πληθυσμού από την εγχώρια ή την διεθνή αγορά.

Αν υιοθετηθεί εθνική πολιτική αυτάρκειας ή σχετικής αυτάρκειας σε αγροτικά προϊόντα, αγροτικός τομέας θα είναι σχετικά σημαντικός.

Ιδιαίτερη σημασία έχει και η πολιτική για την ανακατανομή των εθνικών πόρων στους διάφορους κλάδους της εθνικής παραγωγής (π.χ. επενδύσεις στον αγροτικό τομέα).

4. Τέλος, η διεθνής θέση και οι αλληλοεξαρτήσεις μιας χώρας με τον υπόλοιπο κόσμο επηρεάζουν την γενικότερη οικονομική δομή της και επομένως και την σχετική θέση της αγροτικής οικονομίας στην εθνική οικονομία.

ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΟΥ ΔΕΙΧΝΟΥΝ ΤΗΝ ΣΧΕΤΙΚΗ
ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Υπάρχουν ορισμένα ποσοτικά κριτήρια που δείχνουν την σχετική θέση της αγροτικής οικονομίας στην εθνική οικονομία.

Μερικά απο τα κριτήρια αυτά είναι:

- α) Το ποσοστό συμμετοχής του αγροτικού πληθυσμού στον συνολικό πληθυσμό της χώρας. Το ποσοστό αυτό ενώ το 1958 ήταν περίπου 46% το 1980 μειώθηκε στο 31% περίπου.
- β) Το ποσοστό συμμετοχής του ακαθάριστου αγροτικού προϊόντος στο συνολικό ακαθάριστο εγχώριο προϊόν. Το ποσοστό αυτό, ενώ το 1958 ήταν 26% το 1980 μειώθηκε στο 14% περίπου.
- γ) Το ποσοστό συμμετοχής του οικονομικού ενεργού αγροτικού δυναμικού (εργαζόμενοι στην αγροτική οικονομία) στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού (σύνολο εργαζομένων της οικονομίας). Το ποσοστό αυτό ενώ το 1958 ήταν περίπου 56% το 1980 μειώθηκε στο 32% περίπου.
- δ) Το ποσοστό των ακαθάριστων επενδύσεων στον αγροτικό τομέα στο σύνολο των ακαθάριστων επενδύσεων. Το ποσοστό αυτό ενώ το 1958 ήταν 14% περίπου το 1980 μειώθηκε στο 2% περίπου.
- ε) Το ποσοστό της δαπάνης για τρόφιμα (αγροτικά προϊόντα) στο σύνολο της εθνικής καταναλωτικής δαπάνης. Το ποσοστό αυτό ενώ το 1958 ήταν 51%, το 1980 μειώθηκε στο 41%.

στ) Το ποσοστό της αξίας των εξαγωγικών προϊόντων στο σύνολο των εξαγωγών της χώρας.

Το ποσοστό αυτό από 93% το 1958 μειώθηκε στο 33% το 1980.

Επειδή τα μεγέθη α) έως στ) δείχνουν φθίνουσα μακροχρόνια τάση, διατυπώνεται συνήθως η άποψη ότι ο κλάδος της αγροτικής οικονομίας παρουσιάζει διαχρονικά εξασθένηση της θέσης του μέσα στην Εθνική Οικονομία.

Η άποψη αυτή στηρίζεται μόνο σε μια ποσοτική θεώρηση του ρόλου της αγροτικής οικονομίας και αγνοεί την ποιοτική και πολιτική αξιολόγηση της ζωτικής συμβολής της στην Εθνική Οικονομία.

Ο ΚΛΑΔΟΣ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ
ΚΛΑΔΟΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Υπάρχει στενή αλληλεξάρτηση μεταξύ του κλάδου της αγροτικής παραγωγής και των άλλων κλάδων της Εθνικής Οικονομίας. Αυτή η αλληλεξάρτηση είναι πολυσύνθετη και πολύμορφη και εκδηλώνεται με πολλές οικονομικές σχέσεις και συναλλαγές που έχουν αλληλοεπιδράσεις και ελληλοεπιπτώσεις μεταξύ των κλάδων της Εθνικής Οικονομίας.

Συνοπτικά αναφέρουμε ορισμένα παραδείγματα:

1. Η αύξηση της αγροτικής παραγωγής π.χ. σιτηρών, αραβοσίτου κ.τ.λ.) εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό και από τις εισροές αγαθών που παράγει η βιομηχανία όπως π.χ. τα λιπάσματα, τα μηχανήματα, τα καύσιμα κ.τ.λ.
2. Η ανάπτυξη ενός υπο - κλάδου της μεταποίησης (π.χ. βιομηχανία ζυμαρικών) προκαλεί την ανάπτυξη του υπο - κλάδου των σιτηρών της αγροτικής παραγωγής, γιατί για να αυξηθεί η παραγωγή ζυμαρικών θα πρέπει να αυξηθεί και η παραγωγή σκληρού σιταριού που αποτελεί την αναγκαία πρώτη ύλη παραγωγής ζυμαρικών.
3. Η ανάπτυξη του ξένου τουρισμού θα προκαλέσει την ζήτηση ειδών διατροφής που προσφέρουν οι αγροτικοί κλάδοι παραγωγής (φρούτα, λαχανικά, γάλα, μέλι κ.τ.λ.)
4. Η αύξηση της ζήτησης κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων (π.χ. φανελών) προκαλεί την ζήτηση περισσότερο βαμβακερών ή μάλλινων νημάτων, τα οποία προσφέρει η αγροτική οικονομία (βαμβακοκαλλιέργεια και παραγωγή μαλλιών προβάτων).

5. Η αύξηση των τιμών των ενδιάμεσων εισροών (λιπασμάτων, σωλήνων για άρδευση κ.τ.λ.), που αγοράζονται από τους αγρότες, προκαλεί την αύξηση του κόστους παραγωγής των αγροτικών προϊόντων (αν δεν αυξηθεί θεαματικά η παραγωγικότητα) και ωθεί σε διεκδικήσεις για αυξήσεις των τιμών των αγροτικών προϊόντων.

Γενικά η αγροτική οικονομία επηρεάζει την ανάπτυξη και επηρεάζεται από την ανάπτυξη των άλλων κλάδων της εθνικής οικονομίας. Η ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας προκαλεί μεταξύ άλλων:

- * Τη ζήτηση ενέργειας (π.χ. για την άρδευση)
- * Τη ζήτηση βιομηχανικών προϊόντων (π.χ. τσιμέντο για την κατασκευή αρδευτικών καναλιών)
- * Τη ζήτηση μεταφορικών υπηρεσιών (π.χ. μεταφορά αγροτικών προϊόντων με χερσαία, σιδηροδρομικά, θαλάσσια και αεροπορικά μέσα συγκοινωνίας).
- * Την ανάπτυξη του εμπορίου (π.χ. με την εμπορία των αγροτικών προϊόντων).
- * Την ανάπτυξη των τραπεζικών εργασιών (π.χ. χορήγηση καλλιεργητικών δανείων).
- * Την ζήτηση ασφαλιστικών υπηρεσιών (π.χ. ασφάλιση αποθεμάτων αγροτικών προϊόντων).

Οι αλληλεπιδράσεις και οι αλληλοεξαρτήσεις μεταξύ του κλάδου της αγροτικής παραγωγής και των άλλων κλάδων παραγωγής της εθνικής οικονομίας είναι έντονες και ορατές σε πολλές συναλλαγές.

Εφόσον διατρεφόμεστε καθημερινά με αγροτικά προϊόντα είναι βέβαιο ότι διεξάγουμε άμεσα ή έμμεσα εμείς οι ίδιοι ή μέσω άλλων φορέων, συναλλαγές με τους φορείς της αγροτικής οικονομίας.

Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΩΣ ΒΑΣΗ ΚΑΙ ΘΕΜΕΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ
ΚΛΑΔΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Αν και η αγροτική οικονομία με τις σύγχρονες πιο παραγωγικές διαδικασίες έχει κάποια σχετική εξάρτηση από τους άλλους κλάδους της εθνικής οικονομίας, δεδομένου ότι προμηθεύεται από αυτούς ενδιάμεσες εισροές (μηχανήματα, αντλίες, μεταφορικά μέσα κ.τ.λ.) σπειδή κυρίως προσφέρει τα τρόφιμα και τις πρώτες ύλες στην εθνική οικονομία, αποτελεί βάση και θεμέλιο για όλους τους άλλους κλάδους.

Ο θεμελιακός χαρακτήρας της αγροτικής οικονομίας για την εθνική οικονομία βασίζεται και σε άλλα δεδομένα και στοιχεία τα οποία μπορεί να επισημανθούν με ευχέρεια:

α) Ο αγροτικός τομέας αποτελεί δεξαμενή εργατικού δυναμικού για τους άλλους κλάδους παραγωγής, δεδομένου ότι οι άλλοι κλάδοι αντλούν εργάτες που αποδεσμεύονται από τον αγροτικό τομέα και μετακινούνται προς αυτούς εξαιτίας κυρίως της υψηλότερης παραγωγικότητάς τους.

Έτσι στην Ελλάδα τα τελευταία τριάντα χρόνια παρατηρείται μια συνεχής ροή εργατικού δυναμικού από τον αγροτικό προς τον αστικό τομέα παραγωγής.

β) Η αγροτική οικονομία προσφέρει κεφάλαια από τους αποταμιευτικούς πόρους των αγροτών και μεταφέρονται στους άλλους κλάδους παραγωγής (π.χ. αγορά ομολόγων από τους αγρότες, επενδύσεις σε κατοικίες στις πόλεις).

γ) Ο αγροτικός πληθυσμός προσφέρει μίαν αρκετά μεγάλη αγορά για τα προϊόντα των άλλων κλάδων παραγωγής (π.χ.

μαζικές αγορές γεωργικών εφοδίων απο τη βιομηχανία, ζήτηση μεταφορικών υπηρεσιών για το μάρκετινγκ των αγροτικών προϊόντων κ.τ.λ.).

δ) Η αγροτική οικονομία ευνοεί την εκμετάλλευση δευτερογενών αναπτυξιακών επιδράσεων ("εξωτερικών θετικών οικονομικών") με την προώθηση πολλών συμπληρωματικών δραστηριοτήτων επεξεργασίας και μεταποίησης αγροτικών προϊόντων (π.χ. κατασκευή ξιραντηρίων των συσκευαστηρίων, ανέγερση βιομηχανιών επεξεργασίας γάλακτος, εγκατάσταση εκκοκιστηρίων κ.τ.λ.).

ε) Οι εξαγωγές αγροτικών προϊόντων (καπνός, σταφίδα, λάδι κ.τ.λ.) αποτελούν σημαντικό μέρος των συνολικών εξαγωγών και προσφέρουν πολύτιμους συναλλαγματικούς πόρους (δολλάρια, μάρκα κ.τ.λ.) που είναι σπάνιοι στην ελληνική οικονομία και χρησιμοποιούνται για τις εισαγωγές άλλων χρεiwδών (καύσιμα, μηχανήματα) προς όφελος της εθνικής οικονομίας.

Τα παραπάνω δεν δείχνουν μόνον τον θεμελιακό χαρακτήρα αλλά και την έντονη αλληλεξάρτηση του τομέα αυτού με τους άλλους τομείς της οικονομίας.

5) ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Οι φορείς της αγροτικής μας πολιτικής είναι εξωτερικοί και εσωτερικοί.

Οι εξωτερικοί αποφασίζουν και ενεργούν κυρίως στο εξωτερικό, ενώ οι εσωτερικοί αποφασίζουν και δρουν στην χώρα μας.

A. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

1. Το Συμβούλιο των Υπουργών Γεωργίας ή (Σ).

Το Συμβούλιο αυτό αποτελείται από τους Υπουργούς Γεωργίας και έχει έδρα τις Βρυξέλλες. Έχει αρμοδιότητα για τα κυριότερα θέματα της Ευρωπαϊκής Αγροτικής Οικονομίας.

2. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή απλώς "Επιτροπή" είναι το ανώτατο εκτελεσματικό όργανο της Κοινότητας και ο ρόλος της τονίζεται μ' αυτόν της Κυβερνήσεως της Ε.Ο.Κ.

3. Το Ευρωπαϊκό Αγροτικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΑΤ) και η Επιτροπή του ΕΑΤ.

Το ΕΑΤ αποτελεί κυρίαρχο όργανο της Ε.Ο.Κ. για την χρηματοδότηση της εφαρμογής της ΚΑΠ.

4. Η ειδική επιτροπή Γεωργίας (ΕΓ).

Είναι κυρίως τεχνική επιτροπή και αποτελείται από ανώτερους διοικητικούς υπαλλήλους των χωρών μελών.

5. Η Μόνιμη Επιτροπή των Αγροτικών Διαρθρώσεων (ΜΕΘ).

Είναι κι αυτή τεχνικό συλλογικό όργανο που συντονίζει την πολιτική της Κοινότητας στις αγροτικές διαρθρώσεις

και γνωμοδοτεί για τα μέτρα της διαρθρωτικής πολιτικής, όπως προβλέπει το τμήμα προσανατολισμού του ΕΑΤ.

6. Οι επιτροπές Διαχείρισης (ΕΔ).

Β. ΟΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.

Η Αγροτική πολιτική της χώρας μας διαμορφώνεται και καθορίζεται ήδη από τους κοινοτικούς φορείς και τα κοινοτικά όργανα και αποτελεί το "παράγωγο στοιχείο" της ΚΑΠ της κοινότητας.

Μέσα στα πλαίσια αυτά οι ελληνικοί φορείς της αγροτικής πολιτικής ασκούν τριπλό ρόλο.

- α. Συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση της αγροτικής πολιτικής ολόκληρης της Κοινότητας με την παρουσία τους στα παραπάνω κοινοτικά όργανα φορείς, προωθώντας τα συμφέροντα της εθνικής αγροτικής οικονομίας μας.
- β. Εκτελούν και εφαρμόζουν τις αποφάσεις που λαμβάνονται συλλογικά από τα σχετικά κοινοτικά όργανα και φορείς της Κ.Α.Π.
- γ. Παρακολουθούν τις εξελίξεις και ενημερώνουν τα κοινοτικά όργανα για την πορεία των αγροτικών θεμάτων της χώρας.

Αυτή η ενημέρωση και πληροφόρηση αποτελεί στοιχείο επηρεασμού της Κ.Α.Π.

ΟΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΕΞΕΙΣ:

1. Το Ανώτατο Συμβούλιο Οικονομικής Πολιτικής (ΑΣΟΠ)

2. Το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας.
3. Το Υπουργείο Γεωργίας.
Το Υπουργείο Γεωργίας, ως ο κατ' εξοχήν φορέας της αγροτικής μας πολιτικής, συντονίζει, κατευθύνει, επιβλέπει και επηρεάζει σχεδόν όλους τους άλλους φορείς της εθνικής αγροτικής πολιτικής, όπως είναι η (ΑΤΕ) η ΠΑΣΕΓΕΣ, οι κεντρικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις, οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί κ.τ.λ.
4. Το Υπουργείο Εμπορίου.
5. Η Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος (ΑΤΕ).
6. Η Κρατικοί Οργανισμοί και Αυτόνομοι Κεντρικοί φορείς Αγροτικών Προϊόντων.
7. Οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί και η Πανελλήνιος Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών ΠΑΣΕΓΕΣ.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

Με τον νόμο 1541/85 το Ε.Α.Σ.Κ. εκσυγχρονίζεται. Οργανώνεται ορθολογικά και διοικείται από συλλογικά όργανα που εκλέγονται με το σύστημα της απλής αναλογικής και λειτουργούν και αποφασίζουν στην βάση της άμεσης και ενεργητικής συμμετοχικής δημοκρατικής διαδικασίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 1541/85 και των καταστατικών των Α.Σ.Ο. Συνεχίζοντας ως κάνουμε μια σύντομη παρουσίαση των βασικών στοιχείων οργάνωσης και λειτουργίας του Α.Σ.Κ.

Τα επίπεδα οργάνωσης του Α.Σ.Κ. είναι τρία: Το πρωτοβάθμιο, που αναφέρεται στο συνεταιρισμό του Δήμου ή της Κοινότητας, το δευτεροβάθμιο, που αναφέρεται στην ένωση των πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών σε επίπεδο νόμου, και το τριτοβάθμιο, που αναφέρεται στις Κεντρικές Κλαδικές Συνεταιριστικές Ενώσεις που έχουν σαν περιφέρεια ολόκληρη την επικράτεια και αφορούν συγκεκριμένο κλάδο ή βασικό προϊόν.

Η ΠΑΣΕΓΕΣ είναι η ανώτατη αγροτική συνεταιριστική οργάνωση της χώρας, αποτελείται από όλες τις Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών και έχει σαν περιφέρειά της ολόκληρη την επικράτεια δεν αποτελεί όμως ένα ξεχωριστό επίπεδο, ένα ξεχωριστό επίπεδο, ένα ξεχωριστό βαθμό οργάνωσης του Α.Σ.Κ. Επίσης, δεν αποτελούν βαθμούς συνεταιριστικών οργανώσεων οι: συνεταιριστικοί οργανισμοί, κοινές επιχειρήσεις συμμετοχής Α.Σ.Ο., συνεταιριστικές εταιρείες.

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΩΝ Α.Σ.Ο.:

Οι πρωτοβάθμιες Α.Σ.Ο. συγκροτούνται από 50 τουλάχιστον για τις Γενικές και 20 για τις Ειδικές Συνελεύσεις, φυσικά πρόσωπα. Οι πρωτοβάθμιες Α.Σ.Ο. διοικούνται από Διοικητικό Συμβούλιο που αποτελείται από 5 τουλάχιστον μέλη. Η Διοίκηση και η διαχείριση των πρωτοβάθμιων Α.Σ.Ο. εποπτεύονται και ελέγχονται από το Εποπτικό Συμβούλιο που αποτελείται από 3 τουλάχιστον μέλη. Τόσο το Διοικητικό όσο και το Εποπτικό Συμβούλιο εκλέγονται από την Γενική Συνέλευση των Α.Σ.Ο. για μια ζετία. Όσον αφορά την οργάνωση των δραστηριοτήτων των πρωτοβάθμιων Α.Σ.Ο. αυτές ομαδοποιούνται εσωτερικά σε δέσμες ομοειδών δραστηριοτήτων και μπορούν να διατηρήσουν την παραδοσιακή μορφή τμημάτων, όπως πιστωτικών εργασιών, πωλήσεων, προμηθειών και διαγομής αγροτικών εφοδίων κ.τ.λ. Μπορούν όμως να πάρουν και νέες μορφές όπως Κ.Ο.Π.Α.Σ. ή Ο.Κ.Ε. Στα πλαίσια της πρωτοβάθμιας Α.Σ.Ο. μπορούν να υπάρχουν περισσότερες από μια Κ.Ο.Π.Α.Σ. και Ο.Κ.Ε., αν οι ανάγκες της το επιβάλουν. Οι πρωτοβάθμιες Α.Σ.Ο. μπορούν παραπέρα να συνεργάζονται μεταξύ τους και να συγκροτούν ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ή και με τρίτους συγκροτώντας ΚΟΙΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ. Η αποτελεσματικότητα των πρωτοβάθμιων Α.Σ.Ο. θα κριθεί από το βαθμό ανταπόκρισης των μελών τους στις υποχρεώσεις τους και τον βαθμό λειτουργίας των οργάνων τους. Η μαζική και ενεργητική συμμετοχή όλων των μελών των Α.Σ.Ο. σε όλες τις διαδικασίες, θα συμβάλει αποφασιστικά στην αναβάθμιση των Α.Σ.Ο. και των οργάνων τους, θα συμβάλει παραπέρα στον αρτιότερο προγραμματισμό ανάπτυξης των Α.Σ.Ο. αλλά και θα συμβάλει

ουσιαστικά στην ανάδειξη νέων και ικανών στελεχών, προϋπόθεση αναγκαία και ικανή να χτυπήσει οριστικά και να εξαλείψει το φαινόμενο του αγροτοπατερισμού, που λυμαίνεται παραγοντίστικα και οικογενειοκρατικά και διαλύει το Α.Σ.Κ.

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΩΝ
Α.Σ.Ο., ΤΩΝ ΕΝΩΣΕΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ (Ε.Α.Σ.):

Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί που έχουν την έδρα τους στον ίδιο νομό, συνιστούν την δευτεροβάθμια Α.Σ.Ο., την Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών (Ε.Α.Σ.). Η Ε.Α.Σ. διοικείται από Δ.Σ. που αποτελείται από 5 τουλάχιστον μέλη. Η διοίκηση και η λειτουργία της Ε.Α.Σ. εποπτεύεται και ελέγχεται από το Εποπτικό Συμβούλιο της Ε.Α.Σ. Τόσο το Δ.Σ. όσο και το Εποπτικό Συμβούλιο εκλέγονται από την Γ.Σ. της Ε.Α.Σ. που απαρτίζεται από τους αντιπροσώπους όλων των Αγροτικών Συνεταιρισμών του νομού ανάλογα με τον αριθμό των μελών τους. Οι δραστηριότητες της Ε.Α.Σ. είναι γενικές και αποσκοπούν στην δημιουργία των προϋποθέσεων και της υπονομής για την αποτελεσματικότερη δράση των μελών της, δηλαδή των πρωτοβάθμιων Α.Σ.Ο. Η Ε.Α.Σ. παύει να είναι ένας απλός μεσάζοντας των αγροτικών συνεταιρισμών ή ο επιχειρηματίας ανταγωνιστής τους όπως συχνότατα συνέβαινε μέχρι σήμερα. Με τον νόμο 1541/85 η Ε.Α.Σ. δεν ασχολείται με την πρωτογενή παραγωγή. Ιδρύει και σιευθύνει μονάδες επεξεργασίας και μεταποίησης των προϊόντων των μελών της, μόνο όταν απαιτείται η συνεργασία δύο ή περισσότερων μελών της. Στα πλαίσια της Ε.Α.Σ. μπορούν να λειτουργούν παραρτήματά

της για την πληρέστερη εκπλήρωση των σκοπων της. Μπορούν ακόμα να συγκροτούνται Κλαδικές Οργανώσεις Παραγωγής Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών (Κ.Ο.Π.Ε.Α.Σ.). Μεταξύ Ε.Α.Σ. μπορούν να συγκροτούνται Συνεταιριστικές Εταιρείες, ενώ μεταξύ Ε.Α.Σ. και τρίτων Κοινές Επιχειρήσεις για την αντιμετώπιση ειδικών αναγκών. Τέλος, οι Ε.Α.Σ. μπορούν, με απόφαση των Γ.Σ. 5 τουλάχιστον Ε.Α.Σ., να συγκροτούν Συνεταιριστικούς Οργανισμούς (Σ.Ο.) με σκοπό τον καλύτερο συντονισμό και την αποτελεσματικότερη υποβοήθηση του έργου των Α.Σ.Ο. σε τομείς παραγωγής ή προμήθειας αγροτικών εφοδίων καθώς επίσης και στους τομείς διακίνησης αγροτικών προϊόντων στην εσωτερική και εξωτερική αγορά και στην αγορά και αναδιανομή αγροτικής ζωής. Οι Συνεταιριστικοί Οργανισμοί διοικούνται από Δ.Σ. που απαρτίζεται από 7 τουλάχιστον μέλη. Την διοίκηση του Σ.Ο. εποπτεύει και ελέγχει Εποπτικό Συμβούλιο από 5 τουλάχιστον μέλη. Τόσο το Διοικητικό όσο και το Εποπτικό Συμβούλιο εκλέγονται από την Γ.Σ. του Σ.Ο. που απαρτίζεται από αντιπροσώπους όλων των Ε.Α.Σ. που συμμετέχουν στο Σ.Ο. Το γεγονός πως ο νόμος 1541/85 απαγορεύει, πλην ελάχιστων εξαιρέσεων, την ύπαρξη και λειτουργία περισσότερων της μιας Ε.Α.Σ., στον ίδιο νομό, αλλά και το γεγονός πως καταργεί τον ανταγωνισμό τόσο μεταξύ ομόβαθμων ή και διαφορετικού βαθμού Α.Σ.Ο. αποτελούν εγγύηση πως το Α.Σ.Κ. μέσα από την ορθολογική του οργάνωση και λειτουργία στην βάση των ανόθευτων συνεταιριστικών αρχών του, θα μπορέσει σύντομα να ξεπεράσει τις υφιστάμενες αδυναμίες του και να ανταποκριθεί στον σημαντικότερο ρόλο του για την προώθηση των συμφερόντων της συνεταιρισμένης αγροτιάς και για την προώθηση της περιφερειακής και της συνο-

λικής οικονομικής ανάπτυξης της χώρας.

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΩΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΩΝ Α.Σ.Ο.,
ΤΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΚΛΑΔΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΝΩΣΕΩΝ (Κ.Κ.Σ.Ε.):

Οι Κ.Κ.Σ.Ε. έχουν περιφέρεια ολόκληρη την επικράτεια και αφορούν συγκεκριμένο κλάδο παραγωγής ή βασικό προϊόν. Αυτό σημαίνει πως δεν μπορούν να υπάρχουν για τον ίδιο κλάδο ή το ίδιο βασικό προϊόν περισσότερες από μια Κ.Κ.Σ.Ε. Σκοπός της ΚΚΣΕ είναι ο συντονισμός και η ενίσχυση του έργου του Α.Σ.Κ. γενικά και των επιμέρους κλάδων ή βασικών προϊόντων ειδικότερα. Σε Κ.Κ.Σ.Ε. μπορούν να συμμετέχουν όλες οι Ε.Α.Σ. στα πλαίσια των οποίων λειτουργούν Κ.Ο.Π.Ε.Α.Σ. του κλάδου ή του βασικού προϊόντος. Αυτό σημαίνει πως μια Ε.Α.Σ. μπορεί να συμμετέχει σε τόσες Κ.Κ.Σ.Ε., όσες είναι και οι Κ.Ο.Π.Ε.Α.Σ. που λειτουργούν σ' αυτήν. Οι Κ.Κ.Σ.Ε. διοικούνται με τον ίδιο τρόπο που διοικούνται και οι δευτεροβάθμιες Α.Σ.Ο. Οι Γ.Σ. τους απαρτίζονται από τους αντιπροσώπους των Ενώσεων - μελών τους που πρέπει να είναι και μέλη των αντίστοιχων Κ.Ο.Π.Ε.Α.Σ. των Ε.Α.Σ. Με την κλαδική διάρθρωση (οργανωτική συγκρότηση) του Α.Σ.Κ. ξεκινάει από την Κ.Ο.Π.Ε.Α.Σ. του Γενικού Αγροτικού Συνεταιρισμού προχωράει στην Κ.Ο.Π.Ε.Α.Σ. της Ένωσης και καταλήγει στην Κ.Κ.Σ.Ε. εξασφαλίζοντας έτσι τον ορθολογισμό της δράσης και την υψηλή αποτελεσματικότητα του Α.Σ.Κ. Έτσι δεν θα παρατηρείται πια το θλιβερό φαινόμενο να αποφασίζουν για κάποιο κλάδο αγροτικής παραγωγής, διοικήσεις μέλη των οποίων καμμιά ιδέα και σχέση δεν είχαν με τον κλάδο που διοικούσαν. Να σημειωθεί ακόμα πως οι ΚΚΣΕ μπορούν να συγκρο-

τούν στο εσωτερικό τους παραρτήματα και να ιδρύουν ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ:

(i) ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ.

Πρόκειται για συνεργασία μεταξύ ορισμένων συνεταιριστικών οργανώσεων υπό μορφή κοινοπραξίας αμοιβαίου συμφέροντος. Οι γνωστότερες κοινοπραξίες είναι:

- Η ΚΥΔΕΠ (Κεντρική Υπηρεσία Διαχείρισης Εγχώριων Προϊόντων), η οποία ασχολείται με την διαχείριση των δημητριακών και ήδη αποτελεί τον φορέα παρέμβασης της ΕΟΚ στα σιτηρά.
- Η ΚΣΟΣ (Κοινοπραξία Συνεταιριστικών Οργανώσεων Σουλτανίνας) που συγκεντρώνει, επεξεργάζεται και εξάγει την σουλτανίνα.
- Η ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΚΗ είναι η κεντρική συνεταιριστική οργάνωση που συγκεντρώνει, συσκευάζει, προωθεί και διακινεί το μέλι των συνεταιριζομένων μελισσοτρόφων.
- Η ΣΚΟΠ (Συνεταιριστική Κοινοπραξία Οπωροκηπευτικών) για την εμπορία των οπωροκηπευτικών.

Οι περισσότερες κοινοπραξίες συνεταιριστικών οργανώσεων καταργούνται με τον ισχύοντα νόμο 1541/85 και μετατρέπονται σε κεντρικές κλαδικές συνεταιριστικές ενώσεις κατά προϊόντα για ολόκληρη τη χώρα.

(ii) ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ.

Οι Συνεταιριστικές Εταιρίες (ανώνυμες εταιρίες, εταιρίες περιορισμένης ευθύνης κ.τ.λ.) είναι μορφές συνεργασίας κεφαλαίου - όχι ιδιωτών αλλά συνεταιρισμών ή οργανώσεών τους - σε αντίθεση με τις άλλες συνεταιριστικές οργανώσεις και τους

συνεταιρισμούς που αποτελούν συνεργασία προσώπων. Μέτοχοι των συνεταιριστικών εταιριών είναι αποκλειστικά συνεταιριστικές οργανώσεις ή οι αγροτικοί συνεταιρισμοί. Η νομική αυτή μορφή εξασφαλίζει περισσότερη ευελιξία σε ορισμένες δραστηριότητες εμπορικού κυρίως χαρακτήρα. Μερικές από τις μεγαλύτερες συνεταιριστικές εταιρίες είναι οι εξής:

ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ
ΚΑΤΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Κατηγορίες συνεταιρισμών	Αριθμός συνεταιρισμών	Αριθμός μελών (αγροτών)
A. Ελεύθεροι	7.335	883.777
1. Πολλαπλών δραστηριοτήτων	4.906	569.138
2. Πωλήσεως	457	59.458
3. Παραγωγής-επεξεργασίας-πωλήσεως	1.393	157.058
4. Συγκεντρώσεως προϊόντων	239	20.949
5. Προσφοράς υπηρεσιών	83	11.227
6. Διαφόρων άλλων σκοπών	257	15.947
B. Αναγκαστικοί	276	61.506
ΣΥΝ.	7.611	895.283

Πηγή: ΑΤΕ, Διεύθυνση Συνεταιρισμών, Έκθεση Πεπραγμένων 1983,
Αθήνα 1984.

- Η ΣΕΚΕ (Συνεταιριστική Ένωση Καπνοπαραγωγών Ελλάδας), που έχει ως αντικείμενο την αγορά, επεξεργασία, μεταποίηση και εξαγωγή καπνών. Ιδρύθηκε το 1947 από τις Ενώσεις Συνεταιρισμών των Καπνοπαραγωγικών περιφερειών της χώρας και αποτελεί υπόδειγμα - μοντέλο επιτυχημένης συνεταιριστικής εταιρίας με ευρύτερο οικονομικό και κοινωνικό χαρακτήρα, γιατί όχι μόνο διανέμει τα κέρδη της στους μετόχους καπνοπαραγωγούς, αλλά επιτελεί και κοινωνική-μορφωτική αποστολή δεδομένου ότι ενισχύει σχολεία και φτωχούς αγρότες, διανέμει ένα μέρος από τα κέρδη της στους εργαζομένους και έχει καθιερώσει πρόγραμμα χορήγησης υποτροφιών στα αριστούχα παιδιά των καπνοπαραγωγών.
- Η ΣΕΚΟΒΕ (Συνεταιριστικά Εργοστάσια Κονσερβοποιίας Ελλάδας). Ιδρύθηκε το 1969 από 14 Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών και 2 συνεταιριστικές Εταιρίες για την αγορά, επεξεργασία, εμπορία και εξαγωγή μεταποιημένων οπωροκηπευτικών. Έχει εργοστάσια επεξεργασίας στη Δράμα, τις Σέρρες και τα Γιαννιτσά.
- Η ΣΕΚΑΠ (Συνεταιριστική Εταιρία Καπνοβιομηχανίας). Ασχολείται με την παραγωγή, διακίνηση και εξαγωγή τσιγάρων. Κυκλοφορεί τις γνωστές μάρκες τσιγάρων "ΣΙΡΟΚΟ", "ΚΙΡΙΤΣΙΛΕΡ", "COOPER" (από το COOPERATIVE = συνεταιριστικό χαρμάνι ή τσιγάρο).
- Η ΣΠΕΚΑ (Συνεταιριστική Τεχνική Εμπορική Εταιρία). Ασχολείται με εισαγωγή και εμπορία γεωργικών μηχανημάτων με ανταλλαγές-εξαγωγές αγροτικών προϊόντων.
- Η ΣΠΕ (Συνεταιριστική Προμηθευτική Ένωση). Ασχολείται με την προμήθεια αγροτικών αφοδίων και καταναλωτικών αγαθών στους αγρότες μέσω οργανωμένων συνεταιριστικών

σούπερ-μάρκετ.

- Η ΑΣΕ (Αγροτικές Συνεταιριστικές Εκδόσεις). Ιδρύθηκε το 1958 για την έκδοση εντύπων με αγροτικό, συνεταιριστικό και πολιτιστικό περιεχόμενο.
- Η ΕΛΣΥ-Διανομές (Συνεταιριστική Εταιρία Διανομών και Εμπορίας των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων). Ιδρύθηκε το 1977 με σκοπό την κατάργηση των μεσαζόντων μεταξύ παραγωγών και καταναλωτών στη διάθεση των αγροτικών προϊόντων προς όφελος των αγροτών και των καταναλωτών, κυρίως με την κατευθείαν διάθεση των προϊόντων στο λιανεμπόριο σε τιμές εργοστασίου.
- Η ΣΕΒΑΘ (Συνεταιριστική Εταιρία Βιομηχανικής Ανάπτυξης Θράκης). Ασχολείται με την αγορά βιομηχανικής ντομάτας, την παραγωγή ντοματοπολτού, προτηγανισμένης κατεψυγμένης πατάτας ("η Χρυσή Πατάτα") και τη διακίνηση-εξαγωγή των προϊόντων αυτών.

(iii) ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ.

Ο νέος νόμος 1541/85, κατά το πρότυπο ορισμένων αναπτυγμένων χωρών, προβλέπει την ίδρυση συνεταιριστικών οργανισμών για την: παραγωγή, εμπορία, διάθεση-διακίνηση αγροτικών εφοδίων (λιπάσματα, φυτοφάρμακα, μηχανήματα κ.τ.λ.), όπως και για την αγορά και αναδιανομή της αγροτικής γης.

Για να ιδρυθεί Συνεταιριστικός Οργανισμός, απαιτείται η συνένωση 5 τουλάχιστον Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών σε ολόκληρη τη χώρα.

(iv) Η ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΝΩΣΕΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ (ΠΑΣΕΓΕΣ).

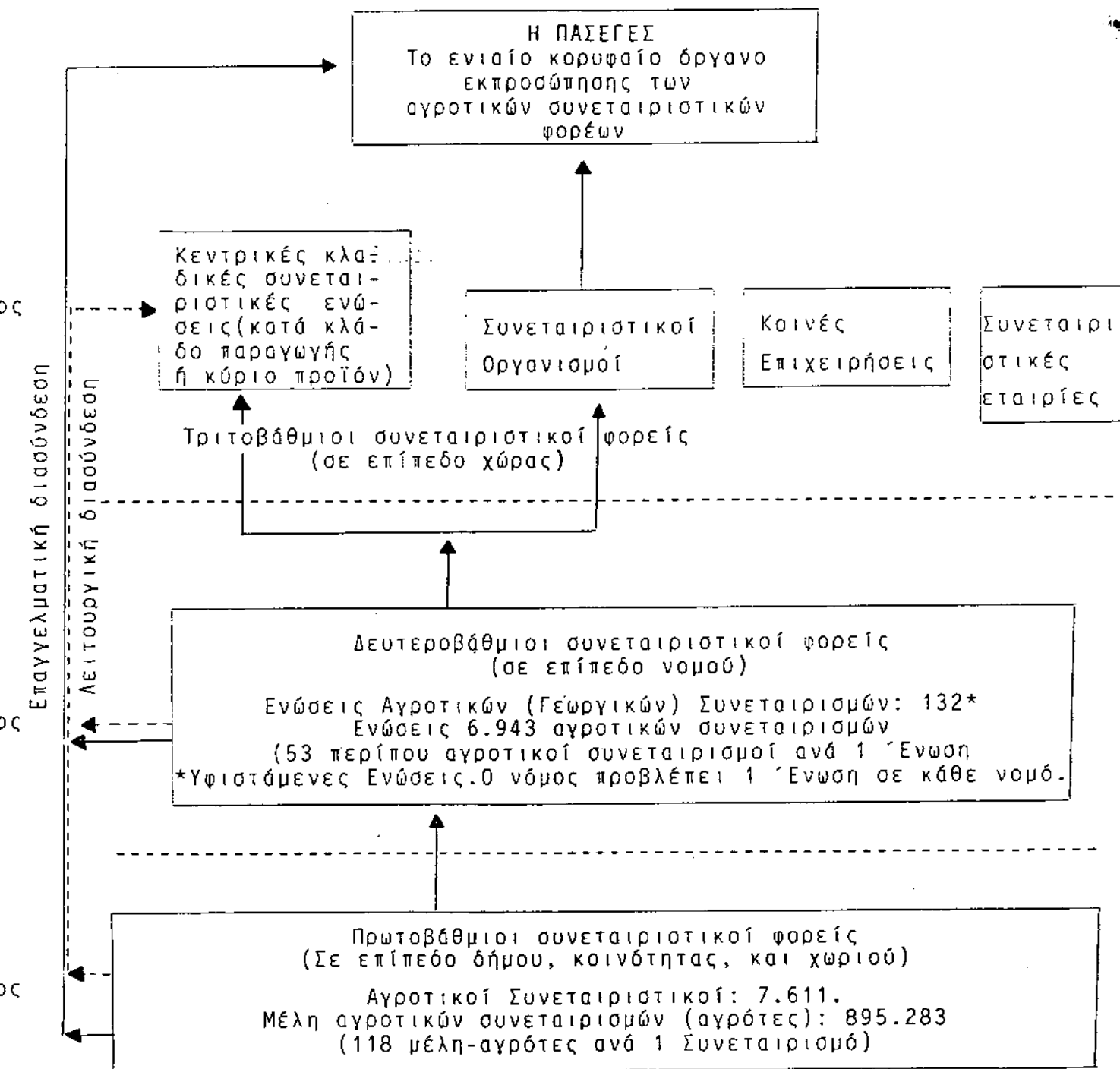
Αποτελεί τον ενιαίο και κορυφαίο φορέα επαγγελματικής

εκπροσώπησης της αγροτικής συνεταιριστικής κίνησης στο επίπεδο της χώρας. Είναι ο κεντρικός και συντονιστικός φορέας όλων των συνεταιριστικών οργανώσεων και εκπροσωπεί τα συμφέροντα των συνεταιρισμένων αγροτών και των οργανώσεών τους έναντι: α) των άλλων επαγγελματικών τάξεων, β) της Κυβέρνησης, γ) της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και δ) της παγκόσμιας συνεταιριστικής κίνησης.

Αναλυτικότερα, η ΠΑΣΕΓΕΣ επιτελεί τις εξής λειτουργίες:

- είναι ο ιδεολογικός φορέας της συνεταιριστικής κίνησης,
- ενώ η ίδια δεν ασκεί καμιά οικονομική δραστηριότητα, υπεραμύνεται και υποστηρίζει τα συμφέροντα των συνεταιρισμένων αγροτών και των οργανώσεών τους,
- προγραμματίζει και συντονίζει τις συνεταιριστικές πρωτοβουλίες και δραστηριότητες στον εθνικό και διεθνή χώρο,
- προσφέρει διάφορες συμβουλευτικές υπηρεσίες και επιστημονική-τεχνική υποστήριξη στα μέλη της (συνεταιριστική εκπαίδευση στελεχών, έρευνες-μελέτες των αγροτικών θεμάτων, παροχή νομικών υπηρεσιών και συμβουλών, εκπόνηση τεχνικο-οικονομικών μελετών εφικτότητας επενδυτικών σχεδίων κ.τ.λ.),
- παρακολουθεί και αξιολογεί τις συνεταιριστικές επιδόσεις και εισηγείται στα μέλη της και την Κυβέρνηση τις κατευθύνσεις της συνεταιριστικής πολιτικής,
- ως εθνικός κεντρικός φορέας, εκπροσωπεί την ελληνική συνεταιριστική κίνηση στα διεθνή όργανα του συνεργατισμού (π.χ. τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση, την Επιτροπή Αγροτικών Επαγγελματικών Οργανώσεων (COPA) της ΕΟΚ κ.τ.λ.).

Οι πόροι της ΠΑΣΕΓΕΣ προέρχονται: α) από εισφορές των μελών της, β) από παρακράτηση (1%) από τις εισφορές υπέρ του ΟΓΑ

Διάγραμμα 12-1

Η δομή ("πυραμίδα") των αγροτικών συνεταιριστικών φορέων
(Με βάση το νόμο 1541/85)

και γ) απο κρατικές επιχορηγήσεις κ.τ.λ.

(ν) Η ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ.

Συνοπτικά, οι συνεταιριστικοί φορείς, που προβλέπονται απο τον νόμο 1541/1985 για τις "Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις", είναι:

- Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί (ΑΣ).
- Οι ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών (ΕΑΣ).
- Οι κεντρικές κλαδικές συνεταιριστικές ενώσεις (ΚΕΣΕ).
- Οι συνεταιριστικοί οργανισμοί (ΣΟ).
- Οι συνεταιριστικές εταιρίες (ΣΕ).
- Η Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑΣΕΓΕΣ).

Στο Διάγραμμα 12-1 παρουσιάζεται σχηματικά η δομή και διασύνδεση των συνεταιριστικών φορέων. Υπάρχουν δύο μορφές διασύνδεσης: α) η επαγγελματική και β) η λειτουργική.

Στην επαγγελματική διασύνδεση, την βάση της δομής ("πυραμίδας") αποτελούν οι ΑΣ (1ο επίπεδο). Η συνένωση των ΑΣ σχηματίζει τις ΕΑΣ (2ο επίπεδο). Για κάθε 50 μέλη-αγρότες του ΑΣ, εκλέγεται ένας (1) αντιπρόσωπος στην ΕΑΣ. Όλες οι ΕΑΣ μαζί σχηματίζουν την ΠΑΣΕΓΕΣ. Για κάθε 40 μέλη των ΕΑΣ εκλέγεται ένας (1) αντιπρόσωπος στην ΠΑΣΕΓΕΣ. Το σύνολο των αντιπροσώπων των ΕΑΣ στην ΠΑΣΕΓΕΣ αποτελεί την Γενική Συνέλευσή της.

Στη λειτουργική διασύνδεση, τη βάση της "πυραμίδας" αποτελούν και πάλι οι ΑΣ (1ο επίπεδο-χωριό). Μέσα σε κάθε Ας λειτουργούν Κλαδικές Οργανώσεις Παραγωγής Αγροτικού Συνεταιρισμού (ΚΟΠΑΣ), που αντιστοιχούν σε κλάδους παραγωγής

κατά προϊόν (σιτηρά, ελαιοκομικά, καπνός κ.τ.λ.). Μέσα σε κάθε ΕΑΣ (2ο επίπεδο-νομός) δημιουργούνται Κλαδικές Οργανώσεις Παραγωγής Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΚΟΠΕΑΣ) που αντιστοιχούν στις ΚΟΠΑΣ των ΕΑΣ. Οι ΚΟΠΕΑΣ σχηματίζουν στη συνέχεια τις Κεντρικές Κλαδικές Συνεταιριστικές Ενώσεις (ΚΕΣΕ), που λειτουργούν σε ολόκληρη τη χώρα (3ο επίπεδο - χώρας).

Οι ΕΑΣ δημιουργούν τους Συνεταιριστικούς Οργανισμούς (ΣΟ) που λειτουργούν σε ολόκληρη τη χώρα.

Συνοπτικά, η δομή και η διασύνδεση των συνεταιριστικών φορέων από τη βάση ως την κορυφή εξυπηρετεί την αποστολή τους για ορθολογικότερη οργάνωση της αγροτικής οικονομίας από τον αγροτικό συνεταιρισμό του χωριού (ΑΣ) ως την κεντρική κλαδική συνεταιριστική ένωση (ΚΕΣΕ) σε ολόκληρη τη χώρα. Η τελευταία επιδιώκει τη συγκέντρωση της οικονομικής δραστηριότητας για αποτελεσματικότερες επιδόσεις τόσο υπέρ των αγροτών όσο και υπέρ των καταναλωτών.

ΠΟΙΕΣ ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΥ Σ/Κ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ;

Η δράση του Α/Σ/Κ πρέπει να συντάσσεται μέσα στα πλαίσια της γενικότερης κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης. Με τον τρόπο αυτό υπάρχει μια αρμονική εξέλιξη του αγροτο-συνεταιριστικού τομέα με τους άλλους τομείς της οικονομίας μας.

Η κατανόηση και αποδοχή από όλους τους ανθρώπινους συντελεστές (είτε δρουν σε επίπεδο σχεδιασμού είτε δρουν σε επίπεδο εκτέλεσης) ότι η κυρίαρχη πολιτική επιλογή του κινήματος είναι η συνύπαρξη και συνεργασία - στη φάση τούτου τουλάχιστον - των τριών μορφών της Οικονομίας μας, δηλαδή του δημοσίου, του Ιδιωτικού και του Κοινωνικοποιημένου (Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις).

Το προτεινόμενο πρόγραμμα, όπως τελικά θα διαμορφωθεί, πρέπει ν'αποτελέσει δεσμευτικό πλαίσιο δράσης για ολόκληρο το Α/Σ/Κ.

Η λήψη και υλοποίηση πρωτοβουλιών πέρα και έξω από τις πραγματικές δυνατότητες του Α/Σ/Ο και τις ανάγκες του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα της οικονομίας θα προκαλέσουν τεράστια προβλήματα στο κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο και θα βοηθήσουν την επιχειρηματολογία "εκείνων" που διερωτώνται και αμφιβάλλουν για τις κοινότητες και τις δυνατότητες του Α/Σ/Κ. Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχή εφαρμογή του προγραμματισμού τούτου είναι η επιμέρους ανάπτυξη και εξειδίκευση του από τις βασικές βαθμίδες της πυραμιδιακής δομής του Α/Σ/Κ, δηλαδή:

- Πρωτοβάθμιος Συνεταιρισμός.
- Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών
- Κεντρικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις
- ΠΑΣΕΓΕΣ

Ι) ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΟΛΟΚΛΗΡΗΣ ΤΗΣ ΠΥΡΑΜΙΔΑΣ ΤΟΥ Α/Σ/Κ.

1) Αποτελεσματική και ισόρροπη αναπτυξιακή λειτουργία των Σ/Ο τόσο σαν οικονομικών μονάδων που δρουν στο κέντρο και την περιφέρεια, όσο και κοινωνικών κυττάρων της περιφέρειας.

Έτσι, και αποδεχόμενοι τα πιο πάνω, τα Δ/Σ των Σ/Ο πρέπει να δραστηριοποιηθούν άμεσα για την:

i) Αναδιοργάνωση των Σ/Ο στα πρόσωπα μιας σύγχρονης επιχείρησης ώστε να λύσουν όσο το δυνατόν γρηγορότερα τα οργανωτικά τους προβλήματα.

Αυτό σημαίνει πως πρωτ' απ' όλα αξιοποιείται ανάλογα ολόκληρο το δυναμικό των Σ/Ο προς την κατεύθυνση της βελτιστοποίησης της παραγωγικής λειτουργίας του.

ii) Στελέχωση Σ/Ο. Σύμφωνα με το πρόγραμμα που θα καταστρώσει κάθε Α/Σ/Ο διαπιστώνονται οι ελλείψεις σε κατάλληλο επιστημονικό προσωπικό που να διαθέτει πείρα και γνώσεις στους διαφόρους τομείς δράσης, (Γεωτεχνικοί, Οικονομολόγοι, Προγραμματιστές κ.λ.π.).

iii) Management. Αποτελεί αναπόσπαστη οργανωτική εξέλιξη η εισαγωγή του management και στις Α/Σ/Ο τα Δ/Σ αφείλουν να θεσπίσουν τέτοιες διαδικασίες που θα τα καταστήσουν

ευέλικτα και αποτελεσματικά, οι δε αποφάσεις να παίρνονται στο συντομότερο δυνατό χρόνο.

Αυτός ο στόχος θα επιτευχθεί με την κατάρτιση νέων καταστατικών και ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ των Α/Σ/Ο που ρυθμίζουν τις νέες εργασιακές σχέσεις και θα προωθούν την συμμετοχή των Συνεταιριστικών Υπαλλήλων στα κέντρα λήψης αποφάσεων.

ιν) Πληροφορική (Μηχανοργάνωση - Η/Υ).

Η διερεύνηση του ρόλου των Α/Σ/Ο και η αύξηση του κύκλου εργασιών τους, καθιστούν αναγκαία την ταχεία επεξεργασία περισσότερων στοιχείων.

Οι εργασίες αυτές μπορούν να διεκπεραιωθούν μόνο με την ανάπτυξη της επιστήμης της πληροφορικής. Ένα πρώτο βήμα είναι η υποστήριξη των Σ/Ο από Η/Υ. Εδώ όμως υπάρχουν πολλοί κίνδυνοι που απορρέουν από την άγνοια των συνθηκών, των δυνατοτήτων και των χρήσεων των Η/Υ.

Η ΠΑΣΕΓΕΣ, σε συνεργασία με κατάλληλα γραφεία Οργάνωσης, οφείλει να επεξεργαστεί ένα πλήρες σχέδιο μηχανογραφικής υποστήριξης των Α/Σ/Ο.

Αυτό όμως προϋποθέτει πρωτ' από όλα την αναδιάρθρωση και στελέχωση του τμήματος μηχανογράφησης με κατάλληλα έμπειρο και με ουσιαστικές γνώσεις προσωπικό.

Η ίδια η ΠΑΣΕΓΕΣ (Αθήνας - Θεσσαλονίκης - Βρυξέλλες) οφείλει να εγκαταστήσει μονάδα Η/Υ για την επεξεργασία των δίκων της στοιχείων.

Είναι αδιανόητη η συνέχιση της σημερινής έλλειψης μηχανογράφησης στην ΠΑΣΕΓΕΣ.

Λεπτομέρειες για την μηχανογραφική υποστήριξη των Α/Σ/Ο

κατά βαθμίδες είναι έξω από το σημερινό προγραμματισμό. Απλά και ξεκάθαρα επισημαίνεται η εδώ και τώρα λήψη των απαραίτητων αποφάσεων από τα Δ/Σ της ΠΑΣΕΓΕΣ και άλλων Α/Σ/Ο.

2) ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.

Οι νέες εξελίξεις της τεχνολογίας και η ανάγκη Προσαρμογής της ελληνικής Γεωργίας σ' αυτήν επιβάλλει τον επαναπροσανατολισμό και εντατικοποίηση της Συνεταιριστικής επιμόρφωσης και εκπαίδευσης.

Η Υπηρεσία Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης της ΠΑΣΕΓΕΣ έχει εκπονήσει συγκεκριμένο πρόγραμμα το οποίο πρέπει άμεσα να υλοποιηθεί.

Ταυτόχρονα τα Υπουργεία Γεωργίας, Παιδείας, η Α.Τ.Ε. και η ΠΑΣΕΓΕΣ πρέπει να επεξεργαστούν ένα χρήσιμο και άμεσα παραγωγικό πρόγραμμα για την Αγροτική Επαγγελματική Εκπαίδευση. Για το θέμα αυτό σημαντικά στοιχεία περιέχει η πρόταση του Υπ/ΓΕ.

3) ΠΡΟΒΟΛΗ - ΠΡΩΘΗΣΗ - ΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΙΣ Α/Σ/Ο.

Ταυτόχρονα με την έναρξη της συζήτησης του υπόλοιπου μέρους του Ν/Σ στη Βουλή για τις Α/Σ/Ο είναι ανάγκη ν' αρχίσει μια συντονισμένη και καλά σχεδιασμένη προσπάθεια της ΠΑΣΕΓΕΣ και του Υπουργείου Γεωργίας για την υλοποίηση του Νόμου ξεμπλοκάροντας τις διαδικασίες και ξεπερνώντας τα οργανωτικά

προβλήματα που θα παρουσιαστούν.

Απο τώρα πρέπει ν' αρχίσει μια σειρά επιθετικών πρωτοβουλιών του Αγροτοσυνεταιριστικού και Αγροτοσυνδικαλιστικού Κινήματος για την στήριξη και εφαρμογή του Νόμου.

Γι' αυτό κρίνεται απαραίτητο να συγκροτηθεί άμεσα μια επιτροπή αποτελούμενη απο στελέχη του Υπουργείου Γεωργίας, της ΠΑΣΕΓΕΣ και της ΓΕΣΑΣΕ που θ' αναλάβει τη χάραξη και θα υλοποιήσει ολόκληρο αυτό το πρόγραμμα.

4) ΡΥΘΜΙΣΗ ΧΡΕΩΝ.

Μετά απο την τελευταία τοποθέτηση του σ. Υπουργού Γεωργίας στην Γενική Συνέλευση της ΠΑΣΕΓΕΣ αλλά και της ανάγκης διαμόρφωσης ενός άλλου πιο ευνοϊκού κλίματος στον αγροτικό χώρο πρέπει πολύ γρήγορα να υπάρξει συνεργασία και συμφωνία της ΠΑΣΕΓΕΣ, της Α.Τ.Ε. και του ΥΠ/ΓΕ για την επεξεργασία των προτάσεων που θα διαμορφώσουν την πολιτική απόφαση της Κυβέρνησης για τη ρύθμιση των Αγροτικών Χρεών των Α/Σ/Ο και Α/Σ/Ε.

5) ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΩΝ Α.Τ.Ε. - Α/Σ/Ο στις Α/Σ/Ο.

Αποτελεί πάγιο αίτημα του συνεταιριστικού Κινήματος η μεταβίβαση ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΒΙΩΣΙΜΩΝ Κοινοπραξιών της Α.Τ.Ε. και των Συνεταιριστικών Οργανώσεων στις Συνεταιριστικές Οργανώσεις. Για την μεταβίβαση αυτή το Δ/Σ της ΠΑΣΕΓΕΣ έχει κάνει θετικές προτάσεις που πρέπει ν' αποτελέσουν το πλαίσιο της τελικής συμφωνίας με την Α.Τ.Ε.

Πρέπει όμως, να προσεχτεί ιδιαίτερα η προσπάθεια του Αγρο-
τραπεζικού Κατεστημένου να "φορτώσει" τις οχληρές για την
Α.Τ.Ε. βιομηχανίες - νεκροταφεία στις Σ/Ο και μάλιστα στη
σημερινή τους τιμή.

6) ΑΝΕΝΕΡΓΕΣ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ.

Είναι απαραίτητο να υπάρξει παρέμβαση της ΠΑΣΕΓΕΣ για την
καταγραφή, εξέταση και διαπίστωση της βιωσιμότητας των
Μεταποιητικών μονάδων, το δυναμικό των οποίων μένει ανεκμε-
τάλλευτο.

Προτείνεται να συγκροτηθεί άμεσα επιτροπή από την ΠΑΣΕΓΕΣ,
την Α.Τ.Ε. και τον Οργανισμό Ανασυγκρότησης Βιομηχανιών που
σε τακτό και σύντομο χρονικό διάστημα θα υποβάλλει πλήρεις
προτάσεις για το θέμα.

7) ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟ ΣΗΜΑ - ΕΝΙΑΙΑ ΕΜΦΑΝΙΣΗ.

Η συνεχώς αυξανόμενη διακίνηση, εμπορία και τελική διάθεση
των αγροτικών προϊόντων από τις Α/Σ/Ο ή της θυγατρικές τους
Επιχειρήσεις σε συνδυασμό με μια σειρά από εμπορικές και
καταναλωτικές ανάγκες επιβάλλουν την γρήγορη καθιέρωση ενιαί-
ου συνεταιριστικού σήματος για τα συνεταιριστικά προϊόντα.
Η ΠΑΣΕΓΕΣ σε συνεργασία με τη ΣΥΝΕΔΙΑ και τις Γ/βάθμιες Σ/Ο
να επιλέξουν και προωθήσουν το ενιαίο αυτό σήμα.
Ταυτόχρονα να συνταχθεί από την ΠΑΣΕΓΕΣ μελέτη για την ενι-
αία εμφάνιση των Α/Σ/Ο σε Πανελλαδική κλίμακα.

**Τ. Ε. Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ**

8) ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΝΟΜΕΣ

Απορρήτο βήμα για την καθετοποιοημένη ολοκλήρωση της διάθεσης των αγροτικών προϊόντων στον τελικό καταναλωτή, την στήριξη των συνεταιριστικών προϊόντων αποτελεί την σχεδιαζόμενη δημιουργία δικτύου απο Κεντρικές Περιφερειακές Υπηρεσίες τροφοδοσίας και διανομής αγαθών.

Μέσα στο πρόγραμμα αυτό εντάσσεται και η άμεση σύνδεση των παραγωγικών συνεταιριστικών Οργανώσεων με τον καταναλωτή, οι εργασίες του οποίου συνεχώς συζάνουν την εμπιστοσύνη και αποδοχή του απο το πλατύ καταναλωτικό κοινό των πόλεων.

9) ΠΡΟΒΟΛΗ - ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ.

Εξακολουθεί ακίμα και σήμερα να είναι σημαντική η αδυναμία των Α/Σ/Ο στην προώθηση των προϊόντων τους τόσο στην εσωτερική αγορά όσο και στο εξωτερικό.

Προτείνουμε την δημιουργία Ειδικού φορέα απο την ΠΑΣΕΓΕΣ, το Υπ/ΓΕ και Εμπορίου, τον Ο.Π.Ε. και τη ΣΥΝΕΔΙΑ που θα προτείνει λύσεις στο πρόβλημα.

Ενδεικτικά αναφέρω:

- i) Ενισία συμμετοχή με άριστη παρουσία του Συν/κού Κινήματος στις διάφορες Αγροτικές Εκθέσεις.
- ii) Δημιουργία και συνετή λειτουργία εκθεσιακού κέντρου συν/κών προϊόντων στην Αθήνα - Θεσσαλονίκη.
- iii) Δημιουργία διαφόρων εντύπων φυλλαδίων και φίλμ για τις ειδικές δραστηριότητες των Α/Σ/Ο (π.χ. καλλιέργεια - συλλογή - εμπορία - διάθεση σταφίδας, καλλιέργεια -

συλλογή - εμπορία - διάθεση εσπεριδοειδών).

- iv) Συνεργασία της ΠΑΣΕΓΕΣ και των Γεωργικών και Εμπορικών Ακολούθων των Ελληνικών Πρασινών. Σε πρώτη φάση να κληθούν.
- v) Διοργάνωση ειδικών εβδομάδων ή ημερών στο εξωτερικό για την προβολή των Ελληνικών Συνεταιριστικών Προϊόντων. Σημαντική εμπειρία μπορεί να αντληθεί από τη δράση του Ιταλικού Συν/κού Κινήματος.
- vi) Σύνταξη Οδηγού Σ/Ο που θα παρουσιάζεται η όλη λειτουργία, δραστηριότητες, οικονομική επιφάνεια, ισολογισμού, προγραμματισμού κ.λ.π.

10) ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ.

Η αναρχία και η έλλειψη προγραμματισμού που επικρατεί σε όλο το φάσμα των επενδύσεων, υπάρχει και στο Συνεταιριστικό φορέα. Οι συνέπειες της κατάστασης αυτής δεν χρειάζεται να αναπτυχθούν εδώ. Επιβάλλεται να γίνει μια καταγραφή των αναγκών σε επενδύσεις των Α/Σ/Ο και να προσδιοριστεί μετά το πρόγραμμα ιεραρχημένης ικανοποίησής τους. Το πρόγραμμα αυτό πρέπει να αρχίσει από την περιφέρεια (Ένωση Συνεταιρισμών - Νομός) και να επεξεργαστεί τελικά από την Υπηρεσία Προώθησης Επενδύσεων της ΠΑΣΕΓΕΣ και την αντίστοιχη κλαδική Γβάθμια Οργάνωση. Τελικό στάδιο όλων αυτών των προσπάθειών θα είναι η σύνταξη κλαδικών μελετών κατά προϊόν που θα καταγράψει χωροταξικά αλλά και κοινωνικά τις προτεραιότητες για συν/κές επενδύσεις.

11) ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ Α/Σ/Ο.

Η καθημερινή καταξίωση, η διεύρυνση της αποδοχής και η αναγνώριση του αναπτυξιακού ρόλου των Α/Σ/Ο επιβάλλει την άμεση αλλαγή του τρόπου διεξαγωγής όλων των προμηθειών των Οργανώσεων. Το Συνεταιριστικό Κίνημα πρέπει και εδώ να πρωτοπορήσει ακολουθώντας ενιαίες, διαφανεείς, αδιάβλητες διαδικασίες που αφενός δεν θα κατοχυρώνουν τις Α/Σ/Ο, αφετέρου δεν θα δίνουν την προοπτική του συν/κού ήθους στους συναλλασσόμενους.

Η υπηρεσία ανάπτυξης της ΠΑΣΕΓΕΣ οφείλει άμεσα να συντάξει και να προωθήσει σ'όλες τις Σ/Ο πρότυπα συμβάσεων, διακηρύξεων και γενικά όλων των διάφανων λειτουργιών. Η μη ακολούθηση των Σ/Ο με τις οδηγίες της ΠΑΣΕΓΕΣ να συνεπάγεται επανάληψη των διαδικασιών αυτών από την Σ/Ο.

Σημαντικό βήμα για την συμπίεση του κόστους των Αγροτικών μηχανημάτων και εργαλείων όπως και ορθολογικής αξιοποίησής τους αποτελεί η σύνταξη μελετών για την απο κοινού αγορά των μηχανημάτων (βλέπε απόφαση ΠΑΣΕΓΕΣ).

12) ΣΥΝΤΑΞΗ ΕΔΑΦΟΛΟΓΙΚΟΥ - ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ.

Η ΠΑΣΕΓΕΣ σε συνεργασία με το ΥΠ/ΓΕ, τις Ανώτατες Σχολές Γεωπονίας και Κτηνιατρικής, την ΕΜΥ να συγκροτήσει ομάδα μελέτης για την εκπόνηση του πρώτου εδαφολογικού και κλιματολογικού χάρτη της χώρας, απαραίτητου όρου για κάθε αναδιάρθρωση καλλιεργειών.

13) ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ.

Η ΠΑΣΕΓΕΣ σε συνεργασία με το ΥΠ/ΓΕ οφείλει να δραστηριο-

ποιηθεί προς το Υ.Χ.Ο.Π. για την ετοιμασία Ν/Σ για την χωροταξική κατανομή και Οργάνωση των Χρήσεων Γής. Η σημασία του Ν/Σ αυτού είναι τεράστιας σημασίας τόσο για τον αγροτικό όσο και τον αστικό πληθυσμό.

14) ΣΥΝΤΑΞΗ ΠΑΝΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ.

Σε συνδυασμό με το προηγούμενο θέμα, την ορθολογική χρήση των συντελεστών παραγωγής, την βελτιστοποίηση των συγκριτικών πλεονασμάτων της Ελληνικής Γεωργίας, τις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς αγροτικών προϊόντων, την ορθή άσκηση Κυβερνητικής Πολιτικής στήριξης του αγροτικού εισοδήματος, τα διαρθρωτικά προβλήματα της Κοινότητας, επιβάλλεται η σύνταξη ομάδας εργασίας από την ΠΑΣΕΓΕΣ, τη ΓΕΣΑΕ, το ΥΠ/ΓΕ, ΥΠ/ΕΘ, Πανεπιστημιακούς δασκάλους και άλλους ειδικούς επιστήμονες για τη σύνταξη του προγράμματος καλλιεργειών. Η ιδιαίτερης σημασίας αυτή εργασία πρέπει όμως να σχεδιασθεί και μελετηθεί σωστά ώστε να ελαχιστοποιήσει τις αντιδράσεις του αγροτικού και αστικού πληθυσμού.

15) ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΥΤΟΔΥΝΑΜΙΑ ΤΟΥ Α/Σ/Κ ΚΑΙ ΠΡΩΤΑΡΧΙΚΑ ΤΗΣ ΠΑΣΕΓΕΣ.

Η αυτοδυναμία των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων δεν αποτελεί αυτοσκοπό αλλά απαραίτητη προϋπόθεση για την συνέχιση της λειτουργίας του χωρίς κρατικές εξαρτήσεις ή επιχορηγήσεις από την Α.Τ.Ε.

Δυνατότητες επίλυσης του θέματος αυτού δίνει ο Νόμος 1409/84 μέσα από τις διατάξεις του οποίου ο σ. Υπουργός Γεωργίας

προωθεί την επίλυσή του.

Πρέπει όμως, να γίνει κατανοητό από τις Γβάθμιες κύρια Συνεταιριστικές Οργανώσεις ότι οφείλουν να βοηθήσουν οικονομικά τη κορυφαία συνεταιριστική οργάνωση κατανοώντας ότι η δίκη τους αυτοδυναμία είναι αποτέλεσμα θετικών πλεονασμάτων χρήσης, διαχείρισης αγροτικών προϊόντων και όχι προσωπικά κέρδη των προέδρων τους.

Αν δεν βοηθήσουμε όλοι προς την κατεύθυνση της ισόρροπης οικονομικής ανάπτυξης των Σ/Ο, τότε μετά από λίγο καιρό η απαραίτητη ανεξαρτησία του Σ/Κ θα έχει εξαφανιστεί. Πάντως το Δ/Σ της ΠΑΣΕΓΕΣ προσανατολίζει την κάλυψη των αναγκών του από τις άμεσες συνδρομές των συνεταιρισμένων αγροτών.

16) ΜΗΤΡΩΟ ΑΓΡΟΤΩΝ.

Το σημαντικό αυτό θέμα του Σ/Κ έχει προχωρήσει σημαντικά και αναμένεται η θεσμοθέτηση της συγκροτηθείσης επιτροπής (κ. Πολύζος, ΓΕΣΑΣΕ, Μπράτσος, 2 της Ε.Σ.Υ.Ε, 1 Δ/σης Πληροφόρησης ΥΠ/ΓΕ).

17) ΜΕΤΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ Α.Τ.Ε.

Στόχος του Συνεταιριστικού Κινήματος παραμένει η σε πρώτη φάση μετατροπή της Α.Τ.Ε. σε κρατικοσυνεταιριστική Τράπεζα και μετά σε μια ολόπλευρα συν/κή Τράπεζα.

Το Καλοκαίρι το ΥΠ/ΓΕ ετοίμασε ένα σχέδιο Νόμου για την αλλαγή της λειτουργίας αυτής που όμως αποσύρθηκε. Το θέμα παραμένει μετέωρο χωρίς την ύπαρξη συγκεκριμένων θέσεων από μεριάς μας. Επιβάλλεται να ξαναρχίσει η ΠΑΣΕΓΕΣ να συζητά

το θέμα με το ΥΠ/ΓΕ και Α.Τ.Ε.

18) ΑΓΡΟΤΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.

Για ένα αρκετά μεγάλο αριθμό Σ/Ο, ο Αγροτουρισμός αποτελεί ένα πρόσθετο τομέα ευρέων δυνατοτήτων συνεταιριστικής δράσης για τη συμπληρωματική στήριξη του αγροτικού εισοδήματος.

Η ΠΑΣΕΓΕΣ έχει ετοιμάσει συγκεκριμένη μελέτη για την ανάπτυξη του τριτογενή αυτού τομέα της οικονομίας μας. Πρέπει να δραστηριοποιηθούν άμεσα, ο Ε.Ο.Τ., το ΥΠ/ΕΘ, το ΥΠ/ΓΕ, ο ΕΟΜΕΧ και κάθε άλλος αρμόδιος τομέας για την άμεση προώθηση του θέματος με τη λήψη των αναγκαίων αποφάσεων.

Πρώτος στόχος είναι η δημιουργία συνεταιριστικής επιχείρησης για εσωτερικό και εξωτερικό τουρισμό.

19) ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ ΤΟΥ Α/Σ/Κ.

ο ρόλος αυτός ανήκει αποκλειστικά στην ΠΑΣΕΓΕΣ, που όμως δεν έχει μέχρι σήμερα υλοποιηθεί στο βαθμό του επιθυμητού και αναγκαίου.

Επιβάλλεται η ανά μήνα σύσκεψη του προεδρείου της ΠΑΣΕΓΕΣ με τους Προέδρους των Γβάθμιων Συνεταιριστικών Οργανώσεων και Α/Σ/Ε. Πάρα πολλά θέματα του Αγροτουριστικού Κινήματος μπορούν να επιλύονται στις σωστά προετοιμασμένες, από κατάλληλη τεχνική γραμματεία, συσκέψεις.

- Το προεδρείο της ΠΑΣΕΓΕΣ πρέπει να συνεχίσει τις Περιφερειακές Συσκέψεις που αν οργανωθούν και προγραμματιστούν

ωστώ μπορούν να προσφέρουν πάρα πολλά στο Συν/κό Κίνημα.

- Δύο φορές το χρόνο θα πρέπει να καλούνται οι πρόεδροι και Γ.Δ. των Β/βαθμίων Συν/κών Οργανώσεων για άμεση ενημέρωση των προβλημάτων αλλά και την εξέλιξη του χώρου.
- Επιβάλλεται η συνέχιση, εντατικοποίηση αλλά και έγκαιρη και ορθά προγραμματισμένες συσκέψεις κατά προϊόν για τα βραχυχρόνια προβλήματα.

Όλα αυτά πάντως, και όσα συμπληρωματικά προταθούν, είναι δυνατόν να υλοποιηθούν προς μια παραγωγική κατεύθυνση για το Α/Σ/Κ, στο βαθμό που όλοι - στην πράξη και όχι στα λόγια - αναγνωρίσουν την αναγκαιότητα του οργανικού δεσίματος της ΠΑΣΕΓΕΣ και των Γβαθμίων Συν/κών Οργανώσεων.

Είναι αναμφισβήτητο πιστεύω από όλους, πως η δημιουργία αυτονομημένων Σ/Ο κάθε βαθμού, (πολυκντρισμός στην λήψη των αποφάσεων), θα αποδυναμώσει ολόκληρο το Α/Σ/Κ και θα οδηγήσει στην ουσιαστική υποβάθμισή του. Πρέπει όλοι να κατανοήσουν πως το Α/Σ/Κ δεν αποτελείται από ανεξάρτητους θήλακες προσωπικής επιβεβαίωσης και αναγνώρισης ικανοτήτων, αλλά ένα αρμονικά δεμένο κίνημα από διαβαθμισμένες οργανώσεις που αγωνίζονται για την κοινωνικοοικονομική άνοδο της μεγαλύτερης τάξης εργαζομένων του λαού μας.

20) ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΩΝ Α/Σ/Ο.

Υπάρχουν για το θέμα αυτό συγκεκριμένες προτάσεις που αναφέρονται στο πέραςμα και άλλων εργασιών στις Σ/Ο και αποτελούν αντικείμενο μελέτης των σ. Πράτσου και Προεδρείου της ΠΑΣΕΓΕΣ.

Πάντως η διεύρυνση των εργασιών πρέπει να είναι προσεκτική για να μην δημιουργεί επιμέρους ρήγματα στο μπλόκ των κοινωνικών δυνάμεων της Αλλαγής.

Αυτό σημαίνει πως θα πρέπει να ξεκαθαρίσουμε πρώτα κάποιες νεφελώδικες απόψεις μας για την έννοια και το ρόλο των μικρομεσαίων στην παραγωγική διαδικασία. Η αντιμετώπιση του προβλήματος δεν μπορεί να γίνεται με μια αριθμητική λογική ψήφων του στύλ να μη θίξουμε τους φουρναραίους, τους μπακάληδες, τους χονδρέμπορους, τους ιδιώτες τυροκόμους, ελαιουργούς και τους άλλους κομπιναδόρους της παραγωγικής διαδικασίας. Πρέπει να γίνει κατανοητό στην πολιτική καθοδήγηση πως η αλλαγή των παραγωγικών σχέσεων και των παραγωγικών δυνάμεων έχει πάντα ένα πολιτικό κόστος κοντοπρόθεσμα σε βάρος της ΑΛΛΑΓΗΣ αλλά μακροπρόθεσμα υπέρ της ΑΛΛΑΓΗΣ λόγω της ταξικής πολιτικής συνειδητοποίησης του αγροτικού και εργατικού πληθυσμού.

Η ΠΑΣΕΓΕΣ οφείλει να προσέξει και να δείξει ιδιαίτερη ευαισθησία στη διαμόρφωση των τελικών σχεδίων νόμου για τους Δυτικούς Συνεταιρισμούς που θα αντικαταστήσει το Νόμο 602/1915.

Αυτά όμως είναι προβλήματα μετάβασης που η λύση τους βρίσκεται στο ιδεολογικό-πολιτικό πλαίσιο και τη Συνεταιριστική Στρατηγική του διαρθρωμένου μαζικού Αγροτοσυνεταιριστικού Κινήματος.

21) ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΠΑΣΕΓΕΣ ΜΕ ΥΠ/ΓΕ, ΥΠ/ΕΟ, ΥΠ/ΕΜΠΟΡΙΟΥ, ΓΕΣΑΣΕ,

Α.Τ.Ε. κ.λ.π.

Η ΠΑΣΕΓΕΣ πρέπει να διεκδικήσει συμμετοχή σ' όλα τα όργανα

διαμόρφωσης και λήψης αποφάσεων που αφορούν το Α/Σ/Κ.

Επίσης εκπρόσωποι των Γραμμών Συν/κών Οργανώσεων και των Α/Σ/Ε πρέπει να συμμετέχουν στα Όργανα εκείνα που διαμορφώνουν προγράμματα ή αποφάσεις που τους αφορά άμεσα.

Η συμμετοχή των εκπροσώπων των Α/Σ/Κ πρέπει να είναι ουσιαστική και όχι τυπική για επικύρωση κάποιων παρμένων ήδη αποφάσεων. Γι' αυτό χρειάζεται η ύπαρξη επεξεργασμένων θέσεων - απόψεων των Α/Σ/Ο για όλα τα θέματα.

Τονίζεται ιδιαίτερα η αναγκαιότητα συμμετοχής της ΠΑΣΕΓΕΣ στο στρατηγικό σχεδιασμό και το μακρόχρονο προγραμματισμό των ΥΠ/ΕΟ ως και την επιτελική ομάδα του ΥΠ/ΓΕ.

ΙΙ. - ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ Α/Σ/Κ.

- i) Προετοιμασία Πρωτοβαθμίων του Α/Σ/Κ για την λειτουργία των Συνεταιριστικών Οργανισμών.
- ii) Δραστηριοποίηση της Α.Σ.Ε. και της ΣΥΝΕΔΙΜ ή της λήψης απόφασης για τη σύσταση νέου αμιγή συνεταιριστικού φορέα για τις μεταφορές των αγροτικών προϊόντων και εφοδίων, μετά μάλιστα τη διαφαινόμενη εκβιαστική πολιτική του Ο.Σ.Ε. έναντι της ΚΥΔΕΠ και της ΣΥΝΕΛ.
- iii) Στήριξη και αμέριστη βοήθεια των Σ/Ο, της ΣΚΟΠ και της ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗΣ για την επιτυχία των ιδιαίτερα σοβαρών προγραμμάτων που εφαρμόζουν στα θηροκηπευτικά και την Κτηνοτροφία.
- iv) Λήψη άμεσων μέτρων βελτίωσης του εισοδήματος του αγρότη.

Η ΠΑΣΕΓΕΣ σε συνεργασία με τη ΓΕΣΑΣΕ πρέπει να ετοιμάσει συγκεκριμένες προτάσεις για τη βελτίωση του εισοδήματος του αγρότη. Έτσι, πρέπει να πιέσει το πνεύμα της απόφασης του Δ/Σ της ΠΑΣΕΓΕΣ της /1/'85.

Το θέμα των τιμών του '85 είναι ιδιαίτερα δύσκολο, λόγω και της Κοινοτικής απροθυμίας για αυξήσεις στις τιμές των αγροτικών προϊόντων. Πάντως, η ΠΑΣΕΓΕΣ οφείλει να ετοιμάσει ρεαλιστικές προτάσεις αύξησης των τιμών, λαμβάνοντας υπόψη το ύψος της πραγματικής απόδοσης του αγροτικού εισοδήματος, τον υψηλό πληθωρισμό και τη δημοσιονομική πολιτική της Κυβέρνησης για την εκλογική χρονιά του '85.

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ο Σ

Τελειώνοντας την μελέτη μας θέλουμε να ευχαριστήσουμε όλους εκείνους που μας έδωσαν την ευκαιρία - εξαιτίας του αντικείμενου της μελέτης αυτής - να γνωρίσουμε τα προβλήματα του αγροτικού χώρου, να προβληματιστούμε και να εμβαθύνουμε την γνώση τους.

Θέλουμε να πιστεύουμε ότι τα λίγα συμπεράσματα που θα αναφέρουμε πιο κάτω δεν είναι αποτέλεσμα μόνο της επαφής μας με τη μελέτη αυτή αλλά κυρίως αποτέλεσμα κρίσης και πολλής σκέψης που κάναμε ερχόμενοι σε επαφή με πολλούς συνεταιριστές και ακόμη περισσότερους αγρότες και που ανώνυμα και πάλι ευχαριστούμε γιατί η πείρα τους και ο ιδρώτας τους αξίζει να μεταφράζεται σε μελάνι άλλως ότι θα γράφουμε δεν θα ήταν τίποτα άλλο παρά αποσπασματική αντιγραφή των σχετικών κειμένων. Αυτός ο κόσμος έχει πολλά να διδάξει και πολλά να διδαχθεί. Πρέπει να αναπτύξει και να καλλιεργήσει ποιοτικά κριτήρια ζωής, καλόπιστη συνεργασία μεταξύ τους συνεργασία με τον επιστήμονα έτσι ώστε να μπορεί να λειτουργήσει αρμονικά. Ο αγροτικός τομέας δεν πρέπει να λειτουργεί αυτόνομα και έξω από το κοινωνικό σύνολο. Πρέπει να λειτουργεί αυτοδύναμα και μέσα σ' αυτό με γνώση και ευθύνη απέναντι σ' αυτό τον κόσμο. Πρέπει να ερμηνεύει σωστά την πραγματικότητα, να προσαρμόζεται έγκαιρα σ' αυτήν και να μην χάνεται το γενικό στο ειδικό. Ας ευχηθούμε ότι η καλή συνεργασία και η σωστή λειτουργία τους θα φέρει θετικά αποτελέσματα και θα ενισχύσει έντονα την οικονομία μας.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

- A. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ.
 - 1. Γενικά.
 - 2. Ειδικά.

- B. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ.
 - 1. Αρχές.
 - 2. Αντικείμενο του Συνεταιρισμού.
 - 3. Πρώτα στάδια του Συνεταιρισμού.

- Γ. ΕΙΔΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ.

- Δ. ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ.

- Ε. ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

- ΣΤ. ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ.

- Ζ. ΑΓΡΟΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ.
 - 1. Έννοια του αγροτοβιομηχανικού Συνεταιρισμού.
 - 2. Η αναγκαιότητα ανάπτυξης των Αγροτικών Συνεταιρισμών.
 - 3. Βασικές αρχές λειτουργίας Αγροτικών Συνεταιρισμών.
 - 4. Προϋποθέσεις ανάπτυξης.

- Η. ΝΟΜΟΣ 1667/1986 ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΣΤΙΚΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ.

- Θ. ΝΟΜΟΣ 1541/85.
 - 1. Στόχοι και επιδιώξεις του νέου νομικού πλαισίου.
 - 2. Καινοτομίες του νέου πλαισίου.
 - 3. Η κοινωνική φιλοσοφία του νόμου 1541/85.
 - 4. Η οικονομική φιλοσοφία του συνεταιρισμού στο νόμο 1541/85.
 - 5. Οργανωτική και λειτουργική φιλοσοφία του νόμου 1541/85.

- Ι. ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.
1. Γενικά.
 2. Προβλήματα της Αγροτικής Οικονομίας.
 3. Συστήματα Αγροτικής Οικονομίας.
 4. Η θέση της Αγροτικής Οικονομίας στην Εθνική Οικονομία.
 5. Φορείς της Αγροτικής Πολιτικής.
- Κ. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΣΥΝ/ΚΟ ΚΙΝΗΜΑ.
- Λ. ΠΟΙΕΣ ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ.
- ΕΠΙΛΟΓΟΣ.

Β Ι Β Λ Ι Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

- Π. ΑΒΔΕΛΙΔΗ "Η αγροτική Οικονομία και οι προοπτικές ανάπτυξής της".
- Ε. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
- Σ. ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
- ΣΤ. ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ - ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

